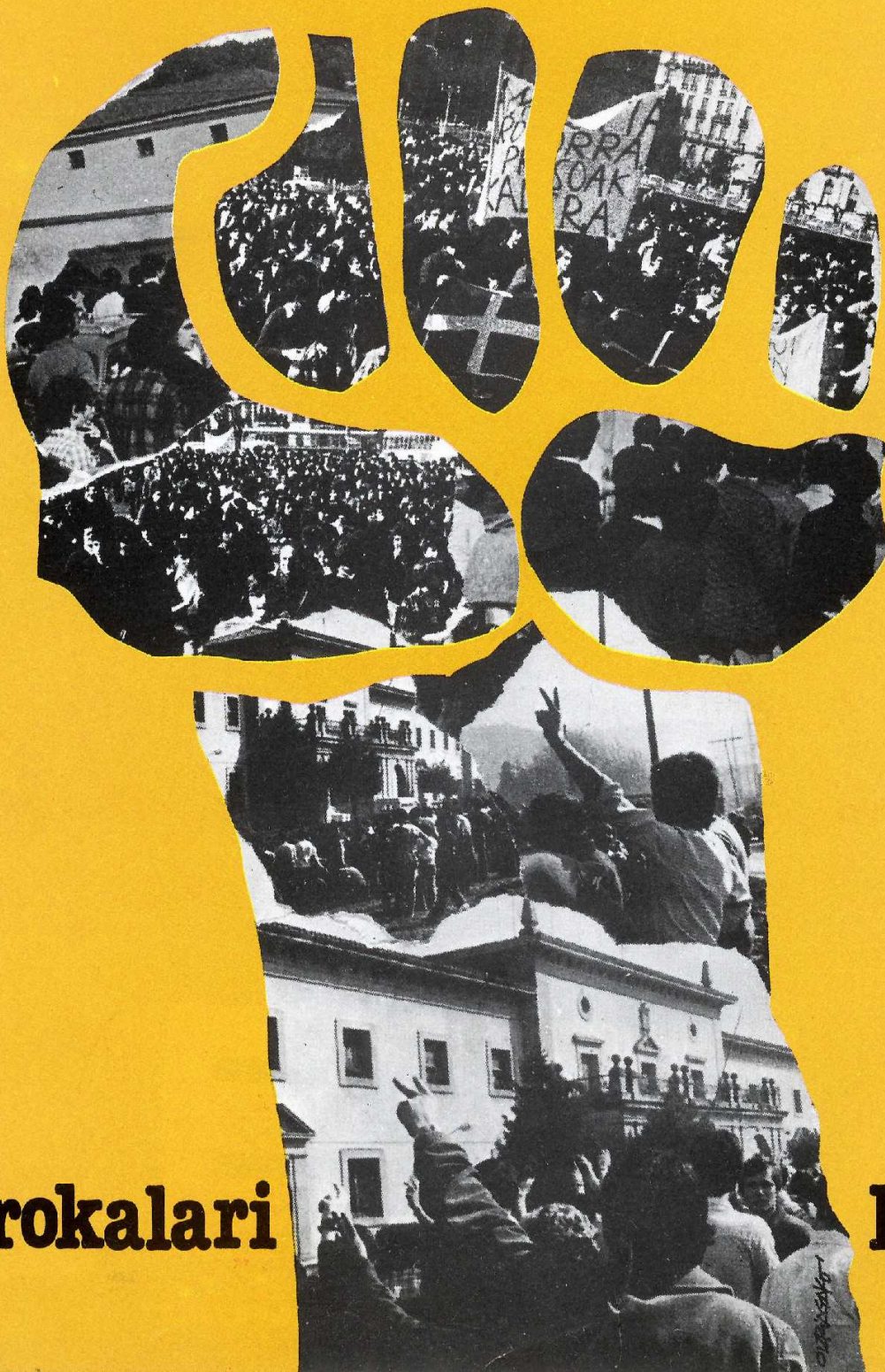

zeruko **ARGIA**

1977-Martxoa-13 - XL garren urtea 729 zenbakia - 35 peza

borrokalari

kalera

Abenigzagatzen
abentzen. abentzen
pueden en un momento
hacerse tan interesantes
que no se puede dejar de
verlos en el momento
que se les ve.

DEIA

Abenigzagatzen. Tiengo
un momento en el que
hago cosas muy interesantes
que no se pueden dejar de
verlos en el momento
que se les ve.

Abenigzagatzen. Tiengo un momento en el que hago cosas muy interesantes que no se pueden dejar de verlos en el momento que se les ve.

Gure lurraren

Gure lurraren deia

borrokalari kalera

non zer

Erloju gelditua.	3
Frantses Partidu eta Sindikatoak eta euskara	9-11
Herriko Etxerako gizonak hauta- tzea	12-13
LAIA BAI - LAIA EZ	14-19
Amnistiaren aldeko astea. ...	20-24
IV Orixe Saria	35

Amnistia osoaren aldeko astea izan dugu. Entzerronak, gose-huelgak, kale-ibiliak, hitzaldiak, zapi beltzeko ikurrinak, firma biltzeak eta abar egin dira.

"Presoak kalera" oihuak Gipuzkoan hartu du burrundarik haundiena aste horretan. Oihu lasai egiten hemen bakarrik utzi bait dute. Bizpahiru herritan zerbait gertatu baldin bada ere Gipuzkoan inoiz ezagutu ez dugun bezalako askatasuna eta patxada izan ditugu zernahi hostegiteko. Beste Probintzietan ez dezakete horrenbeste esan. Gasteiz eta Lekeitio lekuko.

Herria ez dago preso bat bakarra ere espetxean edo atzerrian uzteko prest. Bakoitza bere etxean eta bere herrian ikusi arteko onik ez du.

Hauteskundetarako tratuan ari diren Gobernu eta oposizioarentzat ere buruhauste haundi samarra bilakatzen ari da; herriarentzat amnistia ez bait da negoziagai. Frankismoan zuztar sendoak dituen Gobernuak presoak askatzeko nahiko oztopo badu bere baitan. Gobernu horrekin tratuan ari diren politikoei badakite hori ongi. Ahal den gehiena, baina ahal dena bakarrik lortu nahiaz ari dira. Herriaren zati batek, ordea, ez du horretan amorerik ematen: "Denak etxera" oihu egiten du.

Herriak askatu nahi dituen borrokalariak giltzaperatu eta atzerriratu zituen frankismoak bizirik dirau oraindik. Bi indar hauen eraginera dihardu Gobernuak eta oposizioak. Herriaren indarra nagusitzen den neurrian kaleratuko dira, beraz, giltzaperatuak.

Herriak presoak askatuko dituela eta atzerriratuak etxeratuko, ez da dudarik. Baina Euskal Herriaren borroka ez da hor bukatzen. Askatasun bidean baldintza bat, urrats bat da. Hasera bat. Askatasun osoa lortzeko, ordea, Euskal Herriak urrats asko eta haundiak egin behar ditu. Pausoz pauso askatasun bide luze eta aldapatsu hori nola egingo dugun erabaki behar dugu.

Euskaldun politikoei, ordea, pausoak emateko ordez pausoen neurria neurtzen eta eztabaidatzen ari direla dirudi. Pausaje motz bizkorrekoa pausaje luze makalekoa bezain agudo irits daitekeela helburura ahaztu egiten zaigu, agian. Herriari bost axola zaio pausajea. Herriak nora iritsi behar den, nondik nora eta noiztsurako joan behar den nahi du jakin argi eta garbi.

Pausaje motelagoz ala bizkorragoz, dotoreagoz ala baldarragoz ibili, ez dio axolarik. Oinez, urratsez urrats, ibili behar den lekuan berebidez ala hegazkinez ibili behar den eztabaidatzeari ere lelokeria deritza herriak. Baita elkarrengandik sakabanatu behar dugun bidegurutzera heldu aurretik zein bide hartuko dugun hikamikan iharduteari ere. Abiatzeko orduak jo digu. Bidegurutzerraino iristen garenean sakabanatuko gara.●

zeruko ARGIA

Lehendakari:
Kaletano Ezeiza.

Buruzagi:
M. Atxaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari - ordeko:
Pilar Iparraguirre.

Berri - emale orokorrak
L. A. Aranberri "Amatño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Leta, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri - emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxexukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uribe (Hernani), Gira (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iburri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilari: Antton Olariaga.

Argazkilaria: Arturo Delgado-Loubet

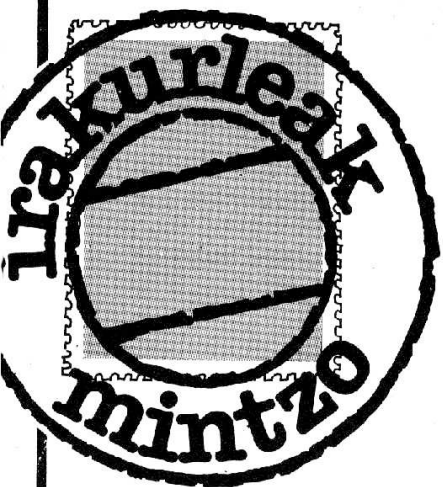
Fotollitoak: Emilio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1.
Donostia, Okendo 22
Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkola:
"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

NOLAKO KOLGADURA ?

Begira: Ikurriña egurasteko baimenaren zai emen egon gera guztiok. Au iritxi da. Baiñan, ikurriñak, ba-du erdaraz esaten dan bere KOLGADURA. Nik, mutil koskorra nitzala, errepublika garaian ezagutu nun. Ikurriña, makilla batekin zintzilik, —erderazko asta— Batzoki eta Erriko-Etxean jartzen zan eta etxeetako BALKOletan eta Batokian KOLGADURA, berriz. Orain, Ikurriñaren baimena iritxi danean, BALKOIETAN Ikurriña jarri degu eta ez KOLGADURA. Nere iritziz ez dago ondo egiña. BALKOIETAN KOLGADURA bear du, eta ez Ikurriña. Baiñan, koloreak zer eratan bear dira ? Ara or nere galdera.

Aberri Eguna gaiñean degula eta, Oial Etxe asko Ikurriñak egiten ari omen dira ta jende asko berak erosten. Zergatik ez ZERUKO ARGIAK publikatu, bere iru koloreekin, KOLGADURA nolakoa dan ? Ongarri litzateke derizkiot.

J.L.

IKURRIÑA:

Ikurriñaren gaian asko itzegin da, baina orain ez galarazten asi diranean beste gertakizun bat uste det datorkigula, alegia ikurriñarekin enpatxatzea eta ori ere ez det uste ona danik osasunarentzat.

Ikurriña trapu edo margo batzuek baino geiago dala uste det, eta nola edo ala erabiltzeko gauza bat ez, iristen ari gera ikurriña an eta ikurriña emen, alkandorra, jertze eta bestelakotan da laister baita zopatan ere, asko dira orrelake jantziak gure ORDENA zaintzaleen artean zabaldu diranak, auen eginkizuna jakiña da, bainan baita ere euskaldun askok erosiko dituzte jantzi auek, au da tamalgarria ez beren barruan ezer esaten dielako ikurriñ orrek baizik moda bat dalako. Esate baterako, zer iritzi izango genduke bateonbat ikusiko bagendu espaniar ikurriñarekin dantza leku edo beste ezleku batean? Ori kaskauta zioek esango genduke, ba euskal ikurriñarekin berdin gertatzen ari

zaigula uste det.

Jeltzale naizen aldetik dei bat egin nainioke gure Buru Batzarrari, au da eman ditzala beriztasun zeatz batzuek NOIZ NOLA ETA NUN erabilli bear degun ikurriña, ez dedila izan negozio bat batzuentzat eta parregarria beste batzuentzat.

Euskaldun abertzale bezela danok saiatu bear degula gura ikurrin ori begirune osoarekin begiratzen

PAOTA

BESTEAK EZ BEZALAKO

EGUBERRI-GUTUNA

Duela hamartsu urteko gauza da. Elizondotik Orreagara nindoan bi lagunekin mendiz. Iluntzean, bidea galdu genuen. Ibili genbiltzala, baserri bateko argia ikusi genuen. Bankan (Nafarroan Behera) ginela esan ziguten. Ongi hartuak izan ginen baserrian, sutondoan jarri eta etxeetako batera afaldu. Ardoa falta genuenez, haiek eman ziguten beretik: Errioxako edo Bordeleko ardorik hoberena iruditu zitzaigun (goizean ardo arrunta zela ohartu ginen).

Senar emazteak eta seme ergeltxu bat bizi ziren baserrian. Zortzi edo bederetz seme-alaba zituzten horrez gainera: Parisen eta Ameriketara zeuden sakabanaturik. Elkarriketa burrustan zerion, baina seme-alaba urrunduak tristura ematen zioten nahitaez.

Geroztik, urteoro idatzi dut Bankara Eguberrikeri eta atsoak letra txukunez erantzun: han berririk ez. Baina haren azken gutunak guziz goibeldu nau. Hona zer dioten: senarra hemiplegiak joa da eta bera ere anitz baldartu. Baionako zahartegi batetara joango dira laster, etxea saldu edo alokatu. Gutunaren hondarrean, galdegiten dit ea nik dakidan nori interesa dakioken.

Horra lerro xumeok, hainbat euskaldunen bizitza latzaren ispilu. Eta zuon artean norbait interesaturik balego, otoi ez luza. Hango baserria bederen ez dezala sasiak edo frantsesak honda, eta diru poxi batekin buka dezatela xaharrek hemengo aldia.

DANIEL IBARGOITI

MARXISMOAREN IPURTARGI

"ZERUKO ARGIA"ren erabiltzalleeri.

Ez dakit zenbat urteren buru luzean izan geran etxeok zuen aldizkari orren arpedun, baiñan gaurtik aurrera kitto egitea erabaki degu. Ortara beartu gaituzten iru bultzagarri zeintzuk izan diran jakin nai baldin badezute, ara emen argi eta garbi:

Lenengoa : Zuen idazkerak onik egiten ez digulako, Analfabetoak edo... izaki gu nunbait!

Bigarrena: ZERUKO argia izan bearrean marxismoaren ipurtargi biurtu zeratelako.

Irugarren: JEL alderdiarentzat agertzen dezuten "maitasunagatik". Bada guk alderdi orretako "burjes" koskor izaten jarraitzen degu, eta, jakiña ! zuen etxe "zerukoi" orretan, oso egon-leku kaxkarrak dauskatzute orrelakotzat.

Eta beste gabe, KITTO eta Amen.

P.D. Pozik ikusiko nuke eskutitz au oso-osorik HERRIKO PLAZAN.

BERGARETXETAR J.J.

ULERKORRENA DA HOBERENA

Arrasate Hauzo Elkartearen bazkide bat naiz.

Rikardo Arregik esaten zuen bezala, Euskal Herrian sortzen diren elkarte gehienok, beste gauza batzuen artean, euskararen alde ematen ditugu geure ordu gehienak. Geuk, beste talde askok egin duen bezala, Euskararen Ofizialkidetasunaren Alde Agiria izenpetu dugu. Hasteko (agiria izenpetu baino lehen ere, baina izenpetu ondoren gogo handiagoz), gure idazlan guztiak euskaraz ateratzea erabaki dugu. Eta honela egin dugu orain arte.

Baina Zeruko Argiaren 724. zenbakian agertzen den idazlan bat irakurri ondoren, euskararen alde egiten ari garena, oso probetxugarri ez dela iruditu zaigu. Aipatu dudan idazlana Imanol Berriatuak egin dakoa da. Ots; "Israelgo esperientziak mintzo".

Hor esaten den bezala, euskaraz idazten dugunok, euskararen egoera kontuan hartu behar dugu. Denok gura dugu, euskara toki guztietan erabil dadila, baina dakigunez euskaldunok oso gutxi irakurtzen dugu euskeraz. Nire kuadrillan bertan, lagun pilo bat mintzatzen da euskaraz, baina orain arte behintzat, nahiz eta mila bider saiatu arren ez dut lortu Zeruko Argiaren harpiderik egitea. Baina lagun hauek egunero irakurtzen dituzte erdal egunkariak. Eta honela jarraitzen badugu gutxi batzuek bakarrik izango dira euskaraz irakurriko dutenak.

Ondo dago idazlan, agiri eta iragarki guztiak euskaraz atartzea, baina ez da nahikoa. Gure idazlanetan erabiltzen dugun euskarak, ulerkorra izan behar du gehienentzat.

Adibide bat ipiniko dut. Orain arte egin dugun bezala jarraitzen badugu (gaztelaniaz eta euskaraz idazlan guztiak eginez, baina euskara literario bat erabiliz eta gaztelaniaz irakurriko dituzte gure agiriak, eta gero euskaraz pixka bat, ea zerbait ulertzen duten. Baina honela egin ordez, esaldi labur eta errezak erabiltzen baditugu, eta hiztegi txiki bat ipintzen badugu idazlan guztietan, gehiago lortuko dugulakoan gaude. Nere ustez honelakoren bat egin beharko da bai aldizkari bai idazlan gehienetan.

Ez dugu horregatik lotsaturik egon behar. Euskararen egoera hau ez da gure erruagatik sortu. Hobe da idazlan labur eta ulerkor bat, literario eta ulergaitz bat baino, (eta hiztegitxo batekin hobeto). Gu behintzat honela hasi gara, eta irtenbide bakarra dela uste dugu, euskaraz gero eta gehiago irakur dadila gura badugu. Niretzat euskal aldizkari hoberena, ez da merkeena ez politena ez handiena izango, ulerkorrena baizik.

A. del C.

Hamabiak bost gutxiago.

Ordu horretan geldituta dago Carabanchel-eko bisita-gelaren erlojua. Orduak, egunak, hilabeteak, urteak pasatzen dira eta Carabanchel-eko erlojuak geldirik dirau. Orduak, egunak, hilabeteak, urteak pasatzen dira, eta mutilak ere geldi. Pre-soak kalera ez dira irteten. Han beti da hamabiak bost gutxiago. Hamabiak ez dira inoiz iristen.

Gerra aurrean mitin ugari egin ohi zen Donostiako Perlán. Haietako batetan, hitz-eskaleak asko baitziren, zuzendariek erabaki zuten neurria jartzea, eta hala hizlari bakoitzari hiru minutuko mintzaldia ezarri zitzaion mugatzat. Orduan anarkista bat, "hitza eskatzen dut" esanik, gogorki aritu zen "erlojuaren tiraniaren kontra". Garai hartan, antza, erlojua arian baitzebilan, Carabanchel-en orain ez bezala.

"E pou si muove", "eta halare mugitu egiten da", esan omen zuen Galileo Galilei-k gure planeta ez zela mugitzen deklaratzera behartu zutenean. Erlojua geldirik egon arren, orratzik ez badu ere, denbora badabil, badoa, igaroaz joaten zaigu eskuetatik. Eta Lurra, zenbaitek ez badu nahi ere, badabil, ari da, eguzkiari jarraika ari zaigu. Dena mugimendu da. Ez dago ezertan ere geldiunerik.

Copenhague-ko sirenatxoa, txiki, polit eta zoragarria bera, hantxe dago gaixoa, haitz baten gainean kokatua, inguruari begira, salbatzaile maitetsu bat noiz etorriko ote zaion zain. Eta egonaren poderioz, haitz bihurtu da sirenatxoa, gogortu da, sinbolo bat besterik ez dela. Hori edukiko zuen gogoan Alejandro Casona-k bere komeri sonatua, "La sirena varada" sortu zuenean, erdi egia, erdi amets.

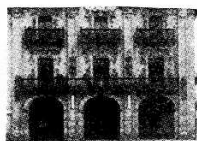
Laster duela berrogei urte Puerto de Santa Maria-ko kartzela preso, "bárbaros del Norte"-z betea, leporaino gainezka egina zegoen. Sarritan patio haundian formatzera deitzen gintuzten. Horrela geundela teilatuko tximiniak pare parean gertatzen zitzaizkigun eta behin baino gehiagotan ikusten genituen ke mardula zeriotela. Ezker-eskuin nituen adiskideei esan nien behin: "Barku honek kea botatzen du galanki, baina barkua ez da mugitzen. Honela ez goaz inora ere. Hau egai-nagarri bat besterik ez da."

Horrelakoren bat jazo da Donostian Groseko hondartzan sartutako "Buchenhain" barkuarekin. Enbatak, ekaitzat bul-tzaturik, arroketara amildu zen. Gero ibili nahi eta ibili ezin. Ezin irten. Erremolkadoreek eginahal gaitzak egin zituzten, eta dena alferrik, ezin atera.

Herriak, hori ikusirik, izen berria eman zion barkuari: AMNISTIA.

Usa-ko Florida bazterretan harrigarritzko bale multzo haundia, ehunka bale gero, orientazio zentzua galdurik nonbait, hondartzetara sinestu ezineko moduan sartu dira, lehorrera, hantxe itotzeko gehienak, itsututa, edo Jainkoak daki zein arriskutik iheska. Geldiak eta galduak.

Geldi egonik, guzia hondatzen da. Esandakoez hori adierazi nahi nuen. Chester-

herriko plaza

erreloju gelditua

J. BUJANDA

Izan ere, dena lehengoan nola utz? Berritu on bat eman behar zaio edozeri, edo-nori, gal ez dadin. Berritu premia are eta haundiagoa izaten da izaki bizietan, pertsonetan, Lot-en emaztea bezala, gatzeko estatua bihurturik bere burua aurki ez dezan.

Erlojua gelditu zaio zenbaiti. Erlojua geldierazi dute beste zenbaitek. Normala izaten da bat-edo-bati noizpait erlojua gelditzea ustegabeen. Edo pitin bat aurreratzea. Eta piska bat atzeratzea ere. Baina gizaki normalak badaki holakoetan zer egin behar den: erlojua gelditu bada, mar-txan jarri; aurreratu bada izpi bat atzera-zí, atzeratu bada berriz aurrerako ukitu txiki bat eman.

Zenbaiti ordea gelditu zaio erlojua, eta berak ez dira konturatzen. Goxo bizi dira erloju geldituarekin. Horrela uste baitute denbora ez dela joango, berak ez direla zahartuko, beti lehengoan, gatzearoan, biziko direla. Beste zenbaitzuk berriz erlojua gelditu dute nahita. Edo bota dute zakarretara. Bere betiko tankeran agintari izan nahi dute. Ez dadila denbora on, ezti,santu hau joan.Gauden beti honetan.

Horientzat eta denentzat sendabide bakarra dago: jarrera kritikoa. Pertsonak bizi nahi badu, gazterik burua ukan nahi badu, kritika behar du. Bestela laster dago usteldurik, kirastuta. Eta kritika ez da ezer, autokritika gaberik. Kennedy-k bezala: "Besteei eskatzen dizkiegun jokabide mailak berak, joko garbi berak esijitu behar dizkiogu geure buruari". Eta hori ez noski geure izatea zigortzeko, hezitzeko baino. Azterketa, ikuspena, argitasuna edukitzeko. Ez atergabeko zalantza, ez-bai eta kezketan ibiltzeko. Kritikak eta autokritikak lanera, ekintzara, garamatzi. Herrigintzara, mundugintzara, bihargin-tzara.

Alferrik da erlojua gelditurik eduki nahizate. Dena aldatzen da. Dena hiltzen da. Jainkoa bakarrik dago denboraz at, denboraz gain. Bera da betigazte, betigazte-bakar.

Eta guri denbora eman zaigu, eman digu, ez bizitza lehen minez, gatzearoaren oroí samingarriz, ez gure sasoi-aldikoa gogoratzearen tristura antzuaz, ez berrikuntzaren maiseaketa alferrez edo arbuio kamutsez bazi gaitzen, baizik eta geroaldi bikainagoa bila eta suma dezagun, gure kimu, landare gazte, diren ondorengoen-tzat etorkizuna presta dezagun. Geroaren kemena behar dugu. Gero-mina. Hamabiak bost gutxiago aspaldi jo baitzuten.

Jimmy Carter Lehendakariak esan duenez: "Denbora berrietara makurtu behar dugu, aldatzen ez diren printzipioei batera eutsiz. Orain bi mende gure nazioaren jaiotza harri eder bat izan zen askatasunaren bilaketa lugean. Baina oraindik amets dirdaitsu hura ez da kunplitu. Ez dut gaur amets berri bat agertu behar. Fe-de berri baten premia dugu ordea amets harekiko. Izpiritu berri batek nagusitu du mundua. Goraka doa askatasunaren grina".

ton-ena alegia: "Farol zuriak inoizka pin-tatzen ez baldin bada, aurki galduko du zuritasuna. Baldin beti zuri izaterik nahi bada, ezinbesteko eginkizuna da behin eta berriro pintatzea. Bestela farol zuria zena laster beltz bilakatuko da."

EUSKAL IZENAK: ESKUBIDE BAT, ZAPALKETA BAT

Eguneroko merkatuan "erregistro zibilekoan" azaltzen den gauza euskal izena dugu, eta feria hori ikustekoa da askotan.

Idazki hau egitean bi gauza adierazi nahi nituzke:

1).- Urte honen haseran, urtarrilaren 4-ean, pertsona izenei buruz emandako legean (ikus "Boletín Oficial del Estado" urtarrilaren 8koa) honek ematen duen eskubidea ez dela behar hainbateko erraztasunez Euskal Herrian aplikatzen, juzgatu batzuetan behinik behin, legez kanpo dauden gauzak eskatzen dituztelako eta ez hain premiazkoak askotan.

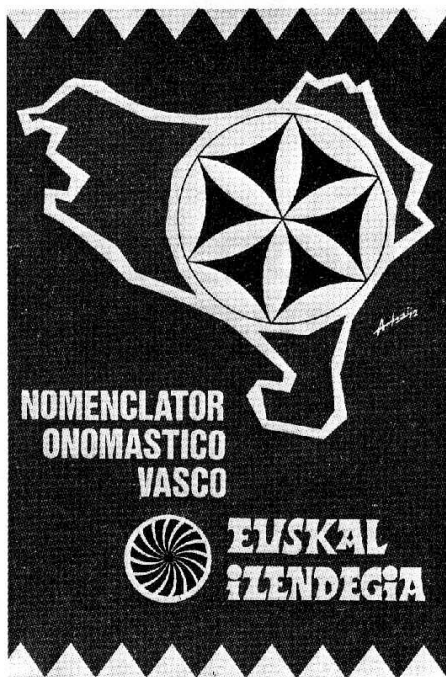
2).- Eskubide bat eman eta oinarritzko den beste bat kendu egin digutela, legez babesturik bigarrena baina ez buru eta ez hankarik ez duena.

a) Legeak dioenez pertsona batek izena aldatu nahi badu nork berak edo legezko ordezkariak eskatu lezake erregistroan eta besterik gabe aldatu behar dute, deus ko-bratu gabe.

Euskaltzaindiko agiria eskatzen dutenean eta Euskal izendegian (Edición oficial de la Academia Pamplona 1972) delako liburuan baldin badago, agiriak haina balio duen argibide bat da, eta jendeak agiri hori ukatzeko eskubide osoa du; legeak ez bait du horrelakorik agintzen, burukraziaren kapritxokeria hutsa da, eta normatiba gisara liburua hor dago.

Liburuan agertzen ez bada eta beste edizio berria atera arte, mesede gisara eraman genezaioke, baina behin bakarrik, hau da, gaur Donostian "JOSEBA"ren agiria eramanazi baldin badute, ondoren datozten "JOSEBA" guztientzat balio behar du. "Mesede gisara" diot zeren oso kontutan hartzekoa da beraiek eduki beharko luke-lako pertsona iaio bat horretarako, Euskal Herrian daudela gogoan harturik.

Lotsagarria da edozein herrietatik etorri propio Donostiara izena aldatzera eta zenbat jira bira eragin arazten dieten. Gaztelaniatzko izen bat jartzeko ez dute

Real Adademia de la Lengua Española-ko agirik eskatzen, beraz erregistroetara joaten den jendeak legean eskatzen duena oso gogoan eduki behar du, ez gaitu nahi haina babestuko baina behinik behin han idatzirik dagoena bete arazi behar diegu eta kapritxokeriei uko egin.

Behar bada lehenbizi batean, orain dela urte batzuek, giroak laguntzen ez zuelako ezin genezakean horrela jokatu baina gaur bai, eta izenen alor hau irabazia dugunez gero gure indarrak beste zerbaite-rako gorde behar genituzke.

Beste astakeria bat egiten dutena ortografiarekin sartzeara da, ITZIAR, IRATXE, edo beste edozein nola idatzi behar den esateko beraiek ez dira nor. Pertsona gaixo baldin badago ez dugu bidaltzen albaite-roarengana eta berdin hemen, beraiek ez dute hortan zer ikusirik eta legeak aipatzen ez duen alorrean sartzen dira.

b) Legez babesturik datorkigu bigarren hau, baina ez bururik eta ez hankarik ez duena: amak ezin diezaioke haurrari izena aldatu, aitak etorri behar du eta hau ez da bulegolarien kapritxokeria, legez eskatu diezaiokete. Hainbeste eskubide oihuka-tzen dugun une honetan gezurra badirudi ere hala da.

Dena dela han azaltzen zireten amek, adierazi behar zenukete, ume hori egitean zuek ere parte hartu zenutela eta behar den firma botatzeko eskubide osoa duzue-la, nahiz eta legeak eman ez, ia behetik go-ra zentzuzko usaia iristen zaien legea egin dutenei: behar bada biologiako klaseak hartu baldin bazituzten ere zokoratuta da-kate eta.

Hau guztia gogoan edukirik eta gauza bat gure esku dagoenez, datozten hautes-kundeetan, urtea hain ongi hasi dutenei, horrelako kandidatoci, ez genieke behinik behin botorik eman behar.●

M.P. LASARTE

EUSKARAZ EGIN EGINEN DUGU?

Duela urtebete hasi zen Euskal Herriko kazetaritza berriaren loratze sendo eta ederra: Euskal kazetaritzaren urtea izen-datua izan zen Zeruko Argian bertan. Donostiako aldizkari honen aldaketa osoaz gain, Anaitasunarena ere edo lortu da, eta beste ezer gutxi, zeren beste guztia erdarak ukan baitu aldeko, ez euskarak, "Punto y Hora", "Garaia" eta "Berriak" erdara baitute mintzapide nagusi edo ba-karra, ez gure hizkuntza.

Bost urte dirateke honez gero diglosia-ren kontzeptua, Ninyoles-en bidez eta Jon Juaristiren eskutik, Bilbo aldean be-hinik behin, erabiltzen hasi zela. Ez da be-raz berau herrargitzeko beharrik. Gerra-urreko "euskal idealismo erdaltzalea" zo-koratzea lortu edo genuen, lortu uste izan dugu; haatik ezin uka dezaket Amatiño-ren eritziak, "erdara dugu b erriro ere eus-kal kulturmunduaren zutabea", dardera-zi nauenik.

Eta atzera berriz ere, ea azkenekotz, be-rrerran behar dugu euskaraz egiten ez duena euskararen kontra dagoela, erdara erabiltzen duena euskararen arerioa dela, eta Santurtzikoa izanez ez dut uste beha-rrik dagokeenik ene esaldi eta baieztapen hauk testuinguru egoki bateran jar eta er-

EGUN EGUNGOA

Mugica Herzogena.

Kontatu didatenez, Mugica Herzog jaunak (Partido Socialis-ta Obrero Español) "Partido So-cialista de Euskadi" delakoaren le-geztapena eskatu berri du Madri-len.

Bizilekua non duen Alderdi-txoak, galdetu diote, eta hauxe erantzun : "Madri-...halako ka-lean..."

Hainbeste urteren buruan, ume gorria da politikan; gezurra dio izen kontuan eta egia hutsa bi-zileku-galderan.

DANIEL IBARGOITI

latibatze: kontzientzia linguistiko zabalagorik erdietsi bide da, euskaldunon kopurua gorantz omen doa, horregatik eunek 25 besteak beste garateke bakarrik gure herri honetan euskaldun. Eta hartzara errepikatu behar dugu, gure gaurko egoera hil ala bizikoa dela, egoera politikoa, eman dezagun, gaizkoagotuko balitz halako bateran, gureak egiteko zorian geundekeela, oraindik orain egoera diglosikorik txarrenean gaudelako, eta aurrera jotzen ez duguno, nahi diren elementu baikor guztiak direlarik ere, ez daukagulako suguru egoterik, desegintzarako harmak eta baldintzak hor baitaude beti.

Erdarazko aldizkari legeetan, Berriak, (euskaraz gehiena egiten duena), "Garaia" eta "Punto y Hora", azken hau ene gus-tuko hiruetarik onena dela, erdaraz ari dira ia bakarrik. "Garaia" apurtxo bat aurreratu da azken zenbakietan, baina lan nekatu gabe. Praktika darabilligute beti argudio nagusi, praktika ere da eneakontargudio praktikoa. Zertan daude hor Txillardegi eta Ajestaran, kasu batez? Eta hori ez da metafisika gero... "Punto y Hora"z hobe deus ez esatea. Artikulu bat bakarra eta gainera "Euskara" izenburuarekin. Ipar Euskal Herria dakarkit gogora (zatozte, zatozte denok euskaldun zahar, mukizu eta basa horietako bat nola duen kanpaia jotzen ikusterat).

Mikel Atxagak zioena zuzena zen eta artez, erdarazko aldizkari bakarra aski dela; nahikoa bai, baina ezina. Demokrazia... beti demokrazia; Jaunkoari eskerrak.

Euskal Herriako Euskal Herrian egin dako erdarazko aldizkari beharri oharituik beraz, hauek denek elhune 30 euskaraz eman beharko lukete, editoriala euskaraz eta erdaraz eta gehienetan orain arte bezala euskal munduaren berri erdaraz eta gehienetan orain arte bezala euskal munduaren berri erdaraz ere eman. Beste-lai jai dugu. Eta horroak denok dira, nola Estatua, hala Mirentxu Purroi, nahi "Garaia"koak edo eta "Enbata" aldizkari-koak, edo agian "EGIN"ekoak ez baldin badute elhune 30 guttienez euskaraz ematen, zeren nik ikusi arte, Santo Tomas-en antzeko, sinetsi ez baitut egiten. Egoera hau salatu behar da eta ekintzak antolatu, egundainoko eskutitzek ondorio-rik asko erdietsi ez dutelako. Argitaratu, egin dituzte, baina joera beti da bar bera.

Eta agerkari ezlegeletan gauza bere, "Euzkadi" txatxarrekoa dela, eta ez ditut ideiak eztabaidatzen oraingoan, edo eta "Euskaldunak" dela, lehenengoa kasu batez euskara mordoiloan gehienez elhune 1 ematen duelako, eta bigarrenak berri-z, ez beti, askotan elhune 30 hori ere ez.

Zeredozer egin behar dugu, boikotak? Ez dakit, ez nago ni prest baina, bizi naizeno aihen eta erostaka jarraitzeko. LE-PORAINO NAGO, Txillardegi bere zegoen bezala.●

ANDOLIN EGUZKITZA

EUSKALDUN ESKUZABALEI

Abertzale jendeak eutsi dio bizirik Zeruko Argiari 14 urtez. Urte zail eta neketsu hoiei esker eman ahal izan du urrats berria.

Euskaldunon astekaria izan nahi du Zeruko Argiak. Euskal Herri osoko gertaera, arazo, horroka, nahi eta albisteen astekari izan nahi du. Abertzale talde guztientzat zabalik nahi du. Ez du talde edo Alderdi edo dirudunen esku eta menpean jarri nahi.

Herriak herriarentzat egina izan behar du. Herriak bakarrik salba dezake. Euskaldun izan nahi duen herriak indartu eta hobetuko ditu euskal komunikabideak. Euskal Herriari erantzun nahiaz egin zuen urratsberria 1976-an. Bide horri aurrera jarraitzeko laguntza behar du.

Dendari, tabernari, lantegi-jabe eta aba-

rren atea jotzen du une honetan. 5.000.000 peztako publizidadea behar du aurtengo urtean, gutxienez.

Urtean 30.000 peztako publizidadea egingo luketen 100 lantegi ez ote izango Euskal Herrian? 3.000.000 peztako laguntza emango liokete Zeruko Argiari neke haundirik gabe.

Urtean 5.000 peztako publizidadea egin dezaketen 200 dendarik 1.000.000 osatuko lukete.

Urtean 5.000 peztako anuntzioa egin dezaketen 200 tabernarik beste 1.000.000.

Zure esku da Zeruko Argia hobetzea. Zure esku orriz gehitzea. Zure esku Zeruko Argia sabaltzea.●

Z. ARGIA

OIHUTXOAK

APAIZ HORRI ESKARI BAT

ANAIK

Euskal Herriaren seme eta kristau fededun naizenez, eta begirapen anai-korrenez, zuri hitz bi esan nahi dizki-zut.

Herri hau, gau luzeko lozorro eza-ri baten ondoren, bizi-bizi esnatzen ari da. Zahar eta gazte, konta ahal ezi-nezko sailetan taldetzen ari zaizkigu. Eta talde bakoitzak ahal duen jenderik gehien bere ondora eramán nahi.

Sokatira honetan -apustu larri-nean lege-ekarreko borroka eta erasoaldiak ere errazegi ontzat hartzen direla, uste dut.

Dena den, gaur edo bihar hemen sortu daitezkeen tirabira eta milaka ez-tabaidak herrigintzarako beharrezko-tzat jo ditzagun.

Zuk ere begiak eta burua tente eta argi eduki ohi dituzunez, zure ikuspe-gi, pentsamolde eta eritziak zurekin izango dituzu. Eta berorien arabera, zure hautapena egin egingo duzu. Horretarako eskubidea eta gizalegea zure-kin dituzulako.

Baina... hemen neure hitza utzi eta beste batena idaztera noa. Gure sa-soi honetan ezagutzen dugun gotzairik

gaurkotuenetako bat eta euskaldunon arazoa ere nahiko sakon ezagutzen -duena, Antonio Palenzuela da, gaur Segoviako Diozesisaren Buru dena. Behin baino gehiagotan, hemengo ger-tareki buruz berarekin mintzatu beha-rra izan dugu.

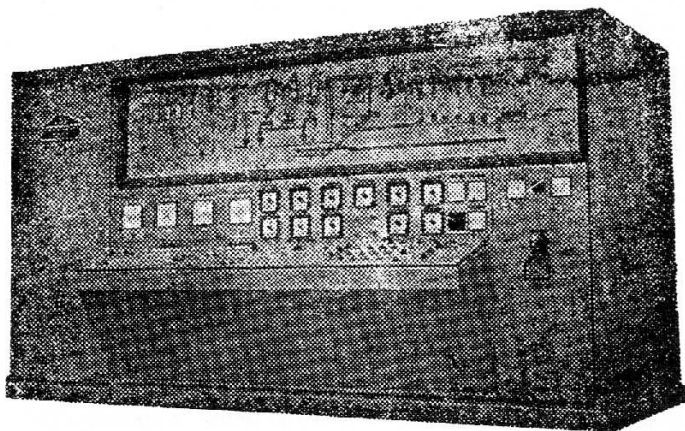
Gotzai horiek esan berria duena dihoakizu hemen zuri, gure euskal apaiz horri.

Politik arloan, apaizak ere berari ongarrien deritzaion alderdiari bere botoa eman egin behar dio. Baina ez Alderdi batekin, ez Estaduarekin ez du bere burua lotu eta uztartu behar apaiz-ak.

Politik erakundeetan behar diren Buru Batzarreetan, Zuzendaritzan eta bestelako aginpideetan... horietan ez du sartu behar apaizak, profeta bati dagokion askatasunari gauza guztien gainetik bere baitan eutsi behar diola-ko.

Hala dio aipatu dugun Gotzaiak. Eta neuk ere hala diot.

Batzuek eta besteak bildu gaitza-zula kristau bizitzaren sutondoan. Hori behar eta hori espero dugu zugandik.

TXIMIST - INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO

TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez Iraultzeko
electroniko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak
Ikusgailuak

OLIO - INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorekin duenak.

HYDROMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak.

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzaileak.

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko loturak eta lanak.

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)

Gol presiotarako uraga giltzadunak.

TUROLA (Italia)

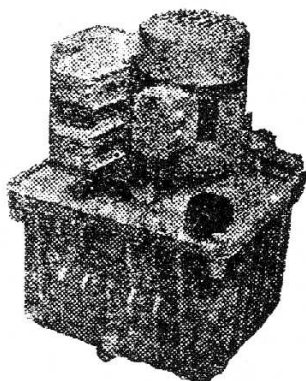
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)

Indar irazklak eta Itzulerakoak.

ADA

Uztal gisako euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:
Jolastokleta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 arl) ta
353440 (5 arl)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15. SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **anzkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cádiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Olek guztiak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

GAGARIN RUSIAKO ASTRONAUTARI

Agur Gagarin: nere hau hire eskuetara ez duk iritxiko noski. Hire pentsakera duen batek edo bestek irakurri zezakek ordea. Horregatik eskutitz iriki bat izango duk.

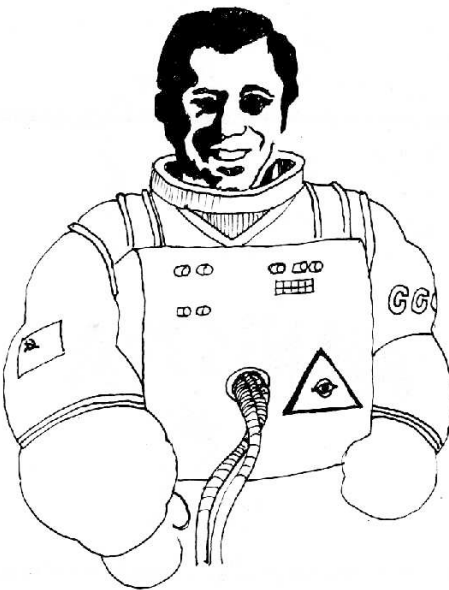
Lurreko azaletik kanpora aterata, lehengoan izan hintzen goialde hoietan ibilitakoa. Bapo, Gagarin; zorionak damaizkiat. Lurrera utzultzerakoan ordea, kirtneria dextentea bota hukan: "Goialde hoi-etan ez dut Jainkorik ikusi".

Nola ikusiko hukan ba, Gagarin? Bizkar gainean zaku bat hartuta, patata bila itxasora joango ote haiz? Hamaika lupi eder harrapatua duk bere kañaberaz "Xardin Buru". Itsas uretan ordea... Lupiak baratzan harrapatzea bururatu zitzaioan egun batez; eta jakina, Santagedako zorro-etxean sartu ziaten. Han, bere kañaberekin, azaburu tartean, hari huan arraia harrapa nahiaz. Bisitan zebilen gizontxo batek irri-parrez ziotsak: pikatzen al du-te? Pikatzen? Xardin Bururen erantzuna: "Bai, hirekin hogeita lauek pikatu diate".

Nora joan hintzen, Gagarin, Jaungoikoa ikustera? Hire begiek inolaz ikusterik ez zuten leku batera? Hire haragizko begiek izpirituzko Jainkoa ikusi? Haragizko begiz ikusteko Jainkoa, guk kristauok bakarrik izan diagu. Hi bizi haizen lurrean bizitua duk Jainkoa; bere urrats eta arrastoak, kondairan zehar utziak dizkik. Ordurarte gizonagandik oso urrun bizi izan zen Jainkoa, hi eta ni bezelakoxe giza jantziekin lurrean agertu huan. Jesus huan haren izena.

Zuck, komunistok, berdintasuna nahi duzue lurrean. Borondate oneko jende gu-ziak alegindu behar diagu, bai, desberdintasun lotsagarriak kendu eta senidetasun eta anaitasun ederreko gizarte bikain bat sortzen. Berdintasun horren bila orain bi mila urte Jesus, Jainko-gizona izan huan. Egun batez, gizonenganako maitasunak eraginda, gizon egin, lurrera jetxi, hemen-go konpromisotan sartu, ordura arte inork ezagutu ez zuen bezalako Jainko bere bu-rua bihurtu eta gure artean aterpe egin zian. Ordurarte Jainkoek hezurretaraino beldurra sartzen bazuten, honoko honek maitasun eta erruki hutsa zekazkien. Iji-to bat bezala ukulluan jaio, behartsu bi-zi, Nazareteko lantegian proletario izan, herbestean emigrante bizitza eraman, he-rriz-herri, boemio baten antzera gizonen arteko senidetasuna oihukatu eta heriotza

ondorako zuok, marxistok, lurrerako, amesten duzuen Paradisuen aldean, mila aldiz hobea eskaini. Garai hartako burges, haundiki eta aberatsek gurutzean hil zia-ten. Guk sinisten diagu piztu dela eta lu-rrean Bera bezala, senidetasun gozo bat sortzen saiatzen bagara, sartu ahal izango garela bere Zeruko Erreinuan.

Jesusen garaian bahuan Jerusalemen Eliza bat. Eliz barne hartan oso gutxitan ikusi ahal izan zian jendeak. Eliza harta-ko sarrera ez huan edozeinentzat; santu eta piadosoak sar zitezkeen: apaiz, agin-tari fariseotar, lege gizon eta horrelako burgesak bakarrik. Bertako sarrera ukatu zitzaizen haurrei, gaixoei, bekatariei, pu-blikanoei, emagalduei. Guzi hauek eta herri xehea despreziagarri huan jende bur-ges harentzat.

Jende haundiki baien aurka jokatu zi-an Kristok. Israelgo ardiak, kalean zebil-tzean. Bere bizitzako kondaira kalean egin zian Jesus, Jainko berri haren. Bur-ges zapaltzaileentzat ezpata zorrotza huan bere mingaina; emagalduei, publikano, la-pur eta horrelakoentzat erruki hitsezko kantika gozo bat. Jainko herrikoia jende

xehea eta arruntaren erdian bizi izan huan.

Jainko berri diagu Jainko-gizon hau. Jainko berri honek erkusten ziguk nola-koa den zeruko Aitaren arpegia eta nahia. Lehenago, jainkoei opariak eskaini, mira-ri bitartez lurreko gauza guztiak antola-tzeko eskatu, gizonak bere eskuz eta inda-rrez, lurreko arazoak konpondu ezin bali-tu bezala.

Jainko berri honek, erakutsi zigun, gizonak lurreko bere eginkizun eta eran-tzunkizunak bere bizkar gainean hartu be-har zituela; lurrean, senidetasuna, bakea, zuzentasuna antolatzen aleginduz, baka-rrik irabazi daitekeela betiko zeruetako Erreinua. Bazirudik gora baino gehiago, on egiteko, elkarri begira bizi behar dugu-la gizonak.

Jainko berri hau agirian agertu zene-an, Juan Bautista huan bere adierazlea. Eta, Jesus Jainko berriari, harrera ona egi-teko. "Bihurtu Jainkoagana", zioan eta Jainkoaganako bihurtze hori programa sozial bat betetzea baizik ez huan; zuzen-tasuna gizarterako eta zoriona herriaren-tzat: "Zer egin behar dugu"? galdetzer-a-koan, hauxe izan huan Bautistaren eran-tzuna. "Soineko bi dituenak emanbieza-io ez duenari. Beste horrenbeste jatekoa duenak". Zerga-kontribuzio kobratzai-lei: "Agindutakoa baino gehiago ez ken" (Herriaren zerbitzuerako eta ez herria-ren bizkarretik lapurretak egiteko adie-razten zaiek haundikiei). Soldaduei eran-tzuna: "Ez gogorregi egin inori... Ez gezu-rretan salatu". Gaur eguneko polizi eta militarrentzat ez dituk kontseilu maka-lak.

Zuentzat, sinismen gabekoak zarete-nontzat ere bazekarkik, Gagarin, mezu ederra Jesus Jainko berri honek; lurrera-ko ez ziguk eskaini Paradisurik. Hemen ahalegindu behar diagu ahalik eta senide-tasun haundiena eta zorion ederrena lu-rrean sortzen, baina, oso osokoa, gero, bere Zeruko Erreinuan izango diagu. Hara joateko, orde, badakik, Gagarin, zer pro-grama dugun lurrean? Maitasun hutsean epaituak izango gaituk: "Gose nintzen eta jaten eman zenidaten, egarririk eta edaten, gartzelan eta gaixorik eta ikustera etorri zineten, zatozte, beraz, nere Zeru-ko Erreinura. Aukeratuen erantzuna izan-go duk: noiz ikusi zaitugu gosarik... egarri-rik, gartzelan, gaixorik? Jesusen erantzuna: hauetako bati egiten zenitenean, ne-ri egiten zenidaten.

Hik ez duk, Gagarin, Jesus ezagutzen. Hargan ez duk sinisten, bere berririk ez duk eta hala eta guztiz ere, lurrean gizo-nen alde, gizarte zuzen bat jartzan saia-tzen bahaiz, zeruetako Erreinuan sartu izango ahal haiz. Nik ez zintudan ezagu-tzen, esango diok baina bere erantzunak zoratuta utziko hau: lurrean gizonen on egiterakoan, Neri egiten hidaan.

Habil on eginaz lurrean, Gagarin, eta Zeruko Erreinuan elkarrekin topo egingo diagu.

AROSTEGI

hormasprayko

AMNiC

AMNiSTiA

AMNiSTiA(r)

OLP, AGA

FRANTSES PARTIDU eta SINDIKATOAK eta EUSKARA

Legeak zer ematen digun, oztopoak zein diren eta euskal kultur taldeek zer egiten duten ikusi dugu. Baina, kultura beste gauza askori lotua dagoelarik, interesgarria daiteke indar politikoei, alderdiei, sindikatoei eta beste indar batzuei ere euskararen irakaskuntzaz zer dioten jakitea. Beraz, P.C.F., P.S., P.S.U., S.G.E.N., C.F.D.T., S.N.I., eta departamendu berri baten aldekoak diotena.

Gaurko frantses eskuinarena ez, berak gaurko gobernamentua osatzen baitu eta honek zer ematen digun, edo hobekiago, ematen ez diguna ongi ikusi baitugu.

Halere, entzun dukezu zer zioen Pompidou jaunak, 1968an 1) Auvergnatarra, beraz Okzitandarra naizenez geroz, gure herrien eta probintzien kultura eta linguistikako tradizioen zaintzeko egiten diren indarrak hurbiletik segitzen ditut.

1972ean, 2) Frantziak bere zigiluaz markatu behar duen Europa batean, erregioen hizkuntza eta kulturentzat tokirik ez dago.

Ber gisan, lana zer zioen Haby ministroak:

1— “Linguistikoko bektorea (vecteur) ez da neutroa. Hizkuntza bat erabiltzen duen popularen ezaugarriak bere baitan dauzka hizkuntza horrek”. Hori Frantziatik kanpo esan zuen.

2— “Beraz bertako hizkuntzari toki haundiegia bat ematen zaion “prescolar” irakaskuntzari, ene etsaigoa garbiki azalduko diot”. Hori Frantziatik esana.

Beraz bele eder bat dugu Haby jauna, esan zaharraren arabera azalduko diot”.

“Belea ikuz daite
xurrit ez daite”

Valéry GISCARD d'ESTAING ere euskararen alde agertu zen ARHANSU-SIN bisitaño bat egin zuelarik. Baina obretan, ezer ez. Duela 13 urte aldiz, euskararen aldeko legegai bat proposatua izan zelarik, arrunt kontra izan zen gure Valéry maitea, gauza guti ukan dezakegu jaun horrengandik.

Partiduak

Zentristek edo erdikoek, Labégueriek barne, “Senatuan” lege bat pasacrazi dute bainan biziki ahula eta gauza konkreturik gabekoa.

Partidu sozialista Manex Goienetxe-k Jean James sozialista famatuaren zitazio-ne hau dakar.

“Quand j'interrogeais les enfants basques jonant sur la plage de St. Jean de Luz, ils avaient grand plaisir à une nommer dans leur langue familiers. Mais ils n'avaient pas la moindre idée de sa structure et qu'importe plusieurs d'entre eux fussent de bons élèves de nos écoles laïques.

ils n'avaient jamais songé à appliquer au langage antique et original qu'ils parlaient dès l'enfance, les précédés d'analyse qu'ils sont habitués à appliquer à la langue française. C'est évidemment que leurs maîtres ne les y avaient point invités. Pourquoi cela et d'où vient ce dé-laissement? Puisque ces enfants parlent deux langues pourquoi ne pas leur apprendre à les comparer et à se rendre compte de l'une et de l'autre”.

Il n'y a pas de meilleur exercice pour l'esprit que ces comparaisons; cette recherche des analogies et des différences en une matière que l'on connaît bien est une des meilleures préparations à l'intelligence. Et l'esprit devient plus sensible à la beauté d'une langue par comparaison avec une autre langue, il saisit mieux la caractéristique propre de chacune, l'originalité de sa syntaxe, la logique intérieure qui en commande toutes les parties et qui assure une sorte d'unité organique”. (1911ean idatzia).

S.F.I.O-k berriz, 1947ean euskararen aldeko lege-gaia ez zuen pasatzera utzi, esanez: “Errepubliko bat eta ezinzatituzkoaren nazional hizkuntzaz kanpo ez du besterik ezagutzen ahal nazional eskolak”.

Azken presidentzial bozketan, Mitterrand egiazko erregionalismo baten alde agertu zen “Desberdintasunerako eskubidea defendituz (“le droit à la différence”). Mihiz bederen. Euskal Herrian. DESTRADE, Biarritzko kontseilari jenerala, bere burua, Enbata-k zioen bezala, euskal militantetzat jotzen zuena, orain arte hortan militante klandestinoa izan da nunbait.

Donibane Lohitzuneko Ramos sozialistak egin dituen artikuluetan (“Le Travail” agerkarian), hizkuntzen defenditze-ko arrazoinak, ekologikoak, pedagogikoak, nazionalistariak dira bai eta ere galduta den identitate baten berreskuratzeko nahia. Beraz idekitasun batekin ikusten ditugu gauzak. Bainan esaten du erregional kulturez osatzen dela frantses nazional batasuna. Eta bitxiak dira egiten dituen galdera batzuk; ari da galdezka: “erregional hizkuntza — erreakzionaren hizkuntza delako ekuazioa hausten ahal da?”

Diputatuen aintzinean, LE PENSEC deitu legegai egin dute sozialistek. Analisis mailan interesgarria, baina neurri konkretuak ematerakoan, ahula agertzen da. Noiz behinka, nahi eta nahiezoak diren ordu batzuei eskatzen ditu. Ez dute horrekin gauza haundirik aldatuko.

Esan dezadan jaz PAUEN egin zuen kongresoan, "Ikas" taldea eta Per Nosteko okzitandarrek gomiatu zituela Partidu Sozialistak"

Frantses komunista Alderdia (PCF)

Badakigu PC-k indar egin zuela 1947 an. menperatu hizkuntzen alde, lege gai bat presentatuz. Oroit gaitzen zer zioenez, "L humanite" egunkarian, 1932ean.

Betroin autonomista mugimentuari laguntza eman behar zaio. Frantses imperialismoa lausengatzen dutenek bakarrik esaten dute zozoa dela mugimendu hori. Betroin populuak badu bere etniko berezitasuna, ezin diskutigarria. Populuek bere buruaz nahi dutena egiteko duten eskubideari leial egonez betroin herriko masen errebendikazioneak defendituko ditugu alderdiak".

Gaurko egunean aldiz, badakigu PC, euskal abertzaletasunaren kontra dagoela. Dazkan teoriko agerkarietan maiz agertzen da etniei, probintziei buruzko artikulurik. Baina, iduri du, ez dutela uste euskarak gaurko gauzak esan litzazkeenik. Beti atzoko munduari lotzen diote bertako hizkuntza.

Esango didazue ez direla biziki errazionalak nik hartzen ditudan frogak batzuk. Baina konzienteki baino inkonzi-enteki gehiago ari direla uste dut.

Hunat PC-ren agerkari bat "L'école et la nation" 75eko otsaileko 275 alean, "erregional hizkuntzak" tituluaz datorren artikulua baten argazkiak:

- 1- Gizon batzu, folkloriko jantziekin.
- 2- Kayolar bat deseginik mendian.
- 3- Antixutak edo alkatxofak.
- 4- Traktore bat.
- 5- Betroin mitin bat (halere !)
- 6- Orga bat idiekin
- 7- Mendiko exola bat.

Eta beste agerkari batean, "La Nouvelle Critique", deitua, lekuko hizkuntzei buruzko artikulua baten hornitzeko argazki batek aitona eta amona bat erakusten dizkigu, zahur bat ondoan dutela. Gazte-riarik ez, lantegirik ez, hiririk ez, hauk denak euskararen alorretan sartzen ez balira bezala. Beste cita bat badu Haby Jaurarekin. PC, "Droit à la différence"-aren alde jartzen da esan nahi baita, libertatearen izenean noski. Irringarria ez balitz, ahalgegarria.

PC-k egin du legegai bat, baina bxi bada bixi, betroin hizkuntzan mugatuz. Euskara, okzitanoa eta abar ez ditu aipatzen. Gainera betroinarendako galdezen duena ttipia da eta nahibadako.

Beraz PC-ren eta PS-ren proposamenduak ikusirik, esan dezakegu oso herabe agertzen zaizkigula euskal kultur mailan. Ez dira maiz agertzen praktikan euskararen lantzeko. Esaten dute, gaurko

politiko nausiek dirauteno, ezin dezakegula gauza haundirik egin euskal kultur mailan eta heiek egingo omen duten egiazko erregionalizazio batean, ahalik haundienak ukanen dituela gure kulturak. Nahi dut. Baina, gaur beretik borrokan hasi behar da, kultur mailan politik mailan bezala, gerorako ez da utzi behar. Bestela eginez, euskararen kontra eta sozialismoaren kontra ari izan daiteke.

P.S.U. (Partido Socialiste Unifié)

Goazen beste partidu batek dioenaren ikustea. PSU izanen da. Ahula izanik ere, uste dut gauzak aintzinarazteko influentziarik ukan duela. Eskual Herriari doakion aurten egin duen dokumentu batetan, bilinguismoa eskatzen du, ez bakarrik euskararen irakaskuntza bai eta euskaraz egitea ere. Ez da gaizki. Gainera euskararen salbapena beste bi gauzekin lotzen dute.

- 1) Hemengo langabeziaren kentzearekin.
- 2) inposatzen diguten turismoari emana den plangintza ez onartzearekin.

Esan behar da irekiak eta guri hurbi-lak direla PSUko eritzi hauk. Baina konkretuzki euskarak eskolan ukanen duen tokia ez du xuxen esaten.

Sindikatoak

Hauk denak, gaingiroki emanak, partiduren zenbait ikusmoldeak ziren. Orain ikus dezakegu frantses irakasleen sindikatuenak, bereziki SNI eta SGEN-CFDT-renak.

Hasteko SNI edo Syndicat national des instituteurs maixu gehienek osatzen dute. Errepublikano eskolaren habe azkarrenetarik bat izan da. Euskal Herri historian, nahiz eta sistima baten mutlak edo morroiak izan, maixuek paper handia ukan dute euskarari kalterik egiteko, fran-

tses kultura eta hizkuntza goratu nahiz, garai batez uste baitzuten zibilizaziorat joateko frantsesa zela hizkuntza bakarra. Beraz, euskara baztertua eta gartzigatua izan da. Baina ikastolek sortu berri problemetaz zerbait entzunik, SNI-a urrats bat egin nahiez omen dago. Lekuko, aurten, lehen aldikotz, bilinguismoaz mintzatzeko egin duen biltzarrea. Ikas eta Seaska gomiatuturik. Interesgarria izan da jakiteko, zoin diren euskarari buruz maixu askok dituen usteak, asmoak, ezagutzak. Biltzarrea egin baino lehen egin zuen dokumentuan, SNI orai arte oso ahula izan zela onartzen zuen, eskolan ukan behar genukeen bilinguismoa baten definitzeko, orai artio defentsiboa izan zela, nunbaitekiko etsai baten igurikan. Esaten du kaltekor den egoera batean dagoen euskara gaizki mintzatua dela, gibelaritzen ari dela, adimenaren hazkunde on bat ezin altxatuz, eta aldiz "Espanian" esan nahi baita Hego Euskadin, agresiboa dela euskara, eta batasunerako bidetik abiatu omen dela. Baina ikastolak ez ditu onartzen pribatuak batira (ez dut hemen hauzia xurituko). Eta bere buruari galdezka jarratzen zaio "hizkuntza regional" bat eta zerbitzu publiko bat nola lotu daitezkeen konprenitu nahiz. Proposatzen dituen neurrietan.

Normal Eskola Baionan jartzea eta maixu etsamintetan euskara ezartzea eskatzen du. Baina dagokien bilinguismo batetan euskararen tokia ez du neurtzen SNI-ak. Beraz uste dut, urrats bat egin badu ere, oso mesfida edo bekaitz dagoela oraino SNI-a. Uste dut ere euskararen alde gauzen aintzinarazteko euskal maixuak SNI-ren barnetik, egin ahalez ari beharko direla.

Arestian gauza bat ahanzi dut. SNI-ren tendentzia bat, "L'Ecole émancipée" deitzen dena, zeharo euskararen alde agertu da omen egin dokumentuetan. "Omen"diot ez baitut nihaiek eskuratu.

Orai arte aipatu dudana SNI-a primarereko eskoletan dabiltzan maixuena da

gehienik. Secondaire-ko eskoletan, sindikatu bat baino gehiago dago. SGEN-CF-DT hartu dut, menperatu hizkuntzez zer-bait idatzi baitu.

Hitzaurrean, PSU-k egin duen bezala, linguistikazko problemak ez ditu beste ekonomi eta politik problemeez kanpo uzten SGEN-ek menperatu hizkuntzen herrialdeak gaixorik daudela salatuz. Herrialde hauen eritasunak asko dira.

1— Lan gabezia

2— Gazteen desherriaritzea, eta ekonomiko desertifikazioa.

3— Turistifikazioa eta kanpoko diruduntzat “résidences secondaires” en gehiagotzea.

SGEN-ek esaten du, hauraren kultura oinarritzat hartu gabe, izan dadin langille, baserritar, eta are gehiago hizkuntza berezi batetako ez dezakeela personalitatea haz. Beraz emigratu langileek eta linguistikoko minoriek erabiltzen duten beren hizkuntza barneratzen duen irakaskuntza baten ukaiteko deretxoa dute. Orduan, egungo eguncan zona hauen herritar jendei bietan arrotz zaie frantsezko irakaskuntza, 1) burges kultura baizik ez baita; 2) daukaten hizkuntza handicap bat baitzaie, frantsesa jakitera bortxatuak baitira.

SGEN-ek garbiki dio, hizkuntza hauen irakaskuntzaren ukatzea kultur-kolonialismoa pratikatzea dela eta ere, psikologiko hizkuntza hauei ematen zaizen diñitateak erabiltzen dutenen gainerat jauzi egiten duela.

SGEN-en eskabideak hauk dira.

— Populuak daukaten hizkuntza edozein mailan sar araztea deretxo bat dela.

— Irakasleak, lan baten jabe noski, bere sorterrira itzultzeko eskubidea duela etab...

Hizkuntza mintzatuari garrantzia ematen dio.

Orduei dirakionez, Prescolar eta Primairie-tan hiru ordu astean nahi eta nahi-ezkoak, Unibertsitatean ordu bat edozein diziplinatan. Beraz beste partiduek galde-tzen duten bainogehiago. Hala ere ez aski.

Horren barnetik, euskal sindikaturik ez duguno, zerbait egin dezakete euskal irakasleak. Uste dut sindikatu hunek analisis on bat egin duela bainan egoerak galdetzen dituen erremedioak ez dituela hartu nahi; neurri konkretuetan herabegi ego-nez.

Goazen orai euskal kultur talde batzuen ganat. Duela bost urte, IKASek “dossier” bat egin zuen, bilinguismoaren alde. Euskal taldeen artean, eztabaidarik ukan dugu; iaz eta aurren mateneletako problemei buruz, IKAS-ek dio monolingue izan behar duela maternalak. (Seaska-k egiten duena). Eta “Kultur progra-

ma minimo” bat egin nahiz, monolinguisismoaren alde jarri ginen. Baina beste talde batzuk, Haize Garbia-k bereziki ez dute onartzen gure postura, erradikalegia, utopista eta maximalista dela esanez, problema tekniko ttipi bat dela hori. Baina alde batetik. H. Garbiak kontrolatzen duen ikastolan, bilinguismoa egiten da, eta bestaldetik “problema ttipi” horren-gatik, programa minimoa ez du onartu Haize Garbia-k, eta urte bat galdu egin dugu. Ez naiz eztabaidatan sartuko bai-nan, bilinguismoari buruz euskal kultur taldeak berak ez zirela ados besterik ez nuen esan nahi.

Departamendu berri baten aldekoak Entzun dugu talde bat sortu dela “en fa-veur d’un nouveau département”. Depar-tamendu berri baten alde ekonomiko a-rrazoinengatik bereziki. Saint Martin jau-na. Baionako komertzio eta industriako Ganbararen lehendakari dena, taldearen zuzendari da, eta Haritsschelhar idazka-ria. Hunat ematen dituzten arrazoinak:

1) Erabakiak hartzen diren tokietarik (Paueitik) urrun izatea.

2) Pauen Euskal Herriko problemak gaizki defendituak izatea.

3) Gure erregionaren audientzia eska-sia.

4) Biarno eta Euskal Herriaren arteko

batasuna artifizial izaita. Zer ekar lezake departamendu berri hunek ?

1— Botere gehiago, Espainia “Man-ché Commun”-ean sartzen bada bereziki.

2— Lanbide asko, Baionarat etortzen bada administrazioa.

3— Diru aski luke departamendu ho-nek, taldeak dioenez. Baina Saint Mar-tin-ekgero ez du separatistatzathartua izan dadin nahi ukan. Hortaz Enbatatik bereiz-ten da eta “Aturriko herrian”-aren jarri da, bistan dena Sarraich de Ihartza-ren “Bas-konia haundi”-aren alde izan gabe, ez bai-ta aneksionista.

Egin duten dokumentuan, zati bat bi-linguismoaz ari da. Haritschelharrek egin duela ez da sekretu bat.

1) Ofizial bizitzaren akto guzietan bi hizkuntzetan mintzatzeko eskubidea, eta beraz administrazioa mailan bi hizkun-tza hauk nahi ta ez konprentitu beharra.

2) Gaskoin eta euskal kultur eta hiz-

kuntzen zabaltzeko deretxoa irakaskun-tza eta komunikabideetan etab..

Hori oro egin balitz, egia da on litza-tekeela. Baina beldur naiz bi arrazoin-e-gatik.

1 — Saint- Martin-en inguruan dagoen burgesi mota hunek indarririk aski ukanen ote du asmo hiri betetzeko ? Beldur naiz ezetz, frantses estatuen proiektuak kontrakoak direla ikusirik.

2— Bilinguismoaren alde dagoela dio Saint Martin-ek. Baina zoinen alde ? Ze-ren eta egin duen artikulua batean, (“La vue économique”-en) aipatzen duen bilin-guisismoaren bi hizkuntzak hauk izan be-har litezke: frantsesa eta... espainola.

Beraz konfiantzazkoa ote da St. Mar-tin jauna ? Proiektu honek etorkizunik balinbadu ere erne izan beharko dugu.

XARLEX BIDEGAIN

PRUDEN SUDUPE-n laguntzarekin

deportes

Jator jantzi
nahi baduzu

kirolak

Avda. España, 4
DONOSTIA

Herriko Etxerako gizonak hautatzea

MARTXOKO MUNIZIPAL HAUTESKUNDEAK GERTATZEN

Xifrak eman baino lehen esplikazio general batzu emenen ditugu. Munizipalitatea alkate batez eta beren laguntzaileez (kontseilari) egina da. Lehen kontseilua-ren geroztik hautatzen da alkate jauna, boza sekretoan emanez. Kontseilu hau, munizipalitate hautatu berria da. Munizipalitatea, laguntzaileen hauteskunda, hautatzen da publikoki. Kandidato bat hautatua izan dadin majoritate absolutoa lortu behar du lehen edo bigarren txandan, majoritate errelatiboa hirugarrenean, bakarrik onartzen da.

Laguntzaileen xifra aldatzen da errelatiboki: hauk banan bana hautatuak dira: bi behar dira 2.500 biztanleko urietan, hiru 2.500etatik 10.000ra, lau 10.000 tik gora 30.000raino, bost laguntzaile 30.000tik 40.000raino.

40.000tik 100.000koetan jendetza 20.000etako kategorietan zatitzen da: 20.000 biztanleko laguntzaile bait gehiagotuz (horrela: 40.000 eta 60.000 dituenetan hiru laguntzaile gehiago egongo dira) e.a.

Bi laguntzaile klase bada: lehenak deitutako ditugu beharrezko laguntzaileak eta bigarren kategorian "gehiagozko" laguntzaileak. Azken hauk, hautatuak izan daitezke kontseilu biltzarrek horrela erabakitzen duelarik. Berdin berdin hautatuak dira.

Laguntzaileek ez dute egiazko konpetenziarik. Ez dute inolazko boterarik ez bada alkate jaunak ematen dielakotz; bertzelaz, alkatearen menpean dira. Bainan honek bere funtzioak betetzen ahal badi-tu, laguntzaile batek beren tokia harturik, bere botere eta eskubide guztiak ere bere eskuetan ukaten ditu.

Kandidato izaiteko baldintza batzu bete behar , jira boza-emaile izaiteko bezala. Boza-emaileak frantses legeetan izan ezkeror, 18 urtetik gorako "frantses" nazionalitateadun pertsona edozein da.

Kandidatoa: 21 urte ukan behar ditu. Eta hauteskudetako eskubide guztiak izaiteko "code nationale" k inposatzen dituen erregla batzu bete behar ditu. Beraz, kandidako bilakatzeko bere izena inskribitu behar hauteskundeetako zerrendetan, dagon urian edo herri guzietan.

Ezin kandidato bilakatu : 500 biztanleko hirietan sendi berdineko bi pertsonak ez dute eskubiderik munizipaleko kontseilu biltzar berdinean izaiteko.

30.000ko urietan pertsona batek ez

du kandidatura bat baizik egiten ahal !

HIRIAK ETA BEREN MUNIZIPAL LEGEAK

Frantses legeak, munizipalitate arloan, hiriak edo herriak biztanleko kategorietan zatitzen ditu, lehen ikusi dugun bezala, laguntzaileen kasuan.

Guk hiru kategoria aztertuko dugu, laugarrenak (300.000 biztanletik gora) ez gaitu konzernatzen, ez baitugu horrelako hiri haundirik Ipar Euskadin. Modalitate hauk gaingiroki so egiten ditugu, zeren itxura haundikoak baitira, xehetasun tipi batzuetan desberdinduak.

Ohar arazi nahi genuke hizkuntza mailan zaila zaukula euskarazko hitz bereziak aurkitzea (etsenpluz : "scrutin", "panachage", "suffrage" e.a.)

1) 2.500 biztanle baino guttiagoko urietan.

- Hauteskunde forma: boza zerrenda oso bati eman behar zaio eta zerrenda hautatua izan dadin, lehen esan bezala, majoritate absolutoa lortzeko, plurinomial majoritatezko boza, bi txandetan eman liteke; nahasketa (panachage) onhartzten da: zerrenda bakar bat hautatu ordeztaturikako bi edo hiru hautatzea. Kandidatura zerrendatik at, kandidatura pertsonalak, on hartuak ere. Zerrenda batetan ez da eskubiderik iker bereziak izen bati edo besteari ezartzeko!

Lehen txandan hautatuta izateko bi

baldintza bete behar da:kandidatoak lortu behar du majoritate absolutoa eta, bigarrenez, gutienez berentzako lortutako bozetan inskribituak diren boza-emaileen laurdena bete. Bigarren txandan, majoritate errelatiboa aski zaio.

2) 2.500 eta 30.000 arteko herrietan

Lehen bezala: plurinomial majoritatezko boza bi txandetaraino eman liteke hemen kandidatura pertsonalak debekatuak dira, beraz kandidatura guztiak zerrendetan aurkituko ditugu. Boza-emaileak betetzen duen txostena nahi eta nahiez eraman behar ditu munizipalitateko zenbakia betetzeko behar diren izen guztiak. Hemen ere nahasketa on hartua da. Boza-emaileak eskubidea du boza-kutxan inkompleturik diren zerrendak osatzea.

Lehen bezala: iker bereziak zerrendako edozein izenen ondoan debekatua da. Hautatua izateko lehenagoko bi baldintzak bete behar dira. Gogoan ukan behar dugu Ipar Euskadiko uri eta herri anitz kategoria honetan dagoela.

3) 30.000tik gora...(300.000raino).

Hemen ere hautatzeko forman plurinomial majoritatezko bozkera dugu. Bainan emandako bozetan: zerrenda osoa onhartu beharra da, ez da beraz eskubiderik izen bat kentzeko (sistema hau deitzen dute "zerrenda blokatua"). Iker bereziak beti debekatuak dira. Kandidato bat hautatua gelditzen da lehen aipatutako bi baldintzak lehen txandan betetzen direnean. Bigarren txandan presenta litez-

Langileen bozak

Bozketarien zainzaileak

ken kandidatoek, lehen txandan inskribituak izan eta chuneko 12,5 boza lortuak izan behar dituzte. Baina bigarren txandan zerrenda batek bakarrik baldintza hau betetzen badu, boza gehien lortutako bigarren zerrenda ere presentatzen da! Eta, lojikoak, boza gehien atxemaiten dituen zerrenda hautatuta gelditzen da. Kategoria honetan Baiona bakarrik dago: 44.706 biztanleekin. Horra hor legeen modalitate garrantzizkoenak.

PARTIDUAK ETA KANDIDATOA

Sei urteren buruan, hor dira berriz hauteskunderako zerrendak. Martxoaren bosterako kandidato guziki beren izenak jakin arazi behar zituzten. Zer euskal kutsu dute hauteskunde hau? Iparrean den euskal alderdi bakarra E.H.A.S. da. Baina oraino ahul sentitzen da. Halere E.H.A.S., Baionan P.S.F.; P.S.U. eta P.C.F.ekin batera presentatzen da. Hazparnen berriz P.S. eta sindikalistekin. Xuberoan, Ipar Euskadiko probintziatarik ezkerrena, indibidualki eta pertsonalki herri tipietan presentatzen dira.

Beraz, E.H.A.S.etik at ez dugu euskal alderdirik. Besteak frantses alderdiak dira: hala nola R.P.R. "Rassemblement Pour la République", Chirren alderdia; R.I. "Républicains Indépendants" Giscard eta Poniatowskirena: bi hauk Pariseko hauteskundeak direla eta biziki hasarre dabilta. Ezker aldetik P.C. alderdi komunistak; P.S. alderdi sozialista eta P.S.U.: "Parti Socialiste Unifié", gure ustez Euskadiko errealitateaz kontzientzia gehiena duena.

Ipar Euskadi barneko herrietan (Lapurdi eta Baxe Nafarroan) bada ehundaka eta ehundaka herri tipi, "politikari" egin nahi ez dutenatarik eta beraz "apolitikoak" deitzen dira. Noizbait ere ohartzen ahal gara, ordea, Hendaiako "apolitiko" zerrendari R.P.R.ek soinkatzen edo laguntzen diela, era berean zerrenda frango beldur da bere zinezko aurpegia erakustez. Badugu ere eskuineko zerrendarik "gure herriaren batasunaren alde" edo "gure herriaren interesetan" eta beste horrelako deituraz ageri direnak; gehienak R.P.R.ek edo R.I.ek mugituak azpitik. Kategoria honetan: Mugerre-Lehontza-

Biriatu-Heleta-Ainhoa- eta beste sartzen dira; "gure herria zerbitzeko" zerrendaren azpian eta apolitiko zerrendetan -Azkain-Beskoitze: 24 urtez hor den Eyherabide jaunaren zerrendak bostgarren aldikotz irabaziko ote du? Milafranka.

Ezkerreko zerrendak dituzten herriak ez dira frango; Hendaiako Urruñan-Ziburun-Donibane Lohitzunen-Angelun-Baionan-Maulen eta Hazparnen, Gehienak kosta aldean. Aspaldidanik Bokalen komunistek lortu zuten zuzendaritza hauteskunde bidez eta, aurrean ere bakarrik presentatzen dira.

BAIONA.- Oraingo alkate Grenet jaunak berriz presentatzen du bere zerrenda. Laguntzaile anitz jadanik ezagunak zaizkigu, beraz aldakuntza gutti du. Zerrenda honetan, bixtan da, profesio "liberaletako" laguntzaileak aurkitzen dira; nahiz eta Grenet jaunak politikan sartua dela uko egin, bere zerrendak eskuin tendentzia liberala errepresentatzen du. Beste zerrendan; Baionan bi baizik ez dugu kausitzen, ezkerrekoak ditugu; 15 sozialista, 14 komunistak, 2 E.H.A.S.eko eta 2 ere P.S.U.eko. Lehen aldikotz frantses ezker alderdiek onhartzen dituztela euskal abertzale alderdikoak.

BIARRITZ.- Hemen gauzak nahastuagoak ageri dira: bost zerrenden artean dateke borroka. Bi eskuineko; bi ezkerreko eta bat ekologiarren defentsaren aldekoena.

Eskuin Aldetik: lehenik Arbonako Didier Borotra, ohore-gosedun jauna-orain den alkatearen, Guy Petit famatuaren alki hutsa harrapatu nahi du, gero beti goiti joan dadin. Bere zerrendan Guy Petitekin lan egin dutenatariko 10 laguntzaile dakartza. Gero Bernar Marioren zerrenda, departamentuko deputatua, honen izena "Biarritzen zerbitzeko" da eta izen gehienak R.P.R. alderdikoak ditugu, halere R.I. bi laguntzaile baditu.

Ezker aldetik; ezkertiar alderdi guztiak ez dira ados etorri zerrenda bakar baten eraikitzeke. Aspaldidanik J.P. Destrad jaunak eta sozialistek beren baldintzak ezarriak zituzten eta komunistetarik aparte ibili nahi izan dute. Baitakite komunistek beldurtzen dituztela Biarritzko biztanle guztiak eta bakarrik irabazteko ahal gehiagotutela. Sozialisten zerrendan J.P. Destrad buru.

Bigarren ezker zerrenda komunistek, P.S.U.ek eta erradikal ezkertiarrek daramate. Langile baten izenean doa. Azkenik, ekologiarren aldekoena da agero. Gerges Hennebutte buru. Boza anitz ez du atxemanen, baina haien bozak biziki karioak izanen dira beste alderdientzat bigarren txandan.

BAIGORRI.- Bi eskuindar zerrenda: Alexandre Bergouignan Irulegiko kooperatibaren nagusiaren zerrenda da. Bestetik orain arte izanikako alkatearena Jean Harischellar Bordeleko euskal erakasle eta Baionako erakustoki edo museo buruza-

giarena. Borroka tradizionalan gelditzen gara.

DONIBANE LOHITZUN.- Lau zerrenda, bosgarren bat lurretik agertzen ez zaigun bitartean. Ezker aldetik: Poletti emaztearen zerrenda

Eskuin aldetik: Ithurralde (R.P.R.) jaunaren zerrenda; arras Chiric-zale. Eztaibaida anitz sortu arazi omen dute Ithurralde eta Oyampe jaunek. Lehenik zerrenda berean ziren baina Oyampek ihes egin zuen eta Giscard d'Estaingean anaiari oihu egin zion Donibaneko zerrendara etor zedin. Azkenik Oyamperen izena dararama R.I.aren zerrendak.

Hirugarren eskuinekoa, Henri Lafiten zerrenda da. Ikusarazi dugunez, eskuineko indarra ez da 1971koa bezain elkartua. Ithurralde, aski azkar izanen dea berriz hautaturik ateratzeko?

DONIBANE GARAZI.- Bi zerrenda; eskuinekoak bixtan da. Azken alkatearen azpian Alchourroun eta Inchauspe jauntxo ezagunak. Azken honek Zaron ere presentatzen du bere burua. Azkarki dabil!

ZIBURU.- Poulou jaunaren izenean presentatzen da esker batuaren zerrenda. Soulebet jaunak eramane du eskuinekoa. Duela guti hil baita, Ziburuko alkate zen Fischer jauna.

SARA.- Hauteskunde zerrendak ilunean dabilta Saran! Baliteke zerrenda anitz sortzea baina bat baizik ez zaigu oraingoz agertu: Dutournoier, aspaldiko alkatearena. Bestalde, Fagoaga jaunak Sara hiriari proposamendu batzu egin dizkio. Baina laborariak ez ziren kontent eta Fagoaga lur zailetan dateke.

AZKAIN.- Horko alkate Suvé eko jauna borrokan ari beharko du Luberriagaren kontra. Honek Uztaritzen jadanik irabazirik zuen, baina Azkainen 1971ean ez. Beraz gogor ariko direlakoan gara.

HAZPARNE.- Lehen aldikotz ezkerreko zerrenda bat Hazparnen, beste bi eskuindarren kontra. Politikazko hizkuntz berri bat entzuten dute biztanleek. Zerrenda honek frogatu nahi die politika batek nola sektarismo guziki kentzen ahal dituen. Zinezko herriaren interesak zerbitzatu behar dira, hots langileenak, laborarienak, komertsanta tipienek.

EZPELETA.- Orain denaren alkatearen kontra (Carriat jauna) altxatzen dira baliozko bost gazte, ezkerreko etiketa eramane.

ANGELU.- Hiru zerrenda. Aspaldidanik alkate den Victor Mendibourerena, bestea demokraziarena Muret jaunak eramane. Hirugarrena ezker batuarena.

BIDART.- Bi zerrenda; bata usu bezala, azken alkatearena: Ilhé jaunarena (R.P.R.) Maurice Sacxen kontra. Azken hau ezkereruntz doake: bere zerrendan euskaldun militante batzu! Geografiazko liburu bat idatzia du.

Zerrenda guzi hauek, hasteko martxoaren hamairuan bozak hartuko dituzte.

bulebar irekia

Aste mugitua martxoaren lehena.

Amnistia astea, beronen erregelapen ofiziala,
Junta Jeneralen legeztatzea, Euskal Erakunde Herritarren
aurkezpena, Euskal Herriko politik alderdi guztien lehendabiziko
bilera, Estatuto berri baten agerpena, euskara
kofizializatuko ote den notizia... bada hor,
nahi izanez gero, nahiko materialik.

Amnistia

Amnistia izan da martxoaren lehen asteko protagonista, herri zein ofizial mailan. Larunbat eta igandean milaka pertsona amnistiaren aldeko enzeronetan zelarrik, Bizkaiko prokuradore den Fernández Palacios-ek, odol-delitoak ere gaudituko zuen amnistia baten berri eman zuen Bilbon. Ez ziren, haatik, herri mobilizazioak murriztu, egunetik egunera areagotu baizik, hilaren 6an Gasteizen amaitu arte.

Beldur gabe esan daiteke, modu batez zein bestez, Herri osoak hartu duela amnistiaren aldeko ekintzetan parte. Batzuk "amnistia ez da negoziatzen" delako lemapean, eta beste batzuk, negoziatu behar den tokian beren presentzia agertuz. Ez gara hemen zer jarrera den garrantzitsuago esaten hasiko. Biak dira elkarren osagarri. Izan ere, politiko batentzat zer laguntza egokiagorik, aurpegia ematen ari den artean Herria burrukan egotea. Eta, era berean, burrukan dagoen Herriarentzat, zer komenigarriagorik, goi mailan interlokutore bat izatea, informazioarako baizik ez bada ere. Eta bi planteamendu hauekin dikotomia egin nahi izatea, autosufizientzia antzu bat frogatzea da, politikoki behintzat. Hainbeste radikalkeriaren artean, aitortu beharrezko koherentzia daria, Izko, Onaindia eta Uriarte presoek ANV-eko Valentín Solagaistuari Cordoban esandako hitzei (ikus PUNTO Y HORA. 24 zenb.).

Nahiz eta lortzeko moduetan euskaldunok bat etorri ez, amnistia zabal bat lortua bide da iadanik, eta lerro hauk argitara orduko erabaki zehatzik izan daiteke. Aldez aurretik esan daitekeena zera da, odol-delitodunak atzerriatuak izango direla, eta, antza denez, hamabi euskal preso behintzat Venezuelara bidaliak.

Guzti honekin amnistiaren epe garrantzitsu bat lortzen da, baina ez erabateko amnistia. Atzerriatu guztiak etxeratu arte, eskakizunek ez dute akaburik izango.

Euskal Erakunde Herritarra

Euskal indar politikoen aurrean Euskal Erakunde Herritarrak Bergaran eginitako agerpena, hainbat interoganterean artean gertatu da.

MCE, ORT, PTE, PCU, EHAS, LAIA BAI, ES, eta LAB direlakoek osatzen duten euskal erakunde honek, "masa-mobilizapena" lortzeko plataforma bezala aurkeztu du bere burua, eta, badirudi, masa-mobilizapenen posibilitateak amaitzen ari diren unean azaltzen dela, hain zuzen, plataforma hori.

Historiaren errentaz bizi dela leporatuizan zaio sarri euskal alderdiren bati, eta ezin dezalegu honetaz ahanztu, historia, hurbilago zein urrunago, guztietzat ari dela azkar asko pasatzen. Gudarien meritoek ez digute gaur agian balio, hildakoen eta presoan historia bizpahiru hilabete barru iragana izan daitekeen bezalaxe. Eta batzuen zein besteen inguruan mami-tzen diren mobilizapenak politikaki bilutsik gera daitezke. Hauteskunde batzutan ehuneko 10 behera lor dezakeen erakunde, batek nekez beragana dezake masa-mobilizapenik egiteko posibilitatea. Bestalde, amnistia esate baterako. Herri oso baten eskakizun da, eta bere aldeko mobilizapenak ez du suposatzen sigla batekiko atxikimendua, herri arruntaren giza-erreakzio mugimendua baizik.

Politikaren lehen araua, posibilitateak errealitatez aztertzea da. Euskal Erakunde Herritarren alternatiba "ruptura" mailan eta "reformismoaren" aurka planteaturik da, eta behingoz oharu behar dugu, ordea, "rupturarik" ez dela gertatuko, edota, nahi bada, gertatzen ez den kasurako ere prest egon behar dugula. EEH euskal politika osoa kondizionatzen ari da, eta, honetaz, azterketa sakon bat egin beharra dute barruan dauden talde abertzaleek.

Hauteskundeak

Hauteskundeak gainean ditugu. Hego Euskal Herriko lau hirubetako egunkarietan hasiak dira iadanik bunker espainolistaren propaganda argitara ematen. Guztia hau gertatzen da, euskal indarrek oraindik ezer erabaki ez duten artean.

Hauteskunde arazoa planteatu izan denean, Euskal Herrian ari den ezkeraren artean PCE-k eta EKA-k bakarrik azaldu izan du zehatz-zehatz parte hartzeko nahia. Gainerakoek, halako heretikizun demokratiko batzutan baldintzapetzen dute

beren parte hartzea, amnistiaz batipat.

Presoak kaleratzeari dagokionez, badirudi erabateko amnistia lortua dela iadanik. Besterik da, ordea, presoak etxeratzeari buruz. Eta hauteskunde aurretik etxeratuko ez balira zer? Honetaz, zenbait talde (hauteskundeetan botorik gutien bereganatzeko posibilitateak dituenak, segurutik) boikotaren alde mintzatu ko dira, eta "ondo geratzeko" posibilitateak ikusten dituztenak parte hartuko dute. Hauen ustetan interesgarriago litzateke parte hartu, eta barrutik erabateko amnistia eta demokratik eskakizunengatik burukatu, besteen eskutan utzi eta espektatore zaratatsu bezala geratzeko baino.

Beste alde, abertzale taldeak bitan banaturik azaltzen zaizkigu azken egunotan. Baterik, Euskal Erakunde Herritarren barruan integratu direnak, eta beste-tik, nor bere aldetik, PNV, ESB, ESEI eta EKA. EEH ez da hauteskundetarako sortu (honek ez du esaten gero parte hartuko ez duenik), eta agian — utopia politiko bat badirudi ere — gainerako laurak nolabait elkartuko balira, Euskal Herriko hauteskunde erresultatuak nahiko klarifikaturik geratuko lirarteke aldez aurretik.

Noski, PNV-ek ez duela elkartzeko gogo handirik erakusten, eta, bestalde, berakin elkar zitezkeenak beldur direla "eskuindar" txartela ez ote dieten erantsiko. Dena den, EKA-ko Zubiagak oraintsu adierazi du nazioaren ikuspegitik PNV-rekin zerbait egiteko posibilitatea, eta ESEI-k, nahiko zuhur, ez du sekula PNV-ren kontrako amorrurik agertu. Kuriosoki, amorrurik gehien frogatu duena ESB izan da, agian PNV-ren hauzokoena delako edo.

Kimu Berriaren fruitua

ANAITASUNA zein Z. ARGIA-ren aurreko aleetan argitara eman da KIMU BERRIA deritzan taldeak burutu duen "Eudkal Autonomi Estatuto berriako aurreproiektua".

Euskal Herriak baterapuntu bat premia larritz behar duen unean datorkigu, eta, agian, helburu baliagarri bat gerta daiteke, euskal indarrak proiektu konkretu baten inguruan bildu ahal izateko.

Esana denez, "ezker abertzaletasunaren ikuspegitik" burutua da aurreproiektu hau, eta guk ezarriko genuke gure aldetik, "guztiok onartzekoa bezalakoa" dela. Hain zuen, lehen gainbegiratu batez badi rudi, euskal eskuina horrelakorik onartzeko bezain "ezker" badela.

Euskal Herriak, bere osotasunean eta elkarrekin burukatuko denegatikako bandera behar du. Bulebar honetatik, azterketa sakon bat egin dezatela talde guztiei erregutuko genieke, eta ahalik eta azkarren plangintza bateratu bat proposa.

LAIA BAI eta EZ

1974ean sortu zen LAIA (Langile Abertzale Iraultzaileen Alderdia), ETArek Langile Frentea bereiztean. KASen partaideetariko bat izan zen sorreratik, bere helburu estrategikoak oinarritzat hartuaz. Gerora, iragan udan, LAIAren II. Batzar Nagusian, bi talde bereizi dira, LAIA BAI eta LAIA EZ deituak, lehena KASen alternatiba taktikoari baiezkota eman diona eta bigarrena hori onartzen ez duena. Agian desberdintasun funtsezkoagorik bada bien artean. Guzti hoik argitzeko, biori eman diegu hitza, beren ikuspegi eta alternatibak argi ditzaten.

L.A.I.A. BAI

L.A.I.A.ren historia

E.T.A.-REN BIDEAK GURE HAUSTURA ARTE

VI-garren Biltzarreaz ondorengo zatibiketaz gero, jende abertzalea, nahiz eta ideologia ezberdinekoa izan, berriro antolatzen saiatzen da militar taldetxoaren inguruan.

Aitor dezakegu elkartzeko gintuena ez zela ideologia-pentsakera batek, VI-go haize "espainolisten" aurkako kimen baten beharrak baizik. Taldearen batasun nahi hontan V-go Biltzarrean erabakitako bideak onartzen badira ere, baieztatu daiteke beldurrik gabe ideologia aldetik buru hainbat bereiztasun bazela. Lokarri batek bakarrik elkartzeko gintuen; espainolisten postura likidatzaileei aurka egiteko bide abertzale baten eskaini nahiak alegia. Ez orduan, eta ez E.T.A.-ren ondorengo historian, ez zen sekulan oztopo izango V Biltzarrean agertutako oinarriak (joera marxista-leninista) onartzea, nahiz eta taldearen baitan bertan linea "ofizialaren" kontrako pentsamoldeak arkitu izan. Horrela, esate baterako: antimarxistak pentsamolde "abertzale" eta atzerakoienekin, marxista-leninistak, askatasun zale hutsak... eta abar.

EGI-BATASUNA-ren etorrerak, bere ideologia humanista-antimarxistarekin, areagotu egingo zuen zegoen nahasketa. Bestalde, ordea, honen txertoak asko indartu zuen E.T.A.-ren oinarria bera jende berriaren ugaritasunarekin.

Organizazio baten baitako kontrako joera hauen elkar-bizitzak, ezin eman ziezaiokeen beroni politika-bide erabaki garbi bat. Bide honen ausentzia hori izan da guk E.T.A.-ren baitan egonikako egunen ezaugarri bereiziena.

Onartzen dira, bai, esnobismoz edo prejudizioz, halako printzipio haiek: "E.T.A. langileria zerbitzurako", "giza

klaseak oro ezabatu"... eta abar, baina horrelako onartze batek ez zuen sekulan inolako salto kualitatiborik suposatzen bertako politikaren aldebidean. Era hortako esarekin, oinarri bezala onaturik, batasuna gorde nahi zen, zegoen ezberdintasun teoriko eta praktikoa hartan. Ez da aski abertzale eta sozialista izateko bat bera hala dela oihuzkatzea. Ekintzak bakarrik erabakitzen du hori. "Euskal langileria zerbitzurako organizazio bat" izateak zera esan nahi du, alegia, gure taldeko indar guztiak printzipio horien zerbitzurako jarri behar ditugula benetan egia bat bilaka daitezkeen. Eta honek, dudarik gabe, langileria urratsak iraultza bidean zuzen markaditzakeen abangoardia baten sortzea eskatzen du. Baita ere, eskatzen du, langileria horren borroka alor guztietara zabal dadin beharrezko talde-lokarriak.

Esan nahi du, ezkenik, proletargoaren diktadura, sozialismo eta komunismoaren lortzeko, Euskadiren askatasunerako eta gizatalde ororen herriarteko elkartasunaren lortzeko, benetako politika bat ekintza bidean jartzea.

Guzti horren lorpenetarako behar-beharrezko da militanteak berak ideologia eta praktika bidezko eta egokian preparamentea, gerora lehen esan dugun abangoardia hori bilaka dadin.

Langile eta abertzale politika bat egiteko beharrezko dien oinarri hau ezin zitekeen E.T.A.-ren baitan eman: hain ziren ezberdinak, kontrakoak ez esateko, hainbat pentsamolde. Gure agiriaren aipatzen genuenaren kontra, klase organizazio bat ez baina klase ideologia ezberdinetako talde bat izan gara gehiago. Eta zuzendaritzako gehienek joera anti-marxista agertzen zuten gainera. Ezin konponketa eta kontradikzio orok ekintzarik primarioenarekin gaingiditzen ziren, gure ekintza hori piska bat aztertzeke arnasaldi baten beretik gabe.

RESOLUCIONES PRIMERA PARTE SEGUNDA ASAMBLEA

ZERGATIK HAUTSI DUGUN E.T.A. SIGLEKIN

Agertu ditugun behar horiek izan dira gu L.A.I.A. klase edo langile organizazio bezala sortzera behartu gaituzten arrazoiak. Gure urak, batipat, E.T.A.-tik datoz. Asko gara urteetan defendatu ditugun sigla zaharrak utzi eta organizazio berri hontan jarri garenak.

Batzuek E.T.A.-ko siglak utzi ditugulako kritikatu egin gaituzte, haundia zelako edo beroien arrakasta. Bai, egia: E.T.A. arrakasta haundikoa eta begi onez ikusia da, nola Euskadin hala hemendik at.

Izen desberdin bat hartzea erabaki badugu, mota hontako jokaeraren aldeak eta kontrak ondo aztertu eta ausartu ondoren egin dugu. Hauk ditugu, gehienbatetan, hontara behartu gaituzten arrazoiak:

a) E.T.A.-ko siglak ekintza harmatu bati sakonki lotuak daudelako. Horrelako izen batekin jarraituz gero, borroka militar harmatu bati lotuak geldituko ginatekeen, eta berriz ere lehengo akats berberatan eroriko.

b) Bestalde, badira zenbait organiza-

Nahiz eta ikurriña "erdi legalizatu" (udaletxetan ez dago oraindik bakarrik jartzerik), nahiz eta alderdi batzuei mitinak egiten utzi (beren interesak arrixkuan jartzen ez dituztelako), nahiz eta garteletatik borrokalari batzu ateratzen, sistema berdin berdin jarraitzen da.

zio, era berez zertzen direnak.

E.T.A. izenarekin jarraituz gero, ez genuen orain arteko nahaspila haundiagotu besterik egingo.

d) Azkenik, iraultza gizon honek edo organizazio hark egingo duenik ez dugu uste, langile taldeak zuzenduko duen Herri osoak baizik. Sigla kontua dela ez esateko, behinik-behin bigarren mailako gauza bat iruditzen zaigu, beraien helburu bakarra politika berezi bati lotzean dago eta. Horregatik L.A.I.A. izena hautatu dugu, adieraziz beronekin, inongo eztabaidarik gabe, Euskadiko langilearen interesen alde nahi dugula aurrerantzean borroka eraman. Eta horixe nahi genuke Euskadi osoko langile orok jakin dezan.

K.A.S. EN ALTERNATIBARI BAI

Azkenaldi honetan (batez ere KASen alternatiba irten ezker) gure artean eztabaidak sortu ziren. Batzuek alternatibaren alde eta besteak kontra. Guk onartzen dugu eta arrazoirik garrantzizkoenak hauk dira:

1) KASeko alternatibak bere azken zehazketetan desarroitatu gabeko eskeleto bat ez den arren, hildo orokor batzu definitzen dituelako. Gure ustez hildo hauek mantentzen diren ekinen epe laburreko alternatibaren bereizitasunak betetzen dituzte.

2) Izenpetzeko izan dugun arrazoietariko bat, beharbada garrantzitsuen hau da: eskubitarrek eta erreformistek aurkeztu dituzten alternatiba laburtu eta mugatuak gaituzteko kapaz den indar politikoren bloke bat biltzen du. Bloke hauera erreal eta operatibo batez Euskadiko eta langile klasearen interesen aldeko indarren herriko korrelazio bat ezartzeko ka-

(KASen alternatiba) izenpetzeko izan dugun arrazoietariko bat, beharbada garrantzitsuen hau da: eskubitarrek eta erreformistek aurkeztu dituzten alternatiba laburtu eta mugatuak gaituzteko kapaz den indar politikoren bloke bat biltzen du.

pablea da; masen gaurko kontzientzia eta errakikalizazio mail bezelako eskari maila bat defenditzeko borrokan bidez alternatiba kapable bakarra da.

3) Alternatiba hau ezin negoziakorrala dela uste dugu eta funtsezko puntuak ezin galdekorrala dira, eta puntu hauen peko beste batasun guztiak erreakzionarioak direla uste dugu.

4) Izenpetzeko beste arrazoi bat, KASen konsolidaketa eta bultzaketa izan da euskal iraultzaren puntako paperaren sendotzea, gauza hauek politik alternatiba baterakoi gabe oso zailak direlarik.

5) Azkenik epe laburreko alternatiba honen lorpenerako burruka ez delako kontradiktorioa osagarria baizik, masen bere buruaren antolakuntzari dagokionez; beraz behikulatzeo era konkretu baat izanen da halaber erradikalizazioak eta kontzientziaketak klaseko independentzia aseguratuko dute.

Amaitzeko hona zer agertu nahi dugun: gure erakundeko zenbait sektore epe laburreko alternatiba molde bat gurea ez bezalakoa lantzeko asmoa hartuz, gure ustez alternatiba maximalistegia duena eta masak mugierazteko eta hezteko errealegia ez dena, beraz hein batetan gureak ez bezalakoa ideologi printzipiotan oinarritua landu gogoz, talde berezi bezala agertzen da.

Egoera politkoaren analisisa

Garbi ikus daitekena zera da: goiko mailetara begiratuz kapitalismo berriaren mugak lehengo kapitalismo tradizionalaren interesak izan dira orain arte erabili direnak bere hegemonia gaituzteko gobernu mailan. Ikusi denez neo-kapitalismo horrek irabazi du beren arteko guda, eta ondoriozko urratsak estabizazio politiko eta ekonomiko bat bilatzen dutenak dira, baina beti euren interesak (kapital berriarenak) defendatu eta hedatzeko.

Ortaz, eta batez ere Europari begira itxura aldatu nahirik saiatzen ari dira "demokrazia" gora eta behera aipaturik gau eta egun. Aldakuntza hau azalekoa izanen da bakarrik hondoan gauza guztiak berdin jarraituko dutelako. Nahiz eta ikurriña "erdi legalizatu" (udaletxetan ez dago oraindik bakarrik jartzerik), nahiz eta alderdi batzuei mitinak egiten utzi (beren

interesak arrixkuan jartzen ez dituztelako), nahiz eta garteletatik borrokalari batzu ateratzen, sistema berdin berdin jarraitzen da. Adibidez:

Ultraeskubitarrek oraindik kalean dabilta mehatxuak egiten askatasun guztiz, goiko zenbaiten oniritzi eta diru laguntzaz. Beste alde batetik, gure borrokalarietatik gogorrenak barruan jarraitzen dute oraindik, eta sumatzen dugunez "oposizio" horrek ez du amnistia orokorra eta benetakoa esigitzeko asmo handirik. Beren iritziz borroka armatua eginen duen jendea oso ongi dago kartzelan eta hantxe bertan jarraitu beharko luke.

Kapitalismo estatistaren menpean, beste kapitalismo nazional bat ere hazi (baina bere nazional mailan). Honek, beren interesak defendatzeko harreman onak izan behar ditu estatistarekin (gobernu eskutan dadukatez). Holaxe gaur eguneko euskal eskuin alderdiek ez dituzte arrixkuan jartzen kapitalismo oligarkikoaren interesak, horien oihartzunak berenakin batera dihoazelako: P.N.V. eta E.S.B.k adibidez gobernuaren baimen guztiak dituzte herriarenaganako presentazio eta proiektzio guztiak egiteko. Baina benetako herriaren interesak ez bait dituzte defendatzen, berenak baizik. Gaurko herriaren interesak, langilearenak, proletarioarenak, bai klase arazoan eta bai nazional arazoan KASEk bakarrik defendatzen ditu.

Ezker estatistek klase arazoa baka-

Alternatiba hau (KASena) ezin negoziakorrala dela uste dugu eta funtsezko puntuak ezin galdekorrala direla, eta puntu hauen peko beste batasun guztiak erreakzionarioak direla.

rik. Eskuin abertzaleek nazional arazoa bakarrik baina nahiz guk, nahiz KASEk biak osatzen ditugu batera.

Guretzako "ezker abertzalea", independentzia lortzeko asmoa daukana da, baina beti klase perspektibatik. Batzuek esaten dute jende gehienak ez duela asimilatzen "independentzia" hitza, eta haugatik erabiltzen dituzte bestelako hitz ilun eta anbiguoak.

Bai gure baitan horrela jokatzear jendea argitu beharrean, nahastu besterik ez du egiten, eta gainera bestelako talde oportunistei baza ematen zaie hitz horiek hartu eta berekin konfisionismoa sortzeko herrian.

INDAR SINDIKAL ETA LANGILE

ERAKUNDEARI BURUZ

Denok ikusten ari garenez, orain arte izan diren langile erakundeak, gaur, sindikato bihurtzeko asmoan dira gehienak.

... gaur eguneko euskal eskuin alderdiek ez dituzte arrixkuan jartzen kapitalismo oligarkikoaren interesak, hoi en oiartzunak berenakin batera diohoazelako; PNVek eta ESBek adibidez gobernuaren baimen guztiak dituzte herriarenganako presentazio eta proiektio guztiak egiteko.

Hauek (nahi ta ez) alderdien korreak izan dira (USO - UGT - CCOO, e.a.) eta halaxe agertzen dira gaur. Alderdi bakoitza bere sindikatoa potentzitzen (edo indartzen) saiatzen da. Euskal Herriari begiratu soil soilik uste dugu oso beharrezkoa dela LAK eta LAB batasuna, baina ez beste ez beste sindikato bat bat bezala (hortako badaude lehen ere aski).

Guk ez dugu onartzen inolako erakunde sindikalik, eta arrazoi garrantzitsuenak hauek dira:

- 1) Gaur egunean egingo litzatekeen sindikato batek, langileria alperdu eta atzeratu besterik ez luke egingo, bere kontzientzia maila estankatuz.
- 2) Egungo gobernuaren nahia (batez ere momentu honetan) langileria eta baserriarrak kontrolatzea da, eta xede hori sinkikato baten bitartez egin dezakete, mugimendu guztiak kontrolatuz.
- 3) Agertzen ari diren sindikatoek ez dihoaz sistema behera botatzera, hazi gehiago ematera bere ostroari baizik.

LAK-LABen batasuna batez ere oztopo honek (sindikalismoak) desberdintzen ditu, lehenengoa kontra eta bigarrena sindikalismoaren alde. LAKen puntu estratejikoak (independentzia-sozialismoa) LABek ez ditu hain garbi bereganatzen.

Asanblada izan behar du batzorderik nagusia, bera delako "demokratikoena" eta behetik gorako lokarriak sortzen direlako langile artean. Berdintsu izan liteke, hauzo eta herri mailan. Asanbladatik hedatzen diren kontzientziak sakon eta organizazio maila, ezin dezakegu sindikato baten bidez lortu. Holanik ba, uste dugu (sindikatoak alde batera utziz), asanblada izan dela prozesurik egokiena, egungo sistimaren kontradikzioak agertzeko ta horien kontra borrokatzeko.

L.A.I.A. BAI-ren alternatiba

Hemendik aurrera datozen denborak oso inportanteak dira batez ere Euskadientzat. Euskal-eskuindarrek (gobernuaren erraztasunarekin) ari dira proposatzen herriari beren formula "demokratikoak". Formula horiek azken finean beren interes ekonomikoak defendatzeko besterik

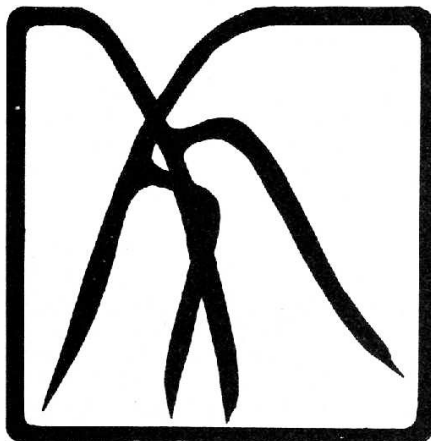
ez dira. Ikurriña badugu eta nolabait askatasun pittin batzuek ere edukiko ditugu baina sistema kapitalistak jarraituko du eta langileria lehen bezala zapaldua izanen da.

Gure alternatiba -epe motzerako- asanbladetan kokatzen dugu. Gure baitan indartu beharra dago (lantoki, hauzo, baserriar, arrantzale, ikasle-irakasle eta profesional) maila guztietan, ea denon artean gaituzten dugun erabat orain arte sartu diguten mentalitate burges-tipi hori eta heltzen garen benetako herriari (behekoari) agintea ematera.

Prozesu hontan borroka prozesu guztietan bezalaxe klase beregaintasunari eusteko modua honela konkretatzen da: euskal langileen alderdi indartsu eta iraultzaileen eraikuntza indartuz eta bizkortuz, berai eta beraien problemek estu estu lotua eta.

- 1) masa abertzaleren erakundeak indartuz ariko dena.
- 2) masen autoerakundeketa langile eta herri kontragintea bezala indar lezakeena.
- 3) borroka guztiak Euskadiren independentzi eta sozialismora gida litzakeena.

Honela jotatzen badugu erreformismoaren lokarriak gaituzteko ditugu eta benetako sozialismoaren bidetik abiatuko gara.

OHARRA: Lekurik ezaz kanpoan geratu den LAIA EZ hurrengoan sartuko dugu

GIPUZKOAKO BURU-BATZARREKO LEHENDAKARIA

Martxoaren 4,5 eta 6an, Eusko Alderdiaren Gipuzkoako rejonalak Donostian eraturiko biltzarrean, Andoni Idoiaga Gipuzkoako Buru-Batzarreko lehendakari izan da hautatua.

Andoni Idoiaga abokatua da, Mundakan jaioa eta azken hogeitaka urteotan Eibarren bizi da. Bertako ikastolako sortzaileetako bat, eta sortu zenez gero aurtengo urtera arte lehendakari izana.

LABORATORIOS **ARGIA**

Koloretako argazkiak
errebelatzen dira
Egun batetik bestera

Telef. 396147
Gpo. Paz s/n
DONOSTIA

dikalek ere parte har dezakete Erakunde honetan, eta LAB izan da, hain zuzen, erabaki hau hartu duen lehen sindikal mugimendua.

Estatuto berria

EEH-k ez zuen ukatu autonomi fronte bat osatzeko posibilitatea, eta, zentzu honetaz, autonomi estatuto batek behar lituzkeen betekizunak aipatzen ditu bere programaren 4. arauan.

KIMU BERRIAREN aurreproiektuari buruz, Erakundeak ez du oraindik aztertzeko aukerarik izan. Material baliagarri bat gerta daiteke, eta, oraingoz, EEH-k ezin du bere araudian dioen baino zehaztasun gehiagorik eman.

Ipar Euskal Herriaz, estrechos lazos aipatu zen, eta gerora orain ez dauden posibilitateak aurki daitezkeela.

Estatalismoa

Ipar Euskal Herria aipatzean, naziotasun arazoa azaldu zen, hau da, zein litzatekeen azken batean Erakunde barruan dauden indar estatualisten helburu nagusia.

Mahaiaren ustetan, Erakunde barruan talde batzu "independentista" dira, eta beste batzu ez. Hala ere, orain ahalik eta autonomia handiago bat lortzea urrats baliotsu bat izan daiteke, eta ez dute beren artean orain eztabaidatzen, ondotik zer pausu eman beharko duten.

Bestalde, el enfrentamiento no es entre fuerzas abertzales y estatualistas, sino entre fuerzas oprimidas y fuerzas opresoras. Lopez Irasuegik esan bezala: No es cuestión de nacionalidades, sino un enfrentamiento de clases. Eta geroxeago azarriko zenez: Hay una posición de la clase trabajadora y otra de defensa de la clase burguesa. Nosotros estamos con el proletario.

EIA-ko batek amaitu zuen esanaz, zenbait talde estatualista egiazko nazio jarrerak hartzera iritsi izan dela, eta harro esan daitezkeela, talde hoik erakartzea, beren (ezker abertzaleen) politika egokiarren ondorio onuragarri bat izan dela.

Hauteskunde erakundeak ?

EEH ez da hauteskunde erakunde bezala bereziki, sortu, langileriari erantzun nahirik buruturiko alternatiba bat ibaziz.

EEH herriaren mobilizapenaz fidatzen da batipat, eta herri burruka hori landu eta potentziatu nahi luke. Bere asmoa, gaur egun: dar respuestas políticas desde nuestra óptica, y llenar el vacío de las reivindicaciones de las masas populares. Honetaz, Gasteiz, Aberri Eguna, Maiatzaren Lehena, Amnistia eta beste aipatu ziren burruka egutegi baten barruan.

Hauteskundeek buruz, Erakunde barruan dagoen talde bakoitzak hartu ahal izango du nork bere jarrera. EEH-k ondo ikusiko ditu jokabide guztiak partaideek oinarritzko araudia kunplitzen duten artean.

BERGARAN

"EUSKAL ERAKUNDE HERRITARRA"-REN AURKEZPENA

Euskal Herriko politik indar guztien aurrean

Sortu berria den Euskal Erakunde Herritarrak, bere alternatiba aurkeztu zuen Bergaran, joan deneko martxoaren 4ean. Aurkezpena arrakasta handiz egin zen, Euskal Herrian ari diren politik indar guztiak azaldu baitziren bertara, lehen aldiz agian.

Batzarreak hiru ordu iraun zuen, eta ez zitzairen kazetariei sartzen utzi. Geroztik, bati eta besteari galdetuz, badirudi biltzarre honen fruiturik onuragarriena, beste bigarren biltzarre bat egiteko hartu zen erabakia izan zela.

Ondotik, EEH-k prentsa agiri bat irakurri zuen, eta kazetaurrekoa eskaini.

Amnistia

Prentsa agiria irakurriz, EIA-ko Gregorio Lopez Irasuegik gainerako indarren ordezkariak aurkeztu zituen, eta EEH-ren alternatiba sei hilabeteren ondotikako fruitu dela adierazi.

Eman den amnistia ez dela erabatekoa esan zuen, presoak espetxetik irten arren, ez baitute nahi duten tokian bizi ahal izateko askatasuna lortzen. Era berean, EEH-k duen informazioaren arauera behintzat, azken amnistia mota hau ez da goki atzerriaratu. Beraz, egiazko demokrazia batek suposatzen dituen betekizunak ez dira oraindik betetzen, eta pausu hau gainditu bezain laster, burrukak jarraituko du amnistia orokorra lortu arte.

Aberri Eguna

Egun honi buruz, Erakundeak ez du oraindik erabakirik hartu. EEH-eko partaideak biltzeko dira berriro martxoaren 11an, gainerako euskal indar guztiekin. Egun honetan eztabaidatuko da guztien artean Aberri Egunari buruzko programa.

PNV-ek alde aurretik deia egin duenez gero, atzera egiteko prest egongo ote litzatekeen galdetuz, EEH-ko mahaiak

ezin zuela aurrez erantzunik eman esan zuen, baina edozein modutan, PNV-eko ordezkariak ez zutela ukatu hurrengo batzarrean parte hartzea.

Batera-puntuak

Zeintzu lirateke indar guztien arteko puntu komunik garrantzitsuenak ? Lehen eta behingoz, EEH-k adierazi zuen, prentsari emanikako agiria gehiago zela bileran parte hartu zutenena, Erakundearena bakarrik baino. Eta zenbait puntu bateragarri aipatzekotan, guztiok honako hiru onartzen zituen: 1- Demokratik askatasunen jarrera. 2- Amnistia orokorra, lanekikoa harru. 3- Euskadiren nazio burujabetasuna.

Taldeen arteko jokabidea desberdinei buruz, berriz, Erakundearen ustetan EKA eta ESEI bat datoz izpiritzuz, ez ordea, praktikaz. LC-k sinpatiaz ikusten du EEH-ren programa eta PNV abstenitu egin zen bere kongresoaren erabakien zain. Orobat PSOE. Antzera samar, bestalde, PSP eta PC. ESB-ek eta beste zenbait, azkarregi eginikako batpateko bileraren baldintzak aipatu zituzten. Bestalde, EK, ELKI eta OIC taldeek beren onespina azaldu zuten, eta Erakundearen sartzeko eskaria agertu.

Horrez gainera, EEH-ko partaideek esan bezala, indar politikoez ezezik, sin-

amnistia garestia

MARTXOAK 3.gna GASTEIZEN

Behar zen bezala, Gasteizko herriak, joan den urteko hildakoak gogoratu zituen. Egun hortako goizeko 11.etarako meza jarrita zegoen, eta elizan bertan 15.000 lagun inguru batu ziren; katedralaren inguruetan, beste 10.000 mila edo (Radio Nacionalak 6.000 esan zuen).

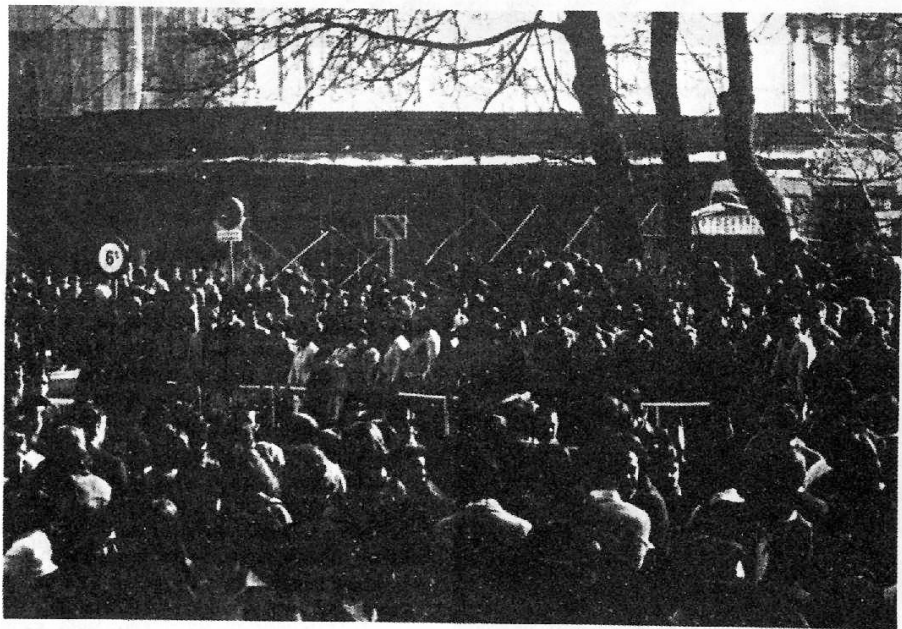
Behin eta berriro esan zuten langile-ordezkariek eta partiduetakoek ere, manifestaldi pazifiko bat egiteko asmoa zutela, katedraletik, San Francisco elizara ino. Baina berriro ere, Ansuategi jaunaren egoskorkeria nagusi, eta jendearen pakezko nahiei entzungor egin zion jendea mugitu gabe eta lasai zegoela, erasotzeko agindua eman eta han bertan hasi ziren kezko leherkaiak eta gomazko pelletak botatzeko. Danera: 12 bat zuaritu (gauza handirik ez), batzuri "respiración artificial" egin behar izan zioten, eta egurra merke saldu zuen poliziak.

Esan bear da, baitare, erabateko huelga izan zela, bai lantegi eta bai komertzio-mailan.

Gobernadiraren dimisioa eskatuz

Manifestaldia bukatu ala, Arabako indar politiko eta sindikal gehienek ordezkariek bildu egin ziren, gobernariaren dimisioa eskatzearren. Izan ere, (eta zoritxarrez, normala den bezala), guztiz basatia izan bait zen poliziaren erasoaldia, guztiz jator portatu eta pakezko nahiak azaldu zituen jendoldearen aurka. Gobernuak argitara emandako agirian, "se vieron obligados a intervenir" delako esacra xelebre erabiltzen da, zeinek behartu zi- en esan gabe, noski.

Bilera hontaz beste gauza bat esan behar da; azkenengo orduan, Martxoaren 3gna ospatzea "oportuno"tzat jotzen ez zutenak, azaldu egin ziren, beti bezala egoerak bultzata. Joko maltzurra benetan

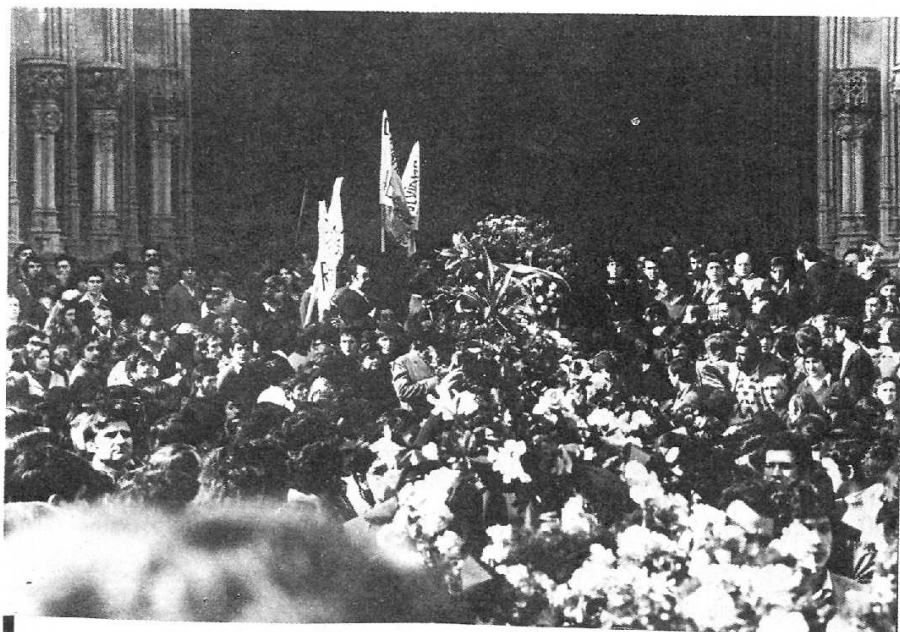
P.C.E.-koena eta CC.OO.-ena. Nunbait, legalizazioaren morroiak... Arabako pezeroak, behintzat, prakak oinetara jautsita ikusten ahal dira. Lehengo egun batean, Madrilgo gertakizun negargarrien ondotik, pezeroek, Ansuategiaren batera anrolatu nahi izan zuten elizkizun bat. Eta hurrengo astean, gobernariaren dimisioa eskatzen. Ah, legalizazioaren morroiak...

zen egin behar zen manifestaldiari, Arabako hiriburura ez bait zuten kanpokoek sartzeko aukerarik izan, goardia zibilez josita bait zegoen bazter guziak. Geroago jakin ahal izan dugunez, Gipuzkoara jo zuten, Gasteizen sartzerik izan ez zutenek. Edozein modutan, Gasteizen manifestaldi bat egin zen, zentroko kaletatik zehar, 3.000 lagunek osatuta.

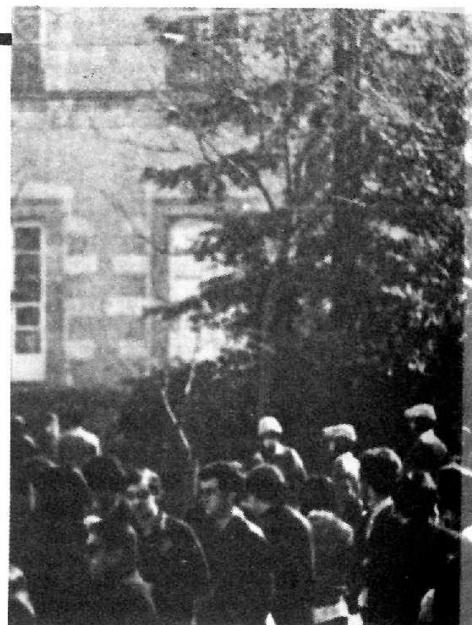
Gobernaria deika ta deika

Hola ibili zen, bai, manifestaldi-egunaren bezperan gure Ansuategi maitea. Helburua? Manifestaldirik ez zuen inolaz ere nahi, noski, eta honako hau bururatu zitzaion: Arabako Amnistiaren aldeko Batzordekideei dei bat bialtzea, bere despatxora joateko. Gehienek ez zioten jaramonik egin, noski, baina batean nat azaldu zen Gobernura. Hara bere nahia: Arabako Batzordeak deuseztu zezala manifestaldirako deia. Hara Gobernura azaldu zenaren erantzuna: "berorrek gure Batzordea debekatu zuen orain hilabete pare bat; beraz, berorrek ezin dezake eskatu existitzen ez dugunok ezertxo ere esatea.. Arratsalde on!"

GASTEIZ

GASTE

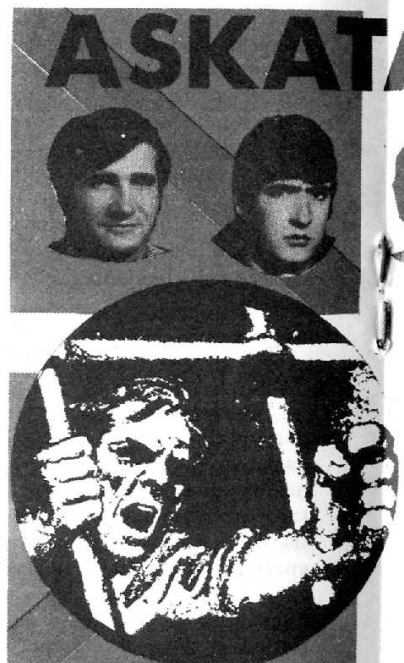
BILBO

Amnistiaren aldeko astea betea izan da. Presoak baruan utziaz egindako traturik ez dela inolaz ere onartuko adierazi nahi zen: "Amnistia ez da negoziagai".

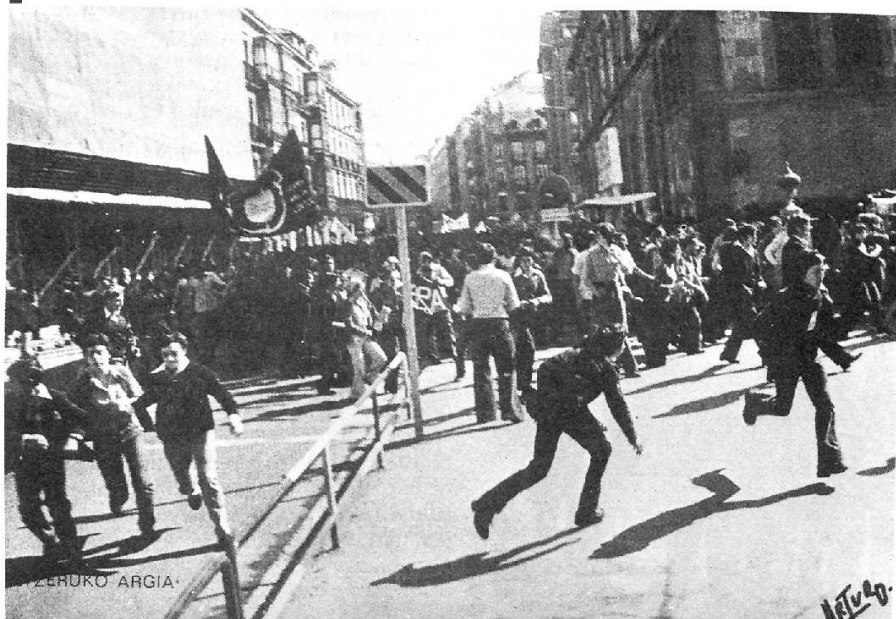
Amnistiaren aldeko Gobernuaren promesak eta oposizioko zenbait Alderdi politikoren deihadarrak ez dira hain fidagarriak, liluragarri diren promesa eta deihadar hauek, herriarentzat liluragarri diren neurrian egiten ote diren susmoa bait du jendeak.

Presoak kalera ozenegi oihu egiteak tratu giroa txartu ote dezakeen irudipena du zenbait partiduk. Kaleko eta lantegiko iskanbilei beldur haundia die oposizioko partidu askok, une honetan. Diktadura basaren garaian kalea aztoratzen iaioak izan direnak ere kale hori bare eta patxadatsu nahi dute demokraziaren atarian.

Langileriari ez da asaldatu nahi. Ez dira zirikatu nahi. Langileen aldeko omen diren zenbait taldek langileriari huelgarik eta istilurik gabe eutsi nahi dio aldi honetan. Orain ez da saltsa garaia diote, tratu garaia da orain.

GASTEIZ

GASTE

STEIZ

Martxoaren 3an borroka egun latza izan zedin saiaturko zen jende asko prain dela denbora gutxi. Ahal zen bakesuena izan zedila nahi zuen gaur jende horrek berak. Martxoaren hiruak euskal langilerientzat borroka egunik haundiena izateko hainbat arrazoï badu. Baina ez da hala gertatu.

Bake eta patxada giro horretan ospatu da amnistia-ren aldeko astea. Zenbaitentzat lehen hain arrastakatsua zen oihua, nahiko trabagarri gerta zitekeen. Halere herriaren bihotza kupitzen duen oihua bilakatu da. Herri sentibera bait da. Hitzaldiek, entzerronek, manifestaldiek, firma biltzeak eta abarrek izan dute erantzunik.

Agintarien aldetik, berriz, Gipuzkoatik kanpo oso erasotuak izan dira. Itsumenik haundienaz egurtu da jendoldea. Gipuzkoan, aldiz, bizpahiru herritan izan ezik amnistia osoa eskatzeko aukera guztiak izan dira. Eta poliziak ebaintzen ez duen jendoldeak kalean ibiltzen bada-kiela erakutsi du.

DONOSTIA

DONOSTIA

STEIZ

NAFARROAN

Gasteizkoa gogoratuz Iruinean

Iragan ostegunean Gasteizko hilketa-
ren lehenengo urtebetetzea zen eta aurrei-
kusten zen langileri aldetik behintzat
ekintzaren bat. Egia esateko ez da izan es-
pero zena eta geldiketarik ez egotean ha-
serrea kaleraturik izan da. Halarik ere
esan behar da, oso erakunde gutxiak propa-
ganda edo agitzio egin duela. Adibide-
z, Euskadi mailan, Erakunde Herriarra
mailan alegia, burruka egun batera dei
egin arren, herrialde mailan propaganda
hori ez da izan ikusia; Nafarroan E.I.A.-k
zabaltu du bakarrik. Era berdinean KAS-
en barruan dauden erakundeak bakarrik
deitu zuten manifestaziora arratsaldeko
zortzietan.

Goizetik parte zahar guztia harturik
zegoen eta ez zen posible izan talde han-
dirik antolatzea. Honela taldeka bana-
katurik, manifestaziorik gogorrenetarikoa
hasi zen. Manifestatzaileek trafikoa moztu
egin zuten aparkaturik zeuden kotxeak
gurutzatuz eta mota guztietako gauzak jar-
riz. Kasu batzuetan barrikada hauk harri-
ka defendatu zituzten eta, bestetan, sua
eman zieten. Poliziak bere aldetik, eta
kargaz aparte, gomazko pilotak bota zi-
tuen; zenbait gazte zauriturik gelditu zen;
halaber hiruzpalau detenitu hauk hurren-
go egunerako libre zeuden. Arratsaldeko
azken ordutan, beste erakunde batek —
L.C.ek propaganda egin zuen elkartasuna
eskatuz. Bizpahiru mila inguru lagune-
ko manifestazio hauk hamarrak arte
irauan zuten, aurrera eta atzera.

Igandean zenbait jende Gasteiza abia-
turik zen, sartzea guxi batzuek bakarrik
lortu bazuten ere. Ilunabarrean poliziek
gogor eraso zioten manifestazioari.

Bestalde larunbatean entzerronak
egin ziren Elizondo (Baztan mailan), Al-
tsasun eta Lizarran; hemen igandean ondo
egurtutako manifestazioa ere egin zen.

EUSKAL IKASLEAK ERE BORROKAN

Amnistiaren aldeko ekintzak ez dira
Euzkadiko mugetan bakarrik egin. Espai-
niako estatuan sakabanaturik dagoen zen-
bait euskal ikasle taldek bat egin dute be-
ren herrian egiten denarekin eta honela,
Salamanca 100 lagunek, Santiago de
Compostelan 17k eta Valladoliden 34ek
gose greba egin dute egunotan. Hauk be-
ren agirian Euskal Asanbleari, Unibertsita-
teari eta Valladolideko sektore herrikoiei
dei bat egiten die “elkartasun mugimendu
zabal batera iritsi daitezen; ez gugatik, da-
ramagun burruka eta defenditzen ditugun
objektuengatik baizik”.

BIZKAIAN

Preso eta atzerriratuen etxekoek, Espainiar Estatuko ex-presos eta era-
kunde lagunkideek Euskal Herri osoari eginiko deiak berehalako erantzuna
eduki zuen Bizkaian. Otsailaren 26tik Martxoaren 6rako astea, AMNISTIA
OROKORRA lortzeko beste burruka indartzea izan da.

Larunbata gauzez baziren hainbat he-
rri eta hauzoetako elizetan itxialdiak.
Gertatutakoagatik, Lekeitiokoa eta Elo-
rriokoa ziren aipagarrienak. Jakina denez,
abisurik gabe, eliza bietan goardia zibilak
sartu ziren. Eta gogor eraso ere, makilak
ondo dantzatzuz. Kronika hau egiterako-
an, lekeitiar gazte bat Cruces-eko ospita-
lean dago oraindik.

Gertaera hauk oihartzuna izan dute
astearen martxan, Bizkaian. Asteartean,
Gotzaiarekin egon ziren herritar batzuk
eta Amnistiaren Aldeko Asoziazioak
erabaki gogorak hartzeko asmotan. Diru-
dienez, giro larrian egin zen elkar hizketa.
Gotzaiak ez zuten erabaki gogorrik har-
tu nahi. Desagrabioa egitea nahi zuten
Gobernadorearen jokoa agirian salatuz,
baina, Gotzaiak ez zuen hain urrutira joa-
terik nahi. Paper bat elizetan irakurtzeaz
nahikoa zela, bere ustez. Eta horrela, Mar-
txoaren 6an Lekeitioko eliza hertsirik
egon zen. Mezarik ez zen eman ere. Le-
keitiarren artean ere, erabaki gogorak
hartzearen aldekoak ziren batzuk. Bes-
teak berriz, ez ziren kokaera honen alde-
koak.

Aste osoan, herrietan egon ziren
amnistiaren aldeko mahiak jarriak. Pegati-
nak, presoek eskutiz, informak e.a. salgai
ipiniz. Zenbait lekutan ere, manifestape-
nak egiten jarraitu zen. Erandion esatera-
ko, Martxoaren 6an nahiko jende bildu
zen. Bilboko hauzoetan ere, amnistiaren
aldeko mugimendu bizia nabari zen aste
guztian.

Bilbo aldean, Martxoaren 5etik 6rako
gauean itxialdia egitea erabaki zen asteaz-
kenean egin zen bilera batetan. Nahiz eta,
hasera batean, Indautxuko Karmengo Eli-
zan egitea pentsatu, azken orduko ezina-
gatik, Iturribideko St. Maria Elizan egin
zen. Jendez beterik egon zen eliza. Goize-
ko meza aurretik irten ziren agiri bat ate-
ra ondoren. Beste Bilboko jende pila be-
rriz, Gasteizera joan zen, nahiz eta denak
barrura sartzea ez iritxi.

Aipaturiko bilera horretara, Hauzo
Elkarteak, indar politikoak, sindikalak eta
ostintzeko erakundeak joan zirela jakin e-
razi digute.

Durangoko Santa Ana elizan, gaueko
9etatik goizaldeko 2ak arte 400en bat

lagun egon ziren bildurik, oinarritzko kris-
tau taldearen eta amnistiaren aldeko ges-
toraren deiari erantzunez. Batzarrea meza
batekin bukatu zen.

Bestalde, Lekeitiotik gutun bat bidali
diote gobernadore zibilar, aurreko astean
otsailaren 26tik 27ra bitartean, gertatu
zena azalduz. Goardiazibilen gogorkeria
salatzen dute, bai aldi honetan eta baita
iragan iraileko festetan erabili zutena, eta
hori azaltzen zuen PUNTO Y HORAN argi-
tatu eta Mirentxu Purroy gartzeleratze-
ko motibo izan zen gutunarekin erabat
ados daudela diote. Gobernadoreari zu-
zendutako gutun hau hainbat jende izen-
petzen du.

Amnistiaren aldeko astea zigortua
izan da Bizkaian. Ez da horrelakorik ger-
tatu Gipuzkoan. Gobernadoreen jokae-
rak. Gobernuaren demokrazi ispiluak.

Bizkaian gertatu zena zergatik zen,
hori ez daki Herriak.

Bilboko Hoja del Lunesko artikulua
batean datorrena adierazgarria zaigu:

“Incluso con una ley heredada de la
dictadura, no acertamos a entender las ra-
zones legales de ese proceder. Si las hay de
otra índole, habría que esclarecerlas”.
Martxoan 7ko Jesus Zeberio egindako
artikulu bertan, haxe dio: “Entrar en
una Iglesia a culatazos después de haber
hecho saltar una de sus puertas y empen-
derlas nuevamente a golpes con los ence-
rrados a medida que salían del templo
constituyen métodos que nada tienen que
ver con la democracia que con tanto énfasis
se nos anuncia desde los altavoces si-
tuados cerca del poder”.

Eta bukatzeko, beste lerroak dakar-
tzagu, heronenak: “Si usted vive en algún
punto de Vizcaya y piensa honestamente
que la amnistía es un requisito previo para
la democracia predique sus ideas, firme
manifestos, saque incluso pancartas a la
calle, pero desista de encerrarse en una
iglesia, silenciosamente, aunque cuente
para ello con el permiso diocesano. Y si a
pesar de todo decide hacerlo váyase
aunque sólo sea hasta Eibar. De lo contra-
rio puede verse necesitado de un traumatólogo”.

GIPUZKOAN

Gipuzkoa pil-pil bizi izan da aste guztian amnistia eta Gasteizko hilketen oroimena nagusi zirela. Zaila da herri, hauzo, lantegi eta ikas-tetxe mailan egin ekintza guztiak biltzea. Era guztietako ekintzak gainera: batzarreak, hitzaldiak, enzeronak, gose grebak, huelgak, manifestazioak... Horra horietako batzu.

Greba orokorra Arrasaten eta Deban

Beste toki batetan aipatzen da Erren-terriako MASTIn egina. Hainbat lantegitan amnistiaren aldeko batzarreak eta hortik agiriak atera dira; beste toki batzuetan firmak bildu dira. Borrokarik gogorrena lantegi mailan Arrasate, Deba eta Donostialdeko fabrika haundietan egin da: mar-txoaren 3an huelga.

Arrasaten lantegi gehienak gelditu zi-ren, kooperatibak ez beste; denda eta ta-bernak itxita egon ziren. Hurrengo egu-nean huelga egin zuten fabriketakoek agi-ri bat atera zuten kooperatibetakoek jo-kabidea salatuz. Asteazkari zehar 2.500 ingu-ru telegrama bidali omen dira Zabarte, Ansotegi eta Peixoto arrasatear presoek askatasuna eskatuz. Meza eta ondoren 5.000 lagun inguruko manifestazioa ere egin ziren martxoaren hiruan.

Deban ere fabrika, denda, taberna eta banketxe batzu itxirik egon ziren egun horretan. Bezperan eta egunean bertan herri batzarreak egin ziren ekintzak era-bakitzeko. Hilaren 3ko manifestazioan 600en bat lagun izan ziren.

Manifestazioak ugari

Gose grebak, Hernanikoaz aparte, Donostiako EUTGen eta Añorgan egin di-ra.

EUTGen 52 lagun egon ziren astea-rtetik igandera; gehienak bertako ikasleak ziren, baina bazen tartean irakasleren bat eta OASAtik despeditua izandako langile bat ere. Gasteiztik ekarritako krabelina bat eta errepresiozko indarren deusezta-tzea eskatzen zuen kartel bat zituzten, beste gauza batzuen artean, paretean.

Añorgan berriz 46 lagunek egin zuten gose greba larunbat eguerditik igande eguerdira. Hilaren 3an eta igandean mani-festazioak egin ziren, lehenengo egunean karretera jenerala moztuz.

Entzerronak, Donostiako asistente sozialienaz gain, La Paz hauzoan, Pasai San Pedron eta Beasainen egin ziren la-runbatean.

Manifestazioak, Donostian ia eguno-ro izan dira: goizetan banketxetakoak, geroago ikasleak, asteazkenean Martute-nera ibilaldia, ostegunean, Kaputxinoeta-ko eta hauzoetako mezen ondoren, er-dialde guztian egin zen manifestazioa, egunkariak ziotenez 15.000 - 20.000 in-guru lagun bilduz. Egun horretan herri

haundi samar guztietan izan ziren meza eta manifestazioak.

Igandean berriz, Gasteizera iristeko posibilitaterik ez zegoenez gero, eguer-dian Ordizian eta arratsaldean Tolosan egin ziren, lehenean 8.000 inguru eta bi-garrenean 12.000ren bat lagun zirelarik.

Kontraesanak

Ekintza guzti hauk gertatzen ziren bi-tartean Gipuzkoan polizia gehienetan gel-dirik egon bada ere, ez da beti horrela izan. Lehendabizi Eibarren eman zuten egurra; gero, igandean, Idiazabalen, Etxe-garatetik itzuli ziren autobusetako jen-deak manifestazio bat egin ondoren. Ber-tan zeudenek ziotenez, beren onetik ate-rata zeuden goardiazibil "espezial" hoiek, eta erruki gabe jipoitu zuten jendea.

Bestalde, kontrolak Gipuzkoan ber-tan larunbatetik jartzen hasiak zeuden. Igandean, Donostiara zetozen zortzi bat autobus alde batetik bestera ibili zituzten, "tenemos órdenes" aitzakiaz, Añorgatik Galarretara, handik Hernanira...

Larunbatean herri guztietan jarri zi-ren firmak biltzeko mahainetan ere izan zen arazorik. Poliziak gobernadoreak hoiek kendu eta etxe barrutan egiteko agindua eman zuela esaten zuten bitar-tean, Gestorako hiru lagun zeuden bero-rrekin hizketan eta ez zien ezer esan. Iru-nen eta Lasarten detenturik eraman zi-tuzten mahainetan zeuden batzu. Baina kontraesanak toki guztietan ematen dira; Amaran bi politik bota zuten firma eta Irunen goardiazibil batek. Ez dakigu go-bernadorek berdin egin ote zuen.

Agintari mailan edo gabiltzanez gero, Hernaniko Udalak martxoaren 3ko ple-noan onartu zuen mozioa aipagarria date-ke. Bertan Jauregik eta "Director general de consumo" delakoak aditzera eman du-

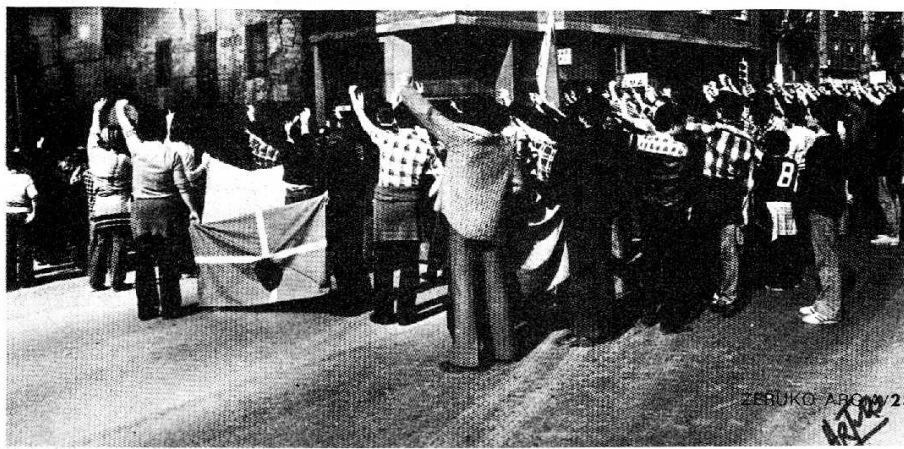
ten "amnistia parziala" duseztatu egiten dute; Gasteiz, Jurramendi, Ondarrabi, Santurtzi, Doneztebe eta abarretan gerta-tutakoei buruzko informazio falta sala-tzen dute, amnistia orokorraren eskabidea berrituz bukatzeko.

PRESOAK MINTZO

Barruko egoerak lehenean jarraitzen duela salatzen dute Puerto de Santa Ma-riako presoek otsailaren 16ean egin agi-rian. "... monarkiaren gartzela eta gartze-leroak betikoak dira; hemen ez da ezer aldatu, dena berdin jarraitzen da. Langile eta herrikoi borroka kalean goraka egin dueneta bakarrik aurkitu izan dugu eus-pen gehixeago gartzeleroengan. Baina hi-labetera berriro lehengora itzultzen dira".

Cáceresko presoek berriz ez Julio Jauregik eta ezta negoziaketa komixioko beste inork ere ez duela beren ordezkari-tzarik eta hoiek egin dezaketen edozein tratu betetzera ez direla beharturik aurki-tzen diote beren agirian. Baita ez dutela inolaz ere onartzen kanpoko edozein erresumetara edo Espainiako estatuko beste herrialde batera bidaliak izatea, ho-rrek esilatuen kopurua gehitu egingo luke-lako, eta bidebatez hoien itzultzea ere eskatzen dute. Beren nahia herrira etor-tzea dela diote. Joxe Antonio Garmendia, Jokin Gorostidi, Xabier Larena, Manuel Cañaveras, Iñaki Biar, Patxi Jaka eta Jo-se Luis Fernandez de Lukok izenpetzen dute agiria.

Martutenekoek berriz, martxoaren

presoak kalera

2an eginiko agirian honela mintzatzen dira: "...Gutun hau bukatzean, Martutene-ko aldamenean manifestazio bat egon da, baina patrioko atea itxi egin digute, oin-ak eta abestiak ez entzuteko eta fun- zionario batek esan digu leihuan ez azal- zeko, bestela tiro bat hartuko dugula. Hitzez ezin dugu esan sentitu dugun guztia

Martxoak hiru egun besterik ez zuen gaua zen oso eta gaua beltza bilakatu zitzaigun gaua bera baino beltzagoa.

Berriro beste askotan bezala beltzaren gorritasuna ikutu genuen gorritasunaren oihua.

Minaren oihartzuna gureganaino heldu zen.

Berriro beste askotan bezala soinu ozen beruntsuek makaldu ixildu amoztu zituzten bost obots lagun bost begirada tinko itsuerazi betirako... martxoak hiru egun besterik ez zuenean.

Gure taupadak beldurtu ziren beldurra inpotentzia malkoak hortzen artean gogor estuturik ez bait genuen ez bait dugu negar egiteko eskubiderik. Gasteizen Euskadin martxoak hiru egun besterik ez zuenean. (Ategorrietako elizan, martxoaren 3ko elizkizunean irakurria).

ALGORTAKO IKASTOLAK

Eskolaurre eta O.H.O.-rako irak- kasleak behar ditu. Oraingo eta datorren ikasturterako.

Apartado 55
Tif. (94)4695553
(94)4699174
ALGORTA (Bizkaia)

HERNANIKO GOSEGREBALARIEKIN

Bederatzi abertzale sozialista gose greban egon dira Hernaniko Elizan. Amnistiaren aldeko kanpaina honek iraun duen bitartean ez zuten etsitze-ko asmorik eta hala gertatu da. Otsailaren 26an, zazpik hasi bazuten ere go- se graba, martxoaren 1 eta 3an beste bik jarraitu zieten (azken bi hauk nes- kak). Beraz, denera bederatzi izan dira elizan sarturik gose greba egin dute- nak.

Amnistiaren aldeko borroka-modu bat delako egin omen dute gose greba, ja- kinaren gainean jartzeko, amnistiaren al- deko borrokan, herri osoak parte hartu behar duela, preso eta errefuxiatuekiko duten adhesioa agertarazteko, jakin araz- teko Euskal Herriaren borroka hau ez de- la aste honetan amaituko, gudariak etxe- ratu artean eta Euskadi bere buruaren ja- be egin artean ez dela bukatuko.

Beraz, ezagutzen ditugu gazte hauek izan dituzten arazoinak gose graba egite- ko. Arazoinak ez ezik beste gauza batzu- ek ere ezagutu nahi genituzke.

— Uste ahal duzue girorik sortu duzuela herrian zuen ekintza honekin ?

— Ez gara bederatzi pertsona izan her- rian giroa sortu dugunak, herria bera izan da amnistiaren aldeko borroka honetara itauli dena, antolaturiko ekintza guztietan parte harturik. Dena den, asmoetarik bat hau zen eta uste dugu ongi atera zaigula. Gure ekintza hau, bat gehiago bezala har dezagun amnistiaren aldeko aste honen barruan.

— Zer derizkiozue amnistiaren aldeko bo- rroka aste honetaz ?

— Guztiz positiboa izan da. Uste du- gu ekintza programaturik egiten bada ere, amnistiaren aldeko borroka egunerokoa behar duela, egunero eta herrikoia behar du.

— Onartzen ahal duzue amnistiarik gabeko negoziatorik erdirakoi boterearekin ?

— EZ, ez dugu onartzen amnistiarik gabeko negoziatorik. Hori EZ.

— Sinisten ahal duzue amnistiarik ematen ez duen Gobernuaren baten hitzetan ?

— Amnistia, borrokaren bitartez LORTZEN ARI GAREN eskubide bat da. Zer arraio sinetsi behar diogu amnistiarik ematen ez duen Gobernuari ? Ez da guk nahi dugun Gobernu, ez da gure herriko, Euskadiko Gobernu. Beraz, ez dugu Go- bernu honen hitzetan sinesten.

— Zer da amnistia zuentzat ?

— Amnistia ez da presoek kaleratzea eta errefuxiatuen etxeratzea soilik. Euska- direntzat eskatzen dugu amnistia. Beraz, bere buruaren jabe den Euskal Estatu bat

eskatzen dugu, Ipar Euskadirekin bat egi- tea eta bi alderdiekin Euskal Estatu Inde- pendiente eta Sozialista osatzea.

— Indar publikoak jarri ahal dizute ozto- porik gose greba honetan ?

— Martxoaren 1ean etorri zitzaizkigu paisanoz jantzitako 4 goardiazibil. Kar- net agiria eskatu ziguten eta beste datu batzuk. Ordu erdi bat egon ondoren joan ziren. Ez ziguten beste galderarik egin.

— Gogorra izan ahal da gose greba hau ?

— Inork ez genuen aurreko esperien- tziarik baina uste baino samurragoa izan dela esan beharrean gara. Aurreneko egu- netan gosea pasatzen da baina laugarren egunetik aurrera gosea gutxitu egiten da, gorputza ahula eta nekaturik aurkitzen da baina esan dezagun 8 eguneko gose greba egitea nahiko eramangarria dela.

J.J. URIA

AZKEN ORDUKO

Zenbaki hau istean jakin du- gu Itxasoko Alegin -Zumarragako bidean- Sebastian Goikoetxea Mariezkurrena, Ibarakoa, eta Ni- kolás Mendizabal Barandiaran, zal- dibitarra, hil dituztela goardiazibi- lek eta Franzisko Aldanondo, Ondarrukoa, zauritu. Informazio ofizialek diotenez ETakoak dira eta kontrol batean harrapatu di- tuzte.

Hilketa hauen berri jakitean, Donostiako Parte Zaharrean ma- nifestazio bat izan da.

Berriro ere gure Herria odo- lez gorritua gertatu da, ahantzi ez dezagun askatasuna lortzea zen- bat kostatzen den. Hurrengo as- tean emango dugu zehatzago ger- taera mingarri honen berri.

ERMUAN

LEHEN MITIN KARLISTA BIZKAIAIN

Berrehun (200) entzule ingururen aurrean (gazteak eta erdi adinekoak gehienbat), Euskadiko Karlista Alderdiak Bizkaian eginekako lehen mitina eratu zuen Ermuan, martxoaren 6an.

Mitina hasi aurretik, Z. Argiak honako lau galdera egin zizkien arduradunei: 1- Zergatik mitina Ermuan. 2- Zergatik martxoaren 6an. 3- Don Jabier eta bi semeen arteko hauiaz. 4- Euskal Erakunde Herriarrari buruzko iritziaz.

EKA-k erantzun bezala, Bizkaiko lehen mitin hau Ermuan eratzea, herri honek Euskadi mailan betidanik eman duen militantzia altuagatik izan da. Horrez gainera, Ermuan etorkin portzentaia handi bat bizi da, eta sektore hau landu nahi luke EKA-k. Bestalde, Ermua puntu ona izan daiteke karlisten kanpaina Durangaldean zehar barreiatzeko.

Martxoaren 6an eratzeaz, EKA ohartu zen ohartu, ez zela egunik aukerakoa. Hala ere, mitin hau aspaldidanik programatua zen, eta Gasteizko biltzarrea, orde, larunbatean, hilaren 5ean eratzeko omen zen haseran. EKA-k mitin bat eratzeke egunaren desagokitasuna aitortu zuen, eta berentzat ere kalterako atera zela esan.

Don Jabier, Carlos Hugo eta Sixtori buruz esan denaz, berriz, EKA-ren usteetan informazio sensazionalista hau "HOLA", "La Actualidad Española" eta era honetako aldizkarien mailan balioa behar da. Informazio hau faszismo internazionalak eragina da, maiatzaren 8an. Jurra Mendin eratuko den bilera oraingoan nahi nahirik. EKA-ko militanteak beste inor baino lasaigo daude arazo honetaz, eta alderdiak denbora guti barru prentsa-agiri zehatz bat jakineraziko du.

Euskal Erakunde Herriarrari buruz, EKA-k "Herriko" izeneko konberjentziarekin izan zituen harremanak, eta ez zen zinatza iritsi, falta de operatividad sumatu zionez gero. Hala ere, Euskal Erakunde Herriarraren albertatuta berriro ikustatuko du, eta berorren posibilitateak aztertuko.

Karlismoaren presentzia historian zehar

Luis Uruñuela abokatua, Dionisio Gayubas praktikantea, Juan Luis Landa CCOO-eko langilea eta Xabier Saliquet EGB-ko irakaslea mintzatu ziren mitinean. Laurek, erdaraz hitzegina zuten.

Hasteko, Luis Uruñuela Euskal Herriaren historiari mintzatu zen, herrialdeen nortasun politikoa azaltzen denetik 1876 urtean herri nortasun hori zantpatua den arte. Karlismoa tradizioan oinarritzen dela esan zuen, baina tradizio hitzaren zentzurik onenean, hots, todo lo bueno del pasado, utilizable en el presente y estu-

diable para el futuro. Zentzu honetan gogorazi zuen, Marxek berak kontutuan izan zuela karlismo herrikoia oinarri sozialista.

1931 urtean errepublika jartzen da jaimisten onepenarekin. 1932an, karlismoaren hiru adarrak, jaimistak, mellistak eta integristak, elkartu egiten dira. Hala ere, integristak nagusitzen dira, eta 1936-ko gerran karlistak con los que debían ser nuestros amigos burrukatzen dira. Edozer modutan, karlismoak ez zuela Franco-rekin hitzarmerik izan, San Jurjo eta Molarekin baizik. Franco fue un advenedizo azpimarratu zuen, eta karlismoa vencedor en la guerra y vencido en la paz izan zela ezarri.

Hauteskundeei buruz, karlistek parte hartuko dutela jakinerazi zuen: El carlismo no puede estar ausente, porque tiene tanto que decir como el que más.

Amaitzeko, mitinean sumatzen zuen karlista "veteranoen" hutsunea nabarmendu zuen, falta ziren haientzat, es difícil ser cristiano sin ser socialista, esanez. Autogestio gizarte batetara iritsi ahal izateko burges demokrazia batetatik iragan behar bide dugula esan zuen, eta Carlos Hugo-k etortzerik ez duen artean, ez dela pseudodemokrazia dagoenik ere esan ahal izango.

Etorkinen hauzia

Dionisio Gayubas-ek etorkinen hauzia aztertu zuen batipat, lehen pertsona hitzeginez, Lehenik foruen historia labur bat azaldu zuen, komunitatearen askatasunen garrantzia ziren aldetik lehenengoz, eta klase zantpatzaileen tresna bilakatu zirenez, gero. "Regimen Especial Administrativo" eta Ekonomi Kontzertuak arbuatu zituen, euskal kapitalismoaren alde gertatzen direnez gero. 1931, 1932 eta 1936-ko estatutoen arteko desberdintasunak agerterazi zituen, eta materiak baliagarri bezala onartu. Hala ere, para un federalista no es una meta un estatuto de autonomía esanez amaitu zuen.

Etorkinei buruz, azken berrogei urteotako politika sistema expoliador de las zonas rurales izan dela oihukatu zuen. Etorkinei esker, kapitalismoak eskulan merkea lortu izan duela. Etorkinak ohar-tzen direla Euskal Herriak jasan duen kultur eta gizapolitik bortxakeriaz, baina oraindik erabateko integrazioak zenbat hutsune planteaturik dituela.

Libertad si, pero para todos esanez amaitu zuen, estatu federal baten barruko autogestioa proposatu.

Sindikak batasuna

Une berean Gasteizen eratzen ari ziren oroi-ekintzak gogoratu ondoren, Jose Luis Landak erabaki-boterea langileen esku egon behar zela adierazi zuen, bai eta produkzio bideen sozialkuntza ere. Ez dela aski enpresaren erreforma esan zuen, burges jabego pribatuaren kontra burrukatu baizik.

Hildakoek sindikal batasun bat eskatzen omen dute, eta EKA, CCOO-en baterabidearen alde dago. EKA-k, masa sindikato bakar, nazional eta federal bat proposatzen du.

Ondotik, Landak honako sei puntu hau irakurritz amaitu zuen: 1- Langileen eskakizun guztien potentziapena. 2- CCOO-en baterabideari eragin. 3- Burokraziaren kontrako batasuna indartu. 4- Masen mobilizapena. 5- Amnistia orokorra, lanekikoa barru, eta despido librearen kontrako burruka. 6- Hitzarmen soziala arbuatu.

Autonomi Frentea

Xabier Saliquet, gaurko "gezurra" salatuz saiatu zen, azken urteotako hilak, atzerriatuak, presoak, bortxaketak eta jasapenak aipatu.

O.H.O.-eko irakasle den aldetik, Saliquet irakaskintzan euskara ofizialki kontutuan hartzeaz mintzatu zen, euskal unibertsitatea eta dohako irakaskintza demokratikoa proposatu.

Politikaz, EKA-k ez du "bederatzi batzordea" onartzen, ez eta negoziaketarako Jauregiren ordezkaritza ere, porque no participa la mayoría de las fuerzas vascas y porque el programa es corto.

Autonomi frentea, hauteskunde aurreko aliantza eta gobernu probisional baten beharra azaldu zuen, Euskadi mailan bost puntutako alternatiba eskainiz: 1- Aparatu zantpatzailearen deuseztapean. 2- Demokratik askatasunaren lorpena. 3- Autonomi Errejimena. 4- Estatutoa burutzeke batzorde baten izendapena. 5- Euskadik espainiar estatuko Gobernu Probisional ontzat emango luke, baldin beronek Euskadiren burujabetasuna onartuko balu.

Karlista alderdiaren hiru lemak desarrolatuz amaitu zuen: askatasuna, sozialismo eta autogestioa.

Donostiako sendategi Psikiatrikoari buruzko batetarako elementu zenbait

Donostiako Sendategi Psikiatrikoa Gipuzkoak zainketa psikiatriko-rako emanak dituen zentruetarik bat da. Bestea: Santa Agedakoa, barneraketa luzetarako berezitua.

Donsostiako hau 1950ean irekia izan zen eta orduan bazituen zerbitzu propio batzu, hala nola laborategia, psikologi gabinetea eta bere buruz funtzionatzeko behar haina tresna ere bai (sukaldea, garbategia, mantenimendua, etc.). Sendategia, zabaldu zen momentuan, laudatua izan zen; hain zuzen, ohe gutti zituelako —doi doi ehun bat—, eraikuntzaz berezia zelako eta bitarteko egokirik bazuelako.

Ia hogeitamar urte pasa dira ordutik eta badira gertakari batzu, zeinek hain laudagarri ez diren Sendategi honen eta bere zainketaren gaurrengungo egoera determinatzen baitute.

A.— Berrogeitamarretik hirurogeira-ko urte horien azken aldera Eritegi Probintziala sortu zen, eta geroxeago Seguritate Sozialaren gaurko Erresidentzia. Zentruok geroz eta gehiago inluitzen dute Sendategi Psikiatrikoaren dinamikan.

Hain zuzen, Eritegi Probintziala Sendategiaz jabetzen da eta halatan bere zerbitzuetako beste gehiago bat bezala kontsideratzen. Horrela, bere esku hartzen ditu Sendategi Psikiatrikoaren organizazio, zainketa eta pertsonalaren aukeraketa eta banaketari barrutik altxatzen ziren abotsak zera esijituz, beste modulu bereizi batzu eta premia konkretuei erantzun batzu, alegia problematika psikiatrikotik at eta urrun dagoen optika batek ezagutzen ez dituen eta ezagutu nahi ez dituenak.

Erresidentziaren eta, halaber, Eritegi Probintzialaren esku sartze hau beste honetan ere atzeman daiteke, hau da: gaiso ala ez, Sendategi Psikiatrikora bidaltzen dituzte beraien zerbitzuetan besterik gabe gustoko ez zaizkienak (alfertzarrak, familia bariko gizon-emakume adintsuak, alkoolikoak edo askotan Sendategira barneratu beharrik ez luketen burutik jotako gaisoak).

B.— Hastapeneko urteetan barneratuen kopurua 200-250 ingurukoa zen urteko. 1975ean gutti gorabehera 1200 izan dira barneratuak. Oheon kopurua hastapenean bezalakoxea delarik, honek zera adierazten digu: gaisoak etengabe berrituz dabiltzala Sendategian eta bakoitzaren egonaldia laburtuz doala. Bada, gainera, zainketazko beste zerbitzu bat ere —anbulatorio gisakoa berau eta lehendik barneraturik egoniko gaisoen kontrola darmana—, logikoa denez erruz gehitu dena.

B.— Nahiz zaindutako gaisoen kopurua asko hazi den, gaiso hauek beharko litzuketen bitartekoak ez dira behar hainbat ugaldutik Sendategi Psikiatrikoan. Gaur bitartekoak guttiz dira urriak dauden premiekiko; zenbaitetan, lehen eskaintzen ziren zerbitzu batzu egun abandonatzen obligaturik egonik. Hor dugu adibidez Psikologi Gabinetetik eza, ez baitago psikologo bat bera lanean, ez eta bitartekorik horretarako.

Plantilako medikuen kopurua, halaber, guttitu egin da. Sendategiaren presuestuen bilakaeraz ez dago mintzatzerik. Izan ere presuestu multzoaren barruan sartuak direnez, ez dute esistentzia propiorik.

D.— Sendategi Psikiatrikoaren dinamikan beste aurpegi bat, zeinak modu determinatzaile batez baldintzatzen baitu, zerau da, Seguritate Sozialak ez duela bere kargura hartzen zainketa psikiatrikoak (bere ambulatorioetakoak ezik) sortzen dituen gastuak, gastuok gaiso bakoitzak bere saketetik ordaindu behar dituelarik.

Diputazio Probintziala arduradun

Sendategi Psikiatriko honen bazkun arduraduna Diputazio Probintziala da. Honek tarifaketaren sistema aldatuaren aldatuz gaurrengungo honetara erakarri du, horrela gaisoaren ekonomia ere larri batez traumatizatuz, lehendik ere beronetarako ez baitzaio askorik falta izaten, gaiso orohar, lanean iraupen laburra ukanik, alokairu-klase sozialekoa denez. Momentu honetan, Gipuzkoako Diputazio honek Nafarroakoak, Arabakoak eta Bizkaikoak baino tasa handiagoak kobra-

tzen ditu. Erreferentzia gisan, aditzera emanen dugu ezen hogei egunez barnean egon eta egunorok plantilako mediku baten ikusirik gaiso batek 18.000 pezeta inguruko kontu bat ordaindu beharko duela, eta hori erradiografiarik, analisisik eta beste zenbait saio gehigarri egin ez bazaio. Inoiz kontuaz gain bahituraren bat ere jaso du bakarren batek, ordainketa atzeratzen zuela eta.

E.— Bere momentuan "aurreratuak" bezala jo ziren instalazioak ez dira 27 urte hauetan behar hainbat zaindu, eta hala premiazko dira horien konponketak eta gaiso barneratuek egunaren zatirik handienan darabiltzaten lokalen hedaketak (jardinak, egongelak, jolaslekua, etc.).

Duela gutti arte Sendategi Psikiatrikoko Zuzendari zenak (Dr. Paskual M. Langarita) sarritan agertu izan du errealtate hau Eritegi Probintzialeko eta Diputazio hierarkien aurrean, neurri urgentek erreklamatu. Kasurik ez edo ezer gutti egiten zitzaiola oharturik eta irtenbide garbirik ikusten ez zuelarik, Zuzen dari honek postuaren dimisioa presentatu zuen 1976ko azaroan. Orduan, Sendategi Psikiatrikoko langileek izkribu bat sinatzen dute, Zentruarentzat autonomia eskatuz eta Zuzendariarekin bat eginez. Egun batzu geroago eta azaroa amaitu gabe, beren erreibindikapenak beste izkribu batetan konkretatzen dituzte, zera eskatuz:

1— Sendategi Psikiatrikoaren egitura propioen autonomia, horrela bere barne araudia erabaki eta bere premiak mugatzko honako puntu hauetan: I) Pertsonala, II) Eskainiko litzateke zainketa moeta, III) Bitarteko materialak.

2— Tarifaketa sistimaren aldakuntza urgentea.

3— Sendategi Psikiatrikorako organigrama baten istudioa.

Izkribuan beste hau ere seinalatzen zen, hategia erreibindikapen guztioi Gipuzkoako zainketa psikiatrikoaren egoe-

rari lotuak zeudela, eta egoera horrek ez-pairik gabe istudio sakon bat behar duela.

Tarifa sistema aldatzerik ez

Diputazioak, Eritegietakako Komisiaoren Lehendakariaren bidez — Azurza deputatu jauna—, honela erantzuten du: tarifa sistema ez dago aldatzerik eta eskaturiko autonomia ez da premiazkoa, zeren eta Sendategi Psikiatrikoko beharrak, Eritegi Probintzialeko beste edozein zerbitzurenak bezala, behar den moduan aurkeztu behar baitira (irakur: Eritegi Probintzialeko hierarkien bidez). Honek mila aldiz azalduko hildoari jarraikiz, hauxe ekarri zuen behin eta berriro. Azken gertakarien hildoari jarraikiz, hauxe adieraziko dugu: Dr. P.M. Langarita Sendategi Psikiatrikotik denboraldi batetarako desloturik dagoela. Halaber, esan behar dugu ezen, Eritegi Probintzialetik harturiko beste neurri bat dela medio, mediku interu-residenteen (MIR) kopurua erdira jeisten dela, eta hau Eritegi Probintzialeko beste zerbitzu batzuren probetxutan. Hau dela eta, Sendategi Psikiatrikoko 2. urteko hiru MIR-ek dimisioa presentatzen dute; edozein modutara ere egun batzu beranduago Zentrua utzi beharrean aurkitzen baitziren, Eritegian ez bezala, 3. urteko erresidentziarik luzatu ez zaien. Dimisio hau honela ulertu bideratzeko saio bat, izan ere neurri hauekin deslotura eta dimisio hau lekuri gabeko lirateke eta.

Eritegi Probintzialeko hierarkiek (Dr. A. Alonso eta Dr. G. Zubillaga) Diputazioarenkin batera "urgentziazko neurriak" hartzen dituzte azkar. Dimisioak onartuak dira eta bi mediku izendatuak, interinoki bata (Dr. Luis Azurza) Eritegi Probintzialeko Zerbitzu Neurosikiatrikoen Buruzagitza harturik, eta besteak (Dr. Blanco anderea, hiru egun barru kargua utziko duena) Gizonen Zerbitzuen Buruzagitza. Sendategi Psikiatrikoko langileek

erabaki hauen aurka protestatzen dute, "Psikiatrikoaren arazoa" susnitsitza zetoztela kontsideratzen zutelako.

Diskonformitate hau dela eta, Dr. A. Olaso-k (Eritegi Probintzialeko Zuzendari Teknikoa) berau Sendategi Psikiatriko sekretari bat eta A.T.S. (erizain) bat zigortzen ditu hamabost egunez enplegurik eta soldatarik gabe. Zaharkitu gabeko prozedura hau erabiltzen da ikusmolde kritiko oro lurperatzeko eta alternatiben eraikuntza oro deusezteko, gisa honetan ordenaren, disziplinaren eta zainkerazko interes objektibuen gainetik dauden interes politiko-administratibuen kosta ahala kosta aurrera ateratzeko politika aginteko ezaguna ezarri.

Prozesu guzti honek, agian ezer guttiarako balioko du. Agian, Gipuzkoako zainketa psikiatrikoa eta Sendategi Psikiatrikoa bereziki, gau luze hertsia batetik ateratzeko lehen urratsa markatu du. Denen, eguneroko praktikan zail samar atzeman daitekeen problematika bat bistaratu bederen.

Aurreiritziak

Gogoan hartu behar da gaurko gizartean zein koordinatutun murgildurik dagoen burutik jotako gaisoa, goiko egoera konkretu hori ulertu ahal izateko. Gizon bat inoiz eta nola bihurtzen den gaiso burutik, ez da gaurregun hain erraza jakitea. Eredu asko daude problematika honen hurbilketarako eta bakoitzak berea jotzen du zuzentzat. Eta problematika honen azpian dagoen errealitatea arras iluna baldin bada, zer esanik ez berau aldatzeko behar diren bitarteko eta metodoak. Burutik gaisoturiko hau argitzen duten ilunpeak direla eta, ezin horrengatik gaisoa abandonatu. Aitzitik, ilunpe horien kontzientzia hartuz, argi dogmatiko faltsuak baztertu behar dira, zeinek gertakari berriak kontutan hartzea galeratzen baitute. Horretarako, gizona errespetatzen hasi behar, sarri bere gaiso izate hori gehiegi ezagutu ez eta sendabiderik ere eskaintzen ez diogun gizon hori errespetatzen hasi behar.

Errespetu hau, orohar, praktika psikiatrikotik urrun gelditu da. Halatan, burutik jotako gaisoa intentzio xarreko, baliogabeko, fisikoki nahiz sozialki lanjeros eta gogorki kastigaturiko izaki bat izan historia psikiatrikoan zehar. Aurreiritzi makur hau jende askorengan kokatuak daude, klase sozial batekoak nahiz beste-koak izan (gaiso ala ez), batez ere gaiso hauetatik hurbil egon direnek dezente zabalduak: psikiatrek eta pertsona horien zainketa dedikatuek.

Halarik ere, maila batean edo bestean zainketa psikiatrikoaren arduradun azaldu diren bazkun edo organismuetan aurreiritzi hauek gain — eta ez dira honetan makal gelditzen—, beste zerbait ere ikusi behar da, hauxe: asumituriko erresponzabilitate horien abandono garbi, kontziente eta interesatua. Nola, bestela, ez du Seguritate Sozialak gaisotasun hori besteak bezala bere kargu hartzen? Ezinezko zaigu honi erantzunik aurkitzea Seguritate Sozialaren esistentziaren motibuen eta xedeak ez baditugu agerian jartzen. Denok dakigu

neumonia bat senda daitekela eta hilabete ondoren hori pasatakoa berriro lanera itzul daitekela; berdin, hanka bat hausten duenarekin. Baina, burutik gaisotzen den batek bihar edo etzi lanik egin ahal deza-ke gaur edozein lantokitan artxan dagoen produkzio katearen batetan edo kontrol sistemaren baten pean? Beharbada, egun batez Seguritate Sozialak baitez pentsatuko du eta orduan hasiko da zainketa psikiatrikoari dagozkion gastu batzu ordaintzen. Orobat, beste galde hau ere egin dezakegu: zergatik, bada, bere ardurapean duen Sendategi Psikiatrikoa hain abandonaturik du Diputazioak, eta zergatik hau oroiterazten diona uxatzen eta gogorki zigortzen du?

Gertakariok klase gizarte batetan enmarkaturik datoz, non produzitzen ez duen jornaleroa saihestu baita eta non burutik gaisotua, produkzio ideologikoaren aparatuen bidez, egun ikusia den bezala ikusia.

Psikiatriak, edo hobeki esan burutik jotako gaisoak pairatzen dituen inplikazio ideologiko-sozial guztiok direla eta, Zentru Psikiatriko batetan lan egingen duen jendeak oinarritzko baldintza hauetaz kontziente behar du izan, horrela gaisoak bere buruarekiko (arestiko aurreiritzi horietan partaide denez) duen egoera ulertze-ko, bai eta ere hain gizarte agresibuekiko egoera, gure kasuan zanzazio nazionalaren marko material baten definituriko klase antagonikoei osatzen duten gizartea berau. Bestalde, pertsonal hau psikiatriaren barruan ezaguketaren desarroiloan parte hartzeko eta kontrolatzeko gai izan behar du.

Haatik, horrelako pertsonak ez dira aski, lanerako egitura eta bitarteko egokiak behar dira. Hau horrela, zentzu honetan erraz uler daiteke Zentru Psikiatriko batek premiazko duen autonomia, ez Administrazioak ez eta problematika psikiatrikotik kanpoko egiturek ez dezaten Zentru hori beren interesen arauera zuzen. Ez du honek esan nahi Zentru horretan parterik hartuko ez luketenik beste gaisoek, hauzotako, fabriketako, herrietako jendeak, senditartekoek, eta.). Erraz uler daiteke, halaber, momentu bakoitzean Zentru horrentzat, premien arauera, behar hainako bitarteko egokirik esijitzea, baita ere gaisoak edo bere familiak, soldatarekin mila mirakulu eginez, zainketa psikiatrikoko gastuak ordaintzeari uztea, hain zuzen sarritan gaiso berak eskatu ez duen zainketari dagozkionak.

DONOSTIA, 1976ko otsaila.

DEBA ESKUALDEKO MEDIKU-PSIKO-PEDAGOGI ZENTROA DELA ETA PARTAIDEI SALATUZ

Ikastolatik dei bat iritsi zitzaigun, Bergarako guraso guztiak gonbidatuaz, otsailaren 22an ospatu zen bileran batetara; bilerako gaia zera zen; Deba eskualdeko Mediku-Psiko-Pedagogi Zentroaren proiektuaren aurkezpena.

Lehenik, esan behar dugu proiektuarekin, erabat ados gaudela aurkezlariaekin; prest gaude gure aldetik ahal dugun neurrian laguntzeko proiektu hori, egia bihur dadin, azken batean, gution onerako izan daitekeelako, hain zuzen.

Proiektu honen bultzatzaileak: Bergarako Udaletxea, "Promoción Cultural" eta "ALKARTU-NAI" izanik; Bergarako Udaletxea, Euskararen Ofizialkidetasunaren etabarren alde eskaria egiten aintzindari-tako bat izanik ("Promoción Cultural" eta "ALKARTU-NAI" gure uste honetaz Udaletxearen aldekoak izango direla), hona hemen gure salaketa: nola arraio izan daiteke, horrelako HERRI ekintza batetan, Bilerako deia eta proiektuaren aurkezpena gaztelaniaz soil-soilik ematea? Gainera, Euskal Herria eta EUSKARA batere aipatu gabe, zuzenki behintzat? Noren esku dago horrelako ekintzetan EUSKARA ez erabiltzeko? Madridentako baimenean ala gure axolagabekeria? Noiz arte ibili behar dugu honela?

Hauk honela izanik, gure ustez, Mediku-Psiko-Pedagogi Zentroa behar-beharrezkoa dugu, baina, Euskal Herria oinarritik zuzentzeko, hau da, Euskal Herri batu bat egingo duena. Milaka bergarar pertsonak izenpetu zuten Euskararen Ofizialkidetasunerako Agiria. Non daude

hauen eskubideak proiektu honetan? HERRIA nolabait erabiltzen duzenok gai honetaz ez ote zenukete aintzindari izan behar, herri xeheari exenplua emanaz?

Orexara joatea oso ongi ikusten dugu, baina, hara joateko zaletasuna Herrian bertan zabaltzeko bide bakarra da: Euskara nonahi eta beti erabiltzea (batez ere, Herria nolabait erabiltzen duzen pertsonak).

Herria erabiltzen duten pertsonak aipatu ditugunez gero, Mediku-Psiko-Pedagogi lana, ez ote luke erraztuko, adibidez, fraile eta mojak euskaldunak izateak?

Baitez uste dugu. Beraz, zergatik ez hasi hortik Euskal Herria batzen? Mediku-Psiko-Pedagogi Zentro hau egia bihurtzen badugu, hau eskatzen diegu antolatzaileei, alegia, Deba Eskualde guziko fraile eta moja etxetara fraile eta moja euskaldunak etor daitezela.

Lan hau dei honekin amaitu nahi genuke, alegia, Deba Eskualdeko Zentroa egia bihurtzen badugu, izan dadila, EUSKAL HERRIKOA eta EUSKALDUNA. Hone-lako esaldiak esaten dituztenak, euskaratzeko dina izango dena, "habla cristiano", "no entiendo vasco", "estamos en España", "para qué vale el vasco pues?" hauek euskalerriratzeko asmoa duen Mediku-Psiko-Pedagogi Zentroa behar dugu. Hau lortzeko ez bada, hutsaren hurrengoa izango da, hau da, adabaki ipintzailea besterik ez.

Bergarako guraso batzuek egina.

Bergara 1976ko otsailaren 25ean.

ORMAZABAL DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARAKOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxekoa: 65 19 60

Landolakoa: 65 19 33

URRETXUA

Urrutizkiña:

Landolakoa: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumaiakarregi, 7'gn

REFLEXIORAKO PUNTU BATZUK

Euria ateri duenean, haizea baretu duenean, oihuak, garraxiak, nigarrak ixildu direnean. Eskandalizatuak deseskandalizatzen direnean. Tragedia pasa denean...

Oh Nina! Oh Nina!
haur hau nori emango diot?
otso beltzari emango diot urte guztirako
otso zuriari,
hainbat denbora gordeko duenari
ala
bere amari emango diot?

Behin eta berriro emakume bat haurdun bakarrik, bakarrik sortu ez duen haur horrekin eta behin eta berriro, garraxiak, nigarrak, eskandaloa, tragedia.

Arazoa estalirik ez da inoiz konpontzen. Arazo estalia, arazo izaten jarraitzen du. Arazo batekin amaitzeko era bakarra, arazo horrerik erabaki bat ematea da.

1977ko neguaren haseran berri latz bat jaso genuen: "neska batek sabelean zerman hautxoa hil nahirik bere burua hil du".

Emakume batek nola egin dezake hori? Honek ez al du bihotzik? Eta zuk bihotzik duzun horrek mementu batez pentsatu ahal duzu, ze nahigabe igaro dituen neska horrek? perrexilarekin bere barruan zerman bizitza hil izateraino. Ez, ez da Jainkoaren zigorra bera ere hiltzea. Naturala zeharo metodo horrekin barrua usteltzea eta sufrimendu izugarri batzuen ondoren hiltzea.

Abortoa legalizatzea, abortoa sendagile on batzuen eskuetan utzi nahi izatea, abortoa kondizio onetan jartzea... Ze eskandalo izugarria! Alajaina! Hori libre uzten badute, gero, abortoa besterik ez dugu ikusiko!

Eta estadistikek diote, Frantzia abortoa legalizatu ondoren lehen baino aborto gutxiago egiten direla. Ez da izango kontra eramatea gatik! Baina abortoarekin expe-

rientzia pasa duten guztiak ez luketela berriro abortatuko diote.

Neska bat haurdun gelditzen denean eta gainera bakarrik (eta gauza hauek ixiltzea gaitik ez dira gertatu gabe gelditzen) gizarte epaitzaile baten aurrean ipintzen da, begiratu ilunak, irrigarriko begiratuak, begiratu haserreak, eskandaloa eta gauza guzti hauen gain, bakarrik.

- Zer egin bada? Abortatu. Nun? Nola? Norekin? Zerekin? Berdin da: Abortatu! Ondoren tragedia handiena: Heriotza! eta beste askotan, bizitza guztirako gaitz fisiko edo psikikoa.

Gaurko gizarteak fetoa defenditzen diuen hainbat, neska hoi haurren bizitzak eta neska hoi berak defendituko balitu... Ez nioke nik abortorekin legalizatzeari beldurrik iango.

Fetoa benetan errespetagarria da. Bizi berri baten hasera da. Baina bera baino errespetagarriago oraindik, bizi berria sortzen ari den emakumea. Baina gure gizartearentzat fetoa aurrera ateratzea oso garrantzitsua da. Behin hura aurrera atera ezker, ez haurra eta ez eta amarekin ez dira gehiago gogoratzen. Eta noiz sortu ondoren baino behar gehiago?

Arazoak ezin daitezke estali. Arazo estalia, arazoa da.

Abortatzen duen emakumea ez zigortzea bidezkoa dela deritzot. (Eta gainetik espetxea!) Hala ere bizitzaren alde jokatu nahi dugun ezker, defendi ditzagun fetoa hainbat gutxienez hain bakarrik gelditu diren ama eta haur hoiak.

Eta gure ohiturak? Ez da oraindik denbora asko, haurra izateko mementuan zailtasunen bat gertatzen bazen, eta ama ala haurraren bizitza aukeratu behar bazen, haurrarena aukeratzen zela. Orain aldiz amarena aukeratzen da.

Ohiturak aldatzen ari dira.

MARI MURUA IJURRA

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA

lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100	pta
Korreo batasuneko herrietan	1.300	pta
Atzerrietako beste herrietan	1.600	pta
Airez	2.500	pta
Salmenta (ale bakoitzeko)	35	pta

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....
Deitura.....
Helbidea.....
Herria.....
Prob.....
Adina.....
Ogibidea.....
C/C. Nom:.....
Zenbakia.....

★ ★ ★

MENDAROK hiri nahi du izan

Izenburu berberonekin, Mendaro herriaren hauzia azaltzen genuen Z. ARGIA honetan abuztuaren 8an. Geroztik, talde kontzientziatu batzuen asmoa baino ez zena, herri oso baten eskakizun bilakatu da: MENDAROK HIRI NAHI DU IZAN.

Bilbotik Donostiara karreterak, trenbideak eta Deba hibaia, bitan banatzen dute Mendaro herria. Ezker ibarreko hauzunea, Azpilgoeta, Mutriku da, eta eskuineko Garagartza, aldiz, Elgoibar. 2.300 biztanleko herri bat bi hauzunetan banatua, biak nor bere udaletik urruti, ahaztuxek, plangintza osotarik gabe, elkarren arteko bateratasunik gabe.

Udal bakar bat osatu nahi

Mendarotarrek ez dute ia ezertarako parterik hartzen beren udalen gestio gintzan, zergak ordaintzerakoan edo ez bada, eta uste dute garai dela desegokitasun honi aukerako irtenbideren bat emateko.

S.C.R. Gurutzpe elkartearen eraginez izendatua da batzorde bat, eta hasia da iadanik lehen pausuak urratzen. Batzorde honek informazio batzarre bat eratu du berriki, eta 500 pertsona inguru azaldu zen bertara jakin-minez. Gurutzpe elkartearen sartu ezinean, parrokoa ohetik atera eta elizan eratu behar izan zen batzarrea.

Lau dira mendarotarrei azaltzen zaizkien aukerabideak: 1- Elgoibar eta Mutrikuri atxikiak jarraitu, orain arte bezala. 2- Mendaro, hauzune biak, Elgoibar izan dadila. 3- Mendaro, hauzune biak, Mutriku izan dadila. 4- Mendarok bere udal berea izan dezala.

Lehendabiziko aukerabideaz inor guti dago konforme, noski. Hauzune biak Elgoibar bihurtzea ez dute nahi Mutriku-ko Udaletxean. Orobat Elgoibarren, hauzune biak Mutriku bilakatzeaz. Laugarren aukera da Gurutzpe Elkartearen inguruan proposatu dena, eta Elgoibar zein Mutriku-ko udalak konforme daude, baldin mendarotarrek horrela erabakitzen badute.

Posibilitateak aztertu beharra

Baina honela nahi izan arren ere, hiri bezala funtzionatzeko Mendarok dituen posibilitateak aztertu beharra dago. Dato esanguratsu bezala, aipagarri da Gipuzkoan dauden 81 udaletatik, 39k Menda-

rok baino biztanle gehiago dutela, eta 42k, ordea, MENDAROK BAINO GUTTIAGO. Mendarotar batek hiri txiki hoiei buruz Z. ARGIAri esan bezala: Eta funtzionatzen dute!

Bestalde, hiri berri bat legeztatzea artikulaturik dago, eta bere prozedura "Reglamento de Organización y Funcionamiento de las Entidades Locales" delakoaren arauera bideratzen da. Zentzu honetaz sortuak dira azken 40 urteotan zenbait udal berri Euskal Herrian, Ortuella (Bizkaian) eta Burlada eta Lezaraun (Nafarroan) lekuko. Aipagarri ere hone-taz, Lasarte herria, Urnieta, Usurbil, Hernani eta Donostiako udalen lau hauzoetan sakabanatua, esta aspaldiotan hiri bezala sortu nahiz diharduena. Kasu berean, baina alderantziz, aurkitzen da Erandio, lehen hiri izana hain zuzen, gero Bilbok irentsia, eta orain berriro ere bere askatasunaren bila hasia.

Giza-ekonomi azterketa

Legeak eskatzen dituen baldintzeta-riko bat, aldeztu aurretik giza-ekonomi estudio bat aurkeztea da, eta azterketa honi ekin diote oraintsu Mendaron. Bestalde, lege betekizunez aparte, estudio hori burutzea mendarotarrei berei komeni zaie, hiri bezala irauteko dituzten posibilitateak ikustatu, gonbaraketak egin, tendentziak aztertu eta hirigintzaren problematika bere osotasunean ikertu ahal izateko, are gehiago orain arte hauzoko hirien menpetasuna masan izan duen herri bat denez gero.

Hauk honela, Siadeco-k bost orrialdeko inkesta soziologiko bat prestatu du, herritar guztien egoera eta planteamendua jakiteko. Inkesta honek xehetasun pertsonalak zein bestelakoak eskatzen ditu, hots, lan mota, irakaskintza, sanitari eta administralgo zerbitzuak, kontsumo merkatua, jolas eta atseden tokiak, etab. etab. Funtsean, inkesta honen helburua hiru puntutan azal daiteke: 1- Mendarotarren gaur eguneko egoera soziologikoa ezagutu. 2- Falta zaizkien zerbitzuak non aurkitzen dituzten ikusi. 3- Geroko Mendaro batetan zer nolako zerbitzuak nahi izango lituzketen jakin.

Gurasoci bidalariko inkesta hau martxoaren 19rako nahi litzateke amaitu: ondorengoak eskainiko.

LEGE BETEKIZUNAK

Mendaro herria hiri bihurtuko bada, honako pausu hauk urratu beharko ditu legearen aldetik:

1- Azpilgoeta hauzuneak, beren nahia azalduz, izkribu bat egin behar dute Mutriku-ko udalaren bitartez, eta orobat Garagartzakoak, Elgoibarko udalaren bitartez. Hauzune bakoitzean, gutienik adin-nagusien erdiek baino gehiagok zintatu behar dute harako izkribua.

2- Elgoibar eta Mutriku-ko udalek, nork bere hauzokideen asmoa adierazi behar diote Zibil Gobernariari. Honek, berriz, Gobernaren Ministeritzari bidali, eta azkenik Ministro Kontseiluak onartu behar du.

3- Bestalde, Diputazioak bere informea burutu behar du, eta Elgoibar zein Mutriku-ko udal-batzek, beren jarrera alde nahiz kontra plenoan erabaki.

Horrez gainera, udal bakoitzeko sekretarioak zintatu egin behar du, adin-nagusiko hauzokideen artean zer portzentaia izenpetu duen eskari izkribua.

4- Mendarotarrek dokumentu edota estudio sakonen bat agertu behar dute, hiri bezala iruteko gauza direla frogatuz, zer nolako zerbitzu azpiegitura izango duten, eta baita udaletxea non kokatuko den (Azpilgoetan ala Garagartzan, alegia), eta hiri berriaren izena eta zer muga izango duen ere.

Era berean, baldin herri mailan ondasunik balego, noren esku geratuko liratekeen aurrerantzean, aldeztu aurretik erabaki beharko litzateke.

5- Aurkeztu beharko diren estudioak, hiru eratakoak dira:

a) Histori-administralgorekiko (J. L. Lizundia). b) Soziologikoa (Siadeco). c) Hirigintzarekiko, industri eta etxagintza eremuak bereiziz.

Oharra. Baldin Gipuzkoa eta Bizkaiko "Regimen Especial Administrativo" delakoa legeztatuko balitz, eskari izkribua Zibil gobernariari bidali beharrean Diputazioari bidali behar litzaike, eta Diputazioak Junta Jeneralei, hauek erabaki lezaten.

ASTE HONEN HONDARREAN

Europako VIII Aterpe Atletismo Txapelketak, Donostian

Aste honen hondarrean, Martxoaren 12 eta 13-an, europar atletismoaren hiriburu bilakatuko da Donostia, bere Kirol-jauregian edo Belodromoan Europako VIII Aterpe Txapelketak ospatuko baitira.

Orainsu eraberritu den aretoan, kontinenteko atletarik onenak arituko dira. Horregatik, gertakizun paregabe baten aurrean gaudela esan dezakegu. Probak goiz eta arratsalde egingen dira, aipatu egunean.

Donostia eta Gipuzkoa osoa txapelketa hauek zai dagoenez gero, arrakasta ziurra da. Abono guztiak agortu dira dagoeneko; hortaz, lau saioetan jauregia bete dela ez da zalantzarik.

Herbesteko Atletetarik onenak

Bisitatu gaituzten atleten artean aipagarrienak hauek ditugu. Lehendabizi, bere meritoei esker, Irene Szewinska, Poloniako taldeko emakumezkoa, etorriko zaskiguneren artean sarituen. 30 urte ditu eta aspaldi hontan izan den kaso bakarra da. Izan ere, azkeneko lau Olympiadetan bost proba desberdinetan dominak lortu baititu: hiru urrezko, bi zilarrezko eta beste bi brontzezkoak.

Eta gero, bolada hontan aterpean egin diren marka onenen egileak lau dira:

— Carlo Grippio, italiakoa, 22 urte. Aurten 800 metro 1,46" 37-etan egin ditu.

— Marita Kocj, Ekialdeko Alemaniakoa, 20 urte, 400 metro 51" 57-etan du bere marka.

— Mari Stewart, Britainia Handikoa, 20 urte. 1.500 metro 4' 06" 5-etan ditu.

— Helena Fibingerova, Txekoslovakia, 28 urte. Pixuan 22' 50 metro ditu.

Euskal Atletak

Hiru atleta euskaldun bakarrik arituko dira txapelketa hauetan:

- Sarria, bizkaitarra, 400 metrotan.
- Cabrejas, giputza, gorantzakoa.
- Cid, giputza, hirukoitz saltoan.

Hauetatik inor ere ez dago momenturik onenean; beren posibilitateak oso moztak dira beraz. Podiumera igotzea ezi-nezkoa izanen zaiera dirudi.

Proba egitaraua

Larunbatean, Martxoaren 12-an
Goizean

11-etan— 60 m. hesi, kanporaketak ((emakume).
11,20-etan— 60 m. leun, kanporaketak (gizon.)

11,40-etan —800 m. leun, kanporaketak (gi.)
12,— etan— 400 m. leun, kanporaketak (ema.)
12,20-etan —400 m. leun, kanporaketak (gi.)
12,40-etan — 60 m. hesi, azkenaurrekoak (ema)
12,50-etan — 60 m. leun, azkenaurrekoak (giz.)

Arratsaldean

15,30-etan —pertika, azkenekoak, (giz.)
16,15-etan —inaugurapen zeremonia.
16,40-etan —1.500 m. leun kanporaketak (e.)
16,45-etan —gorantzakoa, azkenekoa (giz.)
17,05-etan — 1.500 m. leun kanporaketak(gi.)
17,15-etan — hirukoitz saltoa, azkenekoa (giz.)
17,30-etan 400 m. leun, azkenaurrekoak, (gi.)
17,45-etan —400 m. leun, azkenaurrekoak (e.)
18,- etan — 800 m. leun, kanporaketak, (e.)
18,20-etan — 800 m. leun, azkenaurrekoak (g.)
18,40-etan —60 m. hesi, azkenekoa (ema.)
18,50-etan— 60 m. leun, azkenekoa (giz.)
19- etan —3.000 m. leun, kanporaketak (giz.)

Igandean, Martxoaren 13an Goizean

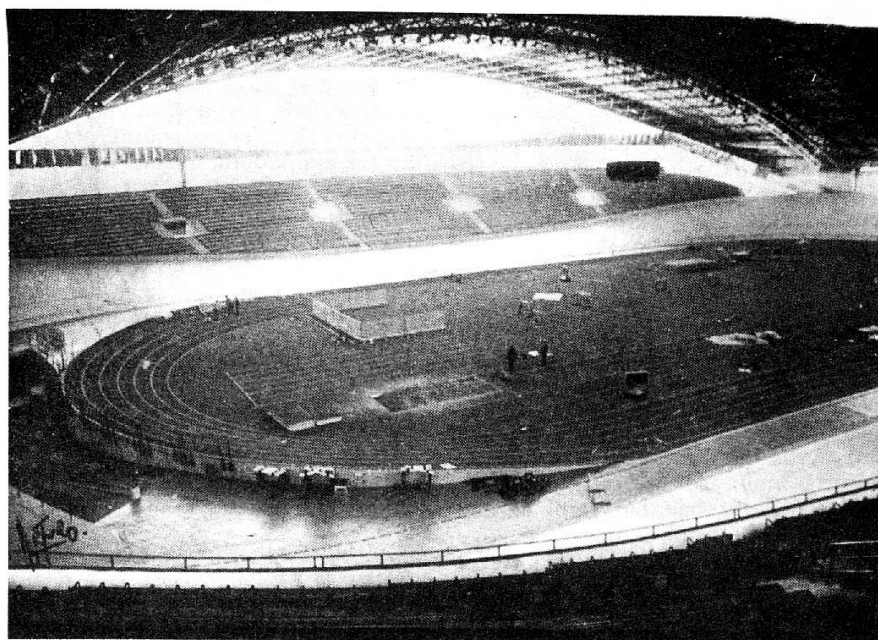
11-etan — 60 m. hesi, kanporaketak (giz.)
luzera, azkenekoa (emakumezkoak)
11,20-etan — 60 m. leun, kanporaketak (ema.)
11,40- etan— pixu, azkenekoa (gizonezkoak)
12,50-etan — 60 m. hesi, azkenaurrekoak (giz)
13,- etan— 60 m. leun, azkenaurrekoak (ema.)

Arratsaldean

16-etan — gorantzakoa, azkenekoa (giz.)
pixu, azkenekoa (emakumezkoak)
17,10-etan— 800 m. leun, azkenekoa (ema.)
17,15-etan —luzera, azkenekoa (giz.)
17,20-etan— 800 m. leun, azkenekoa (giz.)
17,30-etan— 1.500 m. leun, azkenekoa (ema.)
17,40-etan —1.500 m. leun, azkenekoa (giz.)
17,50-etan — 400 m. leun, azkenekoa (ema.)
18-etan — 400 m. leun, azkenekoa (giz.)
18,10-etan — 3.000 m. leun, azkenekoa (giz.)
18,25-etan — 60 m. hesi, azkenekoa (giz.)
18,35-etan —60 m. leun, azkenekoa (ema.)
18,40-etan —bukaera zeremonia.

GORKA REIZABAL

EUSKAL HIZTEGI MODERNOAREN INGURUAN

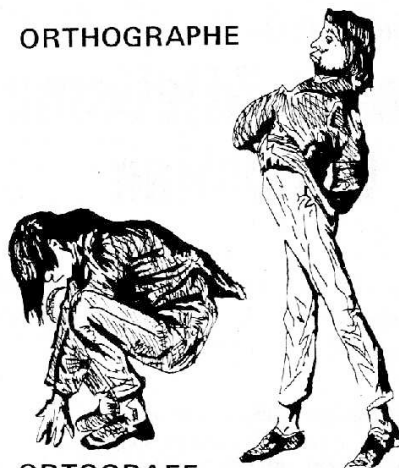
Eskuratu berria dugu X. Kintanak hasiera eman eta gerora talde lanean burutu den EUSKAL HIZTEGI MODERNOA. Bistan da txantxatako ordu mordo dagoela sartuta liburuan, bistan den bezalaxe egun dugun zentzuz egindako hiztegi premia. Arazo honen berri ondotox dakigu nahiz irakaskuntzan nahiz liburugintzan edo kazetaritzan sarturik gabiltzanak. Beraz, ezin esan hizkuntza alorrean geure buruak hain behartsu ikusten ditugularik, zeinen pozik hartzen ditugun egungo egoera larria kontutan hartu eta eskaintzen diren aportazio guziak. Halere, bildur naiz Hiztegiiko zenbait proposamen bide urratzaile eta aurrerakada izan ordez atzerakada eta korapilo ez ote den. Baina lot nakion hariari gehiagoko luzamendurik gabe.

Irakasle naizen partetik, eta, agian, hizkuntz irakasle izateak, ikastola batetan iharduteak eta beste irakasle batzuekin elkar lanean ikerketa saiota aritzeak kutsatu nautelako, ezin uka EUSKAL HIZTEGI MODERNOko zenbait proposamenek harridura gaitzen jarri nauenik.. Ez dugu zalantzan jartzen egileek liburuko hitzaurrean diotena: "euskarari eta Euskal Herriari kalte egiteko gogoak ez bestek" bulztatu dituela lan honetara, bainan aitortu behar dut, aitortu ere, asmo onak zenbaitetan arinkeriak gaiditu dituela, eta arinkeria ez daiteke besterik gabe ameti.

Hiztegiaren hitzaurreari lotuz sinesgarritza gertatzen da Euskaltzaindiak dituen anauetara moldatua izan denik, eta bai, ordea, bertan aipatzen den Euskaltzaindiaren "begi on" horrek ematen duen askatasuna luzaz gaiditua izan dela, hitz mailbatuei dagokien atalean behintzat. Eta hemen galdera bat. Zergatik jo dute egileek 1976. urtetik 1959. urteko erabakitaratarte geldiduneri egin gabe? Zergatik ez da kontutan hartu IV. U.E.U. barruan Arantzazuko txostenari jarraikiz egindako lana? "Elhuyar" 9. zenbakia, 1976. abendukoa irakurri eta orain Hiztegi modernoko bidea ikusi eta iluntasun itzel batetan murgildurik arkitzen gara. Zein da nor? Adarra jotzeko gogoa?

Zera jakin nahi nuke, ea zein ikastolatan, edo zein alfabetatze taldean erabaki duten Hiztegi moderno horrek berea egiten duen bide etimologikale hori ontzat ematea. Eta nolatan ez diren aintzat hartu IV. U.E.U.ko erabakiak tamaina honetako hiztegi batetan. Eta zein garaitzan eman behar den, ikastolari gagozkiola, ortografia ximpleago horretatik besterako pausoa, nik ez bait dut garbi ikusten.. Besteak beste, denok ahotan darabilkigun pedagogia famatu hori ahaztuxea izan ote den iruditzen bait zait, eta are gehiago "élite" konplejoak ez ote duen basoa ikusten utzi.

ORTHOGRAPHE

ORTOGRAFE

Ortografia arloan herriari bidea erraztea eta espainoltzea bat bezala salatzen dituzte egileek. Beldur naiz luzatu baino lehen erraztu eta frantsestu ere ez ote diren ikuspuntu horretatik bat izango, hizkuntza gaitan dabilen edonork ezagutzen bait du Frantzia etengabeko borrokan dihardutela irakasle, hezitzaile, idazleek bertako "ortographe" famatua errazteko. Beraz, frantsesak berak baino frantsesago izan nahi duenak badaki zer egin. Dena dela, istilu horren berri jakin nahiko lukenak hor ditu zenbait aldizkari eta liburu arazoaren lekuko eta argigarri. Halare, 1976. urtarrileko "Le monde de l'éducation" aldizkaria ortografiaren arazoari eskainia dago eta hara daramagu irakurlea. Hantxe dio Hervé Bazin idazleak "th, ph, rh eta i ordez jartzen diren y guztien kondenatzearen alde" dagoela. Eta idazle honek berak dio "ortografia ez dela hizkuntzaren etxekonandrea, neskamea baizik". Freinet eskolak argitaratzen duen "L'éditeur" aldizkarian behin eta berriz irakurri ahal izan ditugu mugimendu honetako irakasleek ortografia dela eta bizi dituzten kezak. Guztiz interesgarria, esate baterako, 1976. azaroaren 10. zenbakia puntu honi buruz. Hala diote: "Frantzes ortografiaren konplejotasuna uka ezina da, guztiek aitortzen dute", eta prolema horrek eta ondorio guztiek noski, bultzaturik ortografia erreformatzeko batzorde zabal bat lanean ari da. Hain zuzen, erreforma honen eragileek bi gauza kontutan hartzen dituztelarik: hizkuntzak komunikazioa du bere eginkizun nagusia, eta erreforma honek berarekin ekarriko duela frantsesa erakusteko era berri bat, bide batez herri kulturari mesede egiten zaiolarik. Bukatzeko Pierre Guiraud irakaslearen iritzia, Le Moyen Français liburuan: "La réaction étymologique tend surtout à restituer des lettres (voyelles ou consonnes) normalement caduques ou assimilées".

Hobe izango dugu porru haziak jorratzen ez hasi.

MARI KARMEN GARMENDIA

ARGITASUNAK EMANAZ

Badakizue, Urtarrilaren 22an, Gipuzkoan euskararen ofizialkidetasunaren aldeko ekintza bat burutu zen. Eskaturik zegoen manifestazioa ukatua izan zenez gero, bere lekuan, eta hutsune hori nolabait bete nahirik, herriherri mahaia jarri ziren bertatik ofizialkidetasunaren aldeko manifestatuak zabaldurik eta bide batez firmak jasorik.

Hori egitean, ordea, besterik ere egin zen: 1.317.533,50 pezeta jaso bait ziren mahai horietan pegatina batzuen eta manifestuen truk ordainduak. Jendeak erruz bota zuen dirua, ikusten denez. Eta hori hemendik eskertu nahi genuke, antolatzaile guztioi aho batez.

Gastuak orotara 469.300 pezetara iritxi ziren. Baina hemendik 80.000 pezeta denda-txartel eta abarretan inbertituak daude eta diru hori ere agian eskuratuko da.

Beraz, oraingoz 848. 233,50 pezeta gertatzen dira gure kutxan. Ekintza honetatik ateratzen zen dirua, berriz, alde aurretik erabakia zegoen nori eman: Gaueskolen Elkarteari, hain zuzen. Erabaki hori, guztion artean egin genuen batzarre batetan hartu zen. Dirua, beraz, jadanik eman zaio Gaueskolen Elkarteari Gipuzkoako euskalduntzen eta alfabetatzen zereginetan erabail dezan.

Besterik gabe, larunbat hartan nolabait esku hartu zenuten guztioi gure esker ona azaldu nahi dizuegu.

BATZORDE KOORDINATZAILEA

ESKERRAK EMANAZ

Gaueskolen Elkarrekin publikoki eskertu nahi du berari eman zaion diru laguntza, Urtarrilaren 22an, euskararen ofizialkidetasunaren aldeko ekintzatik jasotako dirutik.

Eskerrak emateko orduan, ekintza hori aurrera eramaten ahalegindu ziren guztiak ditugogoa batzorde koordinatzailea, Herri Irratia, bailara arduradunak, herri arduradunak eta larunbathartan bere laguntza baliotsua eskeini zuten beste oro.

Urtarrilaren 22 "euskararen eguna" bezala bataiatu izan bada Gipuzkoan, euskararen "egun" hori "egunak" bihur dadin, horrela egunerokotasuna izan dezan, nahi luke Gaueskolen Elkarrekin eta eman zaion diru laguntza hortantxe besterik ez du erabiliko: Euskal Herria egunero euskaraz egina izan dadin.

GAUESKOLEN ELKARTEA

BILBOKO ERREKALDEBERRIKO UNIBERTSITATEA LANGILEAREN UNIBERTSITATEA

Iazko Urtarrilean, Unibertsitatea zabaltzeko egin zen asanbladan, langilearen kulturaz eta Unibertsitatearen bereizgarriak azaldu ziren. Honako puntuok dira aipagarrienak:

– Ez da egia Unibertsitate ofiziala “jakintzaren kutxa” denik, horrela erakutsi arren.

– Langilea derrigortua dago bere lanindarra saltzera, eta gainetik, zientzia eta jakintza maila guztietatik baztertuta dago.

– Garbi dago zapaltzaile klasearen, burgesiaren tresna baliagarria dela Unibertsitate ofiziala.

– Horregatik, gure Unibertsitateak ez du ezeren antzik Unibertsitate ofizialarekin. Bere ukatzeka da.

Presupostu hauekin hasi ziren 230 ikasle eta hainbat irakasle Herriko Unibertsitate honetan.

Lehen hiru hilabeteak pasa ondoren, kurtsilo bakoitzeko gora beherak neurtu dira, banan bana kritikatu. Unibertsitatearen martxa orokorra, jendearen partizipatzea, irakasle ikasle arteko harremanak eta aurrerantzako egin behar diren aldaketak ikustea zen, bigarren epera sartu bai-

no lehenagoko asanbladaren batzar-gaia.

Kurtsilloetara joan den jendea, ehuneko 75 langileak eta ehuneko 50 emakumezkoak. Pertsonako “matrikula” 100 ptakoa izan da. Jakina, irakasle inork ez du ezer kobratu, asteko hiru ordu emanaz. 6 izan dira eman diren kurtsilloak: Deretxo Laborala, Familiko Deretxo Praktikoak, Psikologia, Langileri Mugimenduen Historia, Euskal Herriko Historia eta Politik Ekonomia.

Irakasleak, Unibertsitatekoak, Institutoetakoak e.a. koak ziren. Ikasleak berriz, Bilboko hauzo ezberdinetakoak.

Organizazio era Komisio zabal batez ematen da. Komisio hau, edonorrentzat zabaldua, Unibertsitatearen martxa orokorreaz arduratzen da. Kurtsilo bakoitzetik arduradun bat Komisioko bileratara joaten da. Kurtsilloetako partaideak, beren aldetik egiten dute programazio konkretua euren artean eztabaidatu ondoren.

Bigarren eperako, orain baino gela gehiago izango du eta asteko bi egunez emanen da, arratsaldeko 8etatik, 9,30etara, astearte eta ostegunetan. Kurtsilo bat

ezarri da, oraingoz mordo batek izena emana duena, hots, Emakume Mugimenduen Historia.

Kurtsilloetatik at ere, ekintzak eratuak daude: zinea, antzerkia, artea, edozein motako hitzaldiak e.a. Honetarako, bada laguntza eskaini duen talderik eta lekuz hobeto daudenez, berehala hasteko omen, jenderik eta materialik ez baita falta. “Hau ikusirik, jente gehiagok hartuko du parte Unibertsitatean” zioten.

Hemen da langilearentzat eta langilearen Unibertsitatea, Jendearen lanez eta izerdiz eginikoa. Gela gehiago eta hobeak jende gehiago, laguntza gehiago, gai gehiago. Badoa aurrera langile kulturaren proiektu bat.

EGURKO-ZUBIOLA

**APARTADO 47 -URRUT 861640--861641--ZUMAIA (GIPUZKOA)
EGUR LANETARAKO MAKINA-ERREMINTA LANTEGIA**

MAKINAGINTZA PROGRAMAKETA

EGURKO, S. COOP.

B/ Esatación, s/n – ZUMAIA

– Lijagailuak

– Haizturak.

– Perfilatzaile bikoitz automatikoak.

– Eskuzko zerra bikoitzak.

– Ertz txapeatzaileak (RAIMANN etxearen baimenez)

ZUBIOLA, S. COOP.

B/ Landeta, s/n – AZPEITIA

– Era askotako zulagailuak: eskuzkoak, automatikoak eta erdi-automatikokoak.

– Hornitzaileak, metatzaileak, Transferreak, ardatz-bideak.

– Film Retractil enbalatzaileak.

– Lan asko botazen duten zerra zatikatzaile automatikoak.

– Ebakitzeko erramintak.

ERA GUZTITAKO MEKANIZAZIORAKO MAKINAGINTZA ETA MONTAKETA

**Merkatail bulegoa
Konde Vallellano 13
Zumaia Gipuzkoa**

Euskararen orizialkidetasuna herriak egun duen eskakizunetarako bat den une honek hori errealitate bilaka dadin Bilboko Deustuko unibertsitatean euskara ikastorduetan sartzeari lotu dugu, bertako ikasleok.

Uste dugu albisteak berak eta eraman den dinamiakak azterketa bat merezi duela esperientzia eta fruituak heda daitezen eta euskararen ofizialdidetasunaren alde borrokan diharduten oro anima dadin berri honekin.

Ekintza honek Euskal Kultur Mintegi (E.K.M.) inguruan dabilen aurtengo jende gaztearengan du hasiera. Klase orden aldaketa proposatzen da, sarrera hamar minutu aurreratuz, irteera ordu laurden bat atzeratuz, errekreoa moztuz eta klase artean egoten den atseden alditxo bost minututara gutxituz.

Modu honetara 45 minututako euskarazko klasea posible izanen litzateke. Ordu aldaketa jau klase guztietan izan zen onartua.

Idia hau berehala bereganatu zuen ikasle goak eta azterketa sakon batetarako komisio batzua sartu ziren klasez klase. Ekintza ongi finkatzeko akordio batzua hartu ziren.

- Ordu aldaketa ez zegoela negoziatzerik (aldatzerik)
- Komisioak "euskarazko klaseak ezartzearen aldeko" izanen zirela solik.

-Eta problema tekniko guztiak gainditu arte ez zela erretorearengana joko.

Gauzak prestatuta eta ia praktikara eramanak edukitzea nahi genuen gure kontra egitea ezinezko gerta zedin. Eta horrela dossier bat prestatzen hasi ginen sor litezkeen problemek aurrea hartuz. Ordu aldaketaren arrazoi eta kondizioak (ikastorduetan) klase orduen erdian egotea, parte hartzea libre izatea, gero euskarazko ikaslearen zerrendak, mailak, ikasgelak, arazo ekonomikoak. Deustuko irakasle goaren erantzuna ordu aldaketari eta txosten pedagogiko bat metodologiari buruz osatzen zuten dossierra.

Abenduaren batean eman genion erretorari dosierra. Ongi egina zegoela esan zigun baina eskakizuna dekanoei egin behar genitela, leuak baitute orduak alda-

Euskara Deustuko Unibertsitatean

tzeko ahalmena.

Abenduaren 12an jaso genuen erantzuna, klase arteko 10 minutuko atseden mozteaz zuten onartzen eta euskarazko klasea 13'30 rik 14'20arte proposatzen ziguten. Egunduan egindako Dextxoko asanblada batetan ikasleek aho batez dekanoen proposamen ez zela bidetako erabaki zuten eta aurrera bultzatu behar genuela.

Berriz negoziaketara jo genuen eta akordio batetara iritsi ginen, guk proposaturiko ordu aldaketa ontzat ematen zuten baina klase arteko 10 minutukoak errespetatuz eta errekreoa kenduz. Euskarazko klasea beraz erdian geratzen zen.

Historia haxe da. Nahi duenak juzga beza. Euskarazko klaseak urtarilaren 17-an hasi dira eta besteak beste 2.844 ikasle ari da euskara ikasten Deustuko Unibertsitatean, orotara 6.000 ikasle izanik.

Ez dugu idazki hau informazio soil batekin bukatu nahi, kontsideratze labur batzua nahi genituzke egin.

Esan beharra dago, baita ozenki esan ere, ekintza hau deszentralizatua eraman dela oso. Prozesuan jende askok hartu du parte eta ordu anitz eman ditu lanean. Ardura guztiak banaturik egon dira. Ez dugu ahantzi behar bestalde eta haxe da eskakizunari benetan indarra eman diona, ikasle guztiak ez badira zuzenean lanean

aritu, beti arduratu direla eta mementu hestuenetan apoiatu eta bultzatu dutela ekintza hau. Argi eta garbi utzi nahi dugu lana eta meritoa ez dela elite minoritario batena izan, guztiena baizik, ohizko gora beherekin noski (100 lagun egon gara iraunkorki lanean): Ikasleak izan dira protagonista bakarrak.

Unibertsitateak diru laguntza eman du baina ez behar bezainbestekoa. Horregaitik ikasle bakoitza 500 pezeta ordaintzeko beharrean aurkitzen da, urte osorako. Gainera beste ekintza batzua antolatzeko asmoa dugu: jaialdiak, mahai inguruak eta abar zeren euskarazko klasea astelehenetik ostegunera emanen da eta ostiraleko orduak, asanbaldak eta aipaturiko ekintzak posible egingen ditu.

Ekintza hauen helburua euskal giroa srtze da, euskarazko klaseak bizkortu bestalde eta klase defizit ekonomikoa deuseztatzea.

Eta azkenik guzti honen azken helburua azpimarkatu nahi genuke: Datorren kurtsoan euskal ofizialki ezartzea Deustuko unibertsitatean, beste gai guztien maila berean, eta ardura eta errespeto handiagoaz, hain zuzen klaseen antolaketa eta zuzentzea unibertsitatearen beraren ardurapean geratzea.

Uste dugu ez dela beste munduko gauza bat, Euskal Herriak eta gure kasuan ikasle goak garrasika esakatzen dituen gauzak baizik.

Pundu inportanteenak ikutu edo aipatu ditugulakoan gaude. Eta lerro hauetatik bat egin nahi dugu, saia gaitzen lantegi, ikastetxe, Administrazio, hauzategi, komunikabide eta herrietan euskara goi maila batera igotzeko eta ikastordu eta lan ordutan euskara sartzeko. Euskararen ofizialkidetasuna NAHI dugu baina hori ez da aski LORTU EGIN behar dugu. Guk urrats bat eman dugu. Ibiltzen hasi gara. Baina ibiltzen JARRAITU egin behar dugu, helburuetara iritsi nahi badugu.

OHARRA: Gauean Soziologia eta Dextxo fakultateetan euskarazko ikastaroa ohizko orduen barruan sartu da. Beste fakultateko egitarauarengatik ezina izan da euskarazko ikastaroa kurtso-orduen barruan sartzeari.

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

Joxe Mari Aranalde kontari "IV ORIXE SARIA" AÑORGAN

Añorgako txokoa hamaika kirol eta kultura ekintza eder izan ohi da eta oraingoan ere badugu bat. Martxoaren 13an, "IV ORIXE SARIA" dute ospatzekoa. Laugarrena denez oraingoa, lehenik ere badakigu zertsu den; baina zehaztasun gehiagoren bila aurtengoari buruz, Joxe Mari Aranalderengana jo dugu.

HERRIALDEK. Joxe Mari, esango ahal diguzu zergatik, jarri zenioten ORIXE izena sariketa honi?

ARANALDEK. Badakizu Orixek bere bizitzako azken bi urteak Añorgako Zabalegin egin zituela. Hori dela-ta, gure sariketa honentzat izen baten bila hasi ginean, añorgar handi eta gizon paregabe genduen Agustin Urdangarinek izen hori jarri behar geniola esan zuen eta ontzat hartu genion.

H. Eta nor da hori? Xalbador zenaren semearen bat?

A. Hala da. Urepeldar haundiaren seme zaharrena.

H. Aurtengo hau laugarrena duzue. Zer moduz erantzun du jendeak aurreko urtetan?

A. Ez daukagu kejarik; baina ez dezakegu esan ere aparteko harerarik egin dionik. Jendea ibili da. Hori egia da; baina guk gehixeago espero genuen.

H. Hiru urte hoietako irabaztunak?

A. Urrenez-urren izendatzeko, honako hauek: Igarzabal, Zeberio eta Narbaiza.

H. Zuek hamar bertsolarik jokatzen duzue zuen saria. Nola egiten duzue aukera?

A. Aukeratzen lan gutxi izaten dugu guk. Badakizu Idizabalen "Zepai Saria" jokatzen dela bertsolari gazteekin udazkenean. Han finala hamar bertsolarik jokatzen dute. Hortik gorakoak lehen egunean baztertzen dira. Guk azken egunean finala jokatzen duten hamar hoiekin egiten dugu gurea. Txapelduna ez dugu sartzen eta haren orde bestea norbait ekartzen dugu.

H. Nor sartu duzue aurtan?

A. Nahi genduen a. Hangoa jokatu zenean, Itsasondoko Mendizabal gaztea espetxean zen eta ez zuen parte hartzerik izan, Horregatik gure hontara deitu genduen eta baiezkua eman zigun; baina ez dauka etortzerik. Orain saldaduska tokaitu zaio.

H. Nor duzue beraz Mendizabalen ordeko?

A. Itsasondorak ezezkoa eman zigunean, bestaldeko norbait ekartzea pentsatu genduen. Eta geurok aukerarik egiten ez

ibiltzeagatik, lehendik Añorgakora etortzeko izena emanda zeuden Mendiburu eta Alkati eskatu genien izen bat. Eta hiek Mixel Xalbador aukeratu digute.

H. Eta orain hasten ahal da, ala lehendik ere bazebilen?

A. Lehendik ibilia bada, baina azken urte hauetan ez zebilen. Duela bederatzita urte hementxe izan genduen Añorgan bere aita zenarekin eta Lopategi eta Azpillagarekin. Garai hartan bazebilen zerbait; baina gero Ameriketara egin dituzte zenbait urte eta ezken bolara hontan ez da ibili.

H. Kontu hoietan urteren batzuk ere baditu gure bertsolari berriak?

A. Urteak, hogeita hamabiren bat izan behar ditu.

H. Eta nolatan animatu da hoinbeste urtetan ibili gabe egonda?

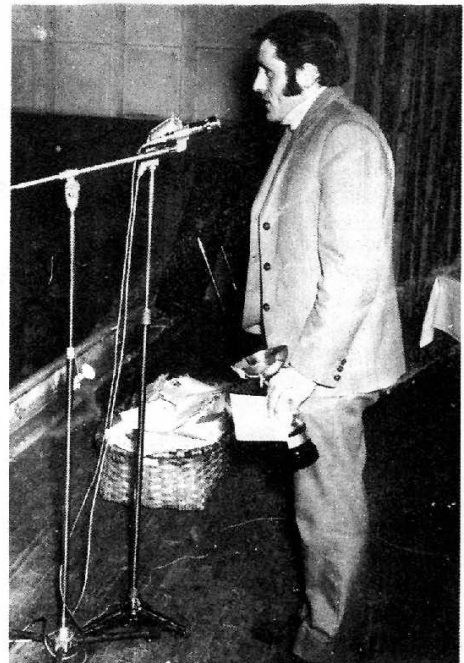
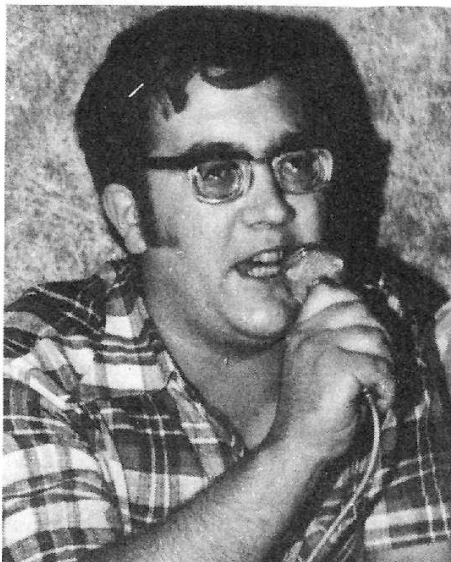
A. Badakizu, lehen ibilia eta hura gogoan batetik; eta bestetik aita haundiaren oroitzapena ere hor. Gainera lagunak ere hortan ari omen zitzaizkion eta prueba bat egin nahi du. Nik esan nion, prueba bat ez, asko egin beharko zituela, saio guztiak pruebak izaten bait dira bertsotan.

H. Bejondaiola eta ia aitararen segira izaten dugun semearengan. Eta besteak, zeintzuk dituzue martxoaren 13an?

A. Urrenez urren honako hamar hauek ageri dira propagandako karteletan:

ENBEITA ION, INTXAURRGA, MURUA, ZELAIA, MAÑUKORTA, MENDIBURU, ALKATI, MIXEL XALBADOR, AGIRRE BITTOR, ATTOLA.

H. Gaijartzaile zerorri izango zerala pentsatzen dut eta hortaz ez dizut ezer galdetzen. Goiz ta arratsalde ahal duzue aurtan ere?

A. Bai, gai jartzaile neroni naiz eta goiz eta arratsalde dugu. Goizekoa 11,30etan hasiko dugu eta gero arratsaldeko 5etan izango dugu bigarren ekinaldia. Tartean bazkaria izaten dugu Añorgako Jolas-etxean. Egunpasa bat egin nahi duenarentzat egokiera ederra izaten da.

H. Adizu, ta zuek baduzue ohitura erakutsi bat egitekoa urtean omendua izan den bertsolariari. Aurtan Joxe Lizasori zerbait emateko asmorik?

A. Bai, hori ere badugu egun hortan, Gure artean izango dugu Joxe martxoaren 13an, eta halako huskeriatxoren bat ematekoa diogu. Oroigarritxo bat da, ez da besterik.

Lehen, egunean bertan egiten genion, eta gero, gure egun hontan egitea pentsatu genuen, eta azken urte hauetan hala egiten dugu.

H. Eta zerbait pagatzen ahal diezue egun hortan bertsolariei?

A. Gehiegi ez, baina pagatzen diegu. Aurtan 5.000 peztako bana diegu ematekoa.

LAN KIDE AURREZKIA izaten dugu laguntzen gastu hoietarako, biltzen dena ikastolarako nahi izaten bait dugu. **LAN KIDE AURREZKIA** tarteko ez bagendu, ez genduke sosik sobratuko ikastolarako.

H. Nobedaderik?

A. Ohizko maixuekin osatzen da epai-mahia. Baina aurtan bertso kontuan asko dakiem emakumezko gazte batek edertuko du mahaia: Arantxa Arrutik. Bertso munduri emakumezko bat hurbiltzea nahiko harigarri bada gure artean.

H. Ekintza biribila eta polita iruditzen zait zuen hau. Nolako erantzuna espero duzue aurtengo hontan?

A. Lehengo urtetakoaren modukoa espero dugu. Hobera, bada, hobe; baina zail da. Jendea leku askotara dei egiten zaio eta ez dago alde guztietarako dirurik. Gu ilusio guziarekin ari gara prestatzen eta gusto haundiz hartuko dugu jendea Añorgan, eta ez dut uste inori etorria damutuko zaionik.

HERRIALDE

KARLOS OTEGI

PERTSONAIA EUSKAL NOBELAGINTZAN

Mixiolari izan beharraren beharrez eta ordena bakoitzak bere mixio lurak landu nahiaz erdarara jo du talderik abertzaleenak ere. Aldi batean gairik interesgarrienak euskaraz idazten ziren. Orain aldiz erdaraz hasi zaizkigu saiakera librak egiten. Talde abertzaleen mitinak, agiriak, aldizkariak, liburuak eta abar ez dira ispilurik onenak.

"Pertsonaia euskal nobelagintzan" gaia aztertu du Karlos Otegi. Euskaraz idatzi eta egin dena aztertzeke garaia badugu. K. Otegi ez da lehenengoa, azkenekoa ere ez dadila gerta.

- Liburu hau aspaldi idatzia al duzu?

- Liburu hau tesina bat da. Donostiako EUTG "Filosofia y Letras"ko ikasketak bukatzerakoan, beste lagunek bezala, lerketa lan bat presentatu behar izan nuen Deustoko Unibertsitatean. GERO Argitaldarian interesgarria iruditu zitzaion nire lan hori eta argitaratzeko eskatu zidan. Horrela ba, orain azaldutako liburuak, orain dela hiru urte edo egindako lana dakar. Erderaz egin zegoen, tribunalean aurkezteko. Dionisio Amundarainek euskaratu du, zehatz eta garbi.

- Tesina egiteko edozein gai aukera daiteke, zuk euskal literaturara jo zenuen.

- Euskal literaturaren arloan aukeratu nahi nuen analisirako gaia. Alderdi bat baino gehiago azter nezakeen gure literaturan. Beraz, gaia ondo zehatzu eta mugatu egin behar nuen. Aukeraketa, euskal literaturaren sailen artean nobelaren generoa hautatuaz, hasi nuen. Nobelari buruz lan kritikoren eskasian geundelarik, arlo honetan zer txobait aportatu nezakeela iruditu zitzaidan.

Halare, lanean hasi baino lehenago, beste aukeraketa batzuek egin behar izan nituen. Nobela landa oso zabala da. Nobela batetan alderdi ugari azter dezakegu. Filma batetan, pintura batetan edo doinu musikal batetan bezala. Eta nobelaren barruan, pertsonaia aukeratu nuen. Pertsonaiaren esku-tik, nobelaren osakai nagusienetakoa denez gero, nobelaren egitura, nobelaren barne eraketan bide zuzenetik sartu ahal izango nuela pentsatu nuen.

- Pertsonaia euskal nobelan aukeratu zenuen, baina zein nobelatetik?

- Gaia erabakirik nuen: pertsonaiaren tratamendua euskal nobelan. Gure literaturaren nobelak irakurtzen hasi nintzen. Hirurogeiren bat dira. Ez nituen denak irakurri. Gehienak bai, eta garrantzitsuenak denak. Puntu honetara helduz gero, beste aukeraketa bat egin beharra zegoen. Nobelen artean, pertsonaia aztertzeke, adierazgarrienak, egokienak zirenak hautatu behar nituen. Azkenik, Agirreren Garoa, Txillarde-giren Leturia-ren egunkari ezkutua, Ler-

txundiren Ajea du Urturik eta Ugaldere-Itsasoa ur-bazter luzea da aukeratu nituen. Nobela hauetako bakoitzak, pertsonaiaren tratamenduan, urrats bat, pauso bat agertzen zuen. Horregatik aukeratu nituen. Nobelaren barruan beste punturen bat aztertu nahi izan banu, denboraren tratamendua adibidez, beste nobela batzuek aukeratu nituzkeen. Aukeraketa honek ez du esan nahi nobela hauk baliotsuenak direnik. Nere iritziz, lau nobela hauk, oso egokiak direla pertsonaiaren analisisa egiteko. Besterik ez. Honek ez du esan nahi, gainontzeko idazleek, aukeraturako hauek baino baliogabeago direnak.

- Martin Ugaldere nobela gaztelanitik euskarara itzulia da.

- Bai. Martin Ugaldere nobela korapilodirik badagoela, ezin ukatu. Itsasoa ur-bazter luzea da gaztelan idatzia izan zen lehenengoz, eta era honetan literatur txapelketara aurkeztu. Ikuspegi honetatik, diskurtzaria da nere aukeraketa. Baina, esan beharra dago, argitaratu, nobela hau euskaraz orain dela bi edo hiru urte, lan hau egiten ari nintzela, hauxe zen hain zuzen, pertsonaiaren tratamendu mota berri bat, pertso-

naia babesgabea alegia, agertzen zuen nobela bat aukeratu nuke, pertsonai mota hau analizatzeko. Azken urteotan publikaturiko zenbait nobelatan ageri baita pertsonaia babesgabea. Ikus bestela, Patri Urkizuren Sekulorun sekulotan, Atxagaran Ziutateaz,...

- Zure azterketatik zer-nolako ondorioak ateratu dituzu?

- Egindako analisisaren ondorio nagusia hau da: uste dut; pertsonaiaren tratamenduan prozesu bat nabari daitekeela. Garoa-ren pertsonaia, Joanes iraunkorki eraikia dago, segurua da, ondo finkatuta ageri da. Leturiak, zihurtasun, sendotasun hori, hautsi egiten du, eta existenzial problematika batetan murgildurik dakusagu. Halare, prolema haur, oraingo, pertsonaia da. Leturiaren egundarian pertsonaia ez du, nobelaren barne eraketan bere garrantzia galdu. Urturi ez da jadanik pertsonaia indibiduala. Prozesu honetan pertsonaia desegiten doa eta nobela honetan, pertsonaia kolektiboa bilakatzen da. Azkenik, Itsasoa ur-bazter luzea da-n, pertsonaia babesgabea, pertsonaia bazter utzia ageri da. Sustrairik ez du, karakterizazioa falta zaio, norberatasunik gabe dago eratua. Hitz batean, pertsonaia itzaltzen, barreiatzen, puskatzen, desegiten doa nobelaren barne egitura. Eta prozesu hau, gure herriaren barruan pertsonak daraman prozesuaren isla-dura bat da. Jokaera kolektibora goaz. Pertsona bere nortasuna, bere jabetasuna galtzeko arriskuan dago. Sozial eta pertsonak baliok lotzean dago kakoa.

- Azterketa osoa al da?

- Ez da erabateko analisisa. Dato batzuk, aportazio batzuk dira. Analisisa jarraitzeko elementu batzuk dira. Diskurtzariak noski eta aztertu, zabaldu eta sakondu egin behar direnak.

-Nobelen zerrenda ere sartu duzu liburuaren barruan.

- Liburaren eranskinean, gaur arte argitaratu diren nobelen aldi-aldiko zerrenda eza-ri dut. Zerrenda hori egiteko erabili dudan kriterioa ez da beharbada oso zehatza izan. Halare zerrenda horretan aurkezturiko nobela guztiek badutela arrazoi sendoren bat zerrenda horretan egoteke uste dut. Nobelaren generoa oso zabala dela, berriro esan beharra dago. Kontakizun mota ugari aurki daiteke. Dena dela, hor eskaintzen dut material bat, norbaitek ezagutu eta analizatu nahi badu.

- Euskal literaturgintzak gelditu alda edo geldo alda duela dirudi.

- Literatura sortzen jarraitu behar dugu. Krazio berrien beharra dugu. Lan dritikoak ere egin behar ditugu. Gure literatura aztertu eta ahal izanez gero baloratu. Honek, guzti honek, azpiegitura kultural bat eskatzen du. Sortzaile berriak potentzia-tzen dituzten ikastolak, irakurle goa zabal-tzen duen alfabetatze eta eskalduntza kanpainak, gau eskola, euskararen koofizia-litatea, komunikabideetan euskara erabili-tzea, gure gizarteko kontraesanek, analisis sakonak, gure literaturaren espresibide ber-rien bilaketak, e.a. hauk dira, gure litera-tura indartu eta berriro dezaketena.●

LUIS MARI MUXIKA

HIZTEGI BERRIA

Euskal hiztegitzaren kontu honek Aizarnako erretore xaharraren esana gogorazten dit. Aldi luze samarrean inor jaiotzen ez baldin bazen, "zer egiten dute Aizarnako atsok, inor ez da jaiotzen", esan ohi zuen. Elkarren errezkan bi jaiotzen baldin baziren berriz, "ze, orain denak batera al dira?"

Hiztegi berririk ezaren negarra joz ihardun dugu aspaldi honetan. Orain, aldiz, bapatean eta elkarren erezkadan bi sortu zaizkigu: Xabier Kintana eta Joseba Tobar-ek beste sei irakasleren laguntzaz egindako EUSKAL HIZTEGI MODERNOA eta Luis Mari Muxikak moldatutako DICCIONARIO GENERAL Y TECNICO.

Euskara- Espainiera eta Espainiera-Euskara da lehen Hiztegia. Euskara-Espainieraz 42.000 hitz eta 55.000 adiera ditu; Espainiera-Euskaraz, berriz 30.000 hitz eta 35.000 adiera.

Luis Mari Muxikarena Gaztelania-Euskara da . 100.000 adiera ditu. Euskara-Gaztelaniazkoa maiatza aldera izango omen. Luis Marik bakarrik egin du. Txillardegik aztertu eta orraztu du hitzez-hitz.

– Hiztegia ez da goizetik gauera egiten den zer-bait.

– Orain dela bi urte t'erdi hasi nintzen lanean. Milaka ordu pasa ditut. Euskarazko 40 liburu baino gehiago aztertu ditut. Lehengoetarik Axular, Leizarraga, Mogel, Etxeberri eta abar berrietatik Jakin Kriselu, Lur, Gero eta abarrek argitaratzen dituztenak. Azkue, Aizkibel, Lhande, Plazido Muxika eta abarren Hiztegiez ere asko baliatu naiz. Elhuyar, Gordailuk eta abarrek emandako Hiztegiak ere sartu ditut. Hiztegi teknikoak da: kontabilitatea, ekonomia, anatomia, fisika, matematika, kimika, politika, filosofia, mekanika eta abarrez da batipat.

– Hiztegiaren premia izugarria da, noski.

– Hiztegi tekniko eta batu bat egitea arriskutsua da. Baina arriskutsua bezain premiazkoa. Orain arteko Hiztegi gehienak euskalkiei jarraiki egin dira. Bestalde Euskal Herriak nekazari giroa galdu du. Kaletartu, hirirtartu egin da Euskal Herria. Industri giroko Euskal Herrian bizi gara. Industri eta kale giroko euskaldunak izan ditut gogoan.

– Euskara batuan egin duzu Hiztegia.

– Batzen ez den hizkuntza desegin eta galdu egiten da azkenerako. Hitzen moldeak eta esanahiak finkatu eta mugatu egin behar dira; "Mariposa" esateko 100 hitz ditugu; "murcielago" esateko 33 eta "rana" adierazteko 67. Adiera bakarra hautatu dut ahal nuelarik. Euskaltzaindiak erabakitakoetan, hari jarraitu natzai.

– Morfologiako irizpideak batu gabe ezinezkoa da hori.

– Euskarak oinarritzko morfologia bat bado, gorde beharrezkoa noski. B.D.G. eta P.T.K.ren legak ondo gorde behar dira.

Etimologiaren joerak hitzen sustraiak aurkitu nahiak erabat hondatzen ditu lege hauek. Aizkorri-ren ordeez Atz-gorri, Bi-hotz-bera eta honelakoak idazten hasi gara. Morfologiaren legetan zorrotza izan naiz.

– Aurritzki eta prefijoaren premia handia du euskarak.

– Banaka batzuk badira. Ondo erabiliz gero euskara asko indartu daiteke. Arte-atze, aurre, des, ber edo bir hor daude. Larramendi, Aizkibel eta Lhanderen Hiztegietan honelako asko agertzen da. Bai-

na euskal idazleek ez dituzte hartu azken aldira arte. X. Amurizak ere lan ederra egin du honetan. Aurritzkiak ez sartzearen esan behar duguna esateko jirabiraka ibiltzen gara. "Berriz atzera etorri", "berriz barrura sartu". Berriz agertu", eta honelakoak hizkuntzaren gelditasuna eta pobrezia adierazten dute.

Baina euskara oso motza da aurritzketan eta latinari eta grekoari eskatu behar diogu laguntza ingelesak eta alemanak egiten duten bezalaxe. PONER-JARRI aditzarekin honela egin daiteke: Lehen-jarri, gerojarri, konposatu, inposatu, bir-jarri, kontra-jarri, gain-jarri, behe-jarri, arte-jarri, barren-jarri, kanpo-jarri, des-jarri, exponitu, auto-jarri.

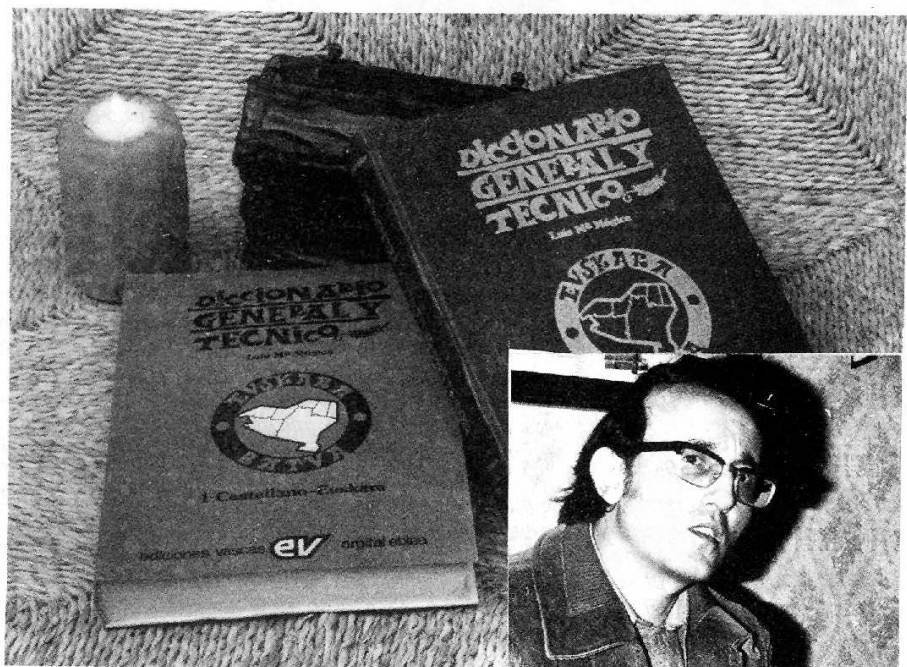
– Euskal Hiztegi batetan hitz berri asko sartu behar da. Garbizaleen eta mordoilozaileen arteko tirabirak ezagunak dira euskaldunon artean. Zuk zein bide hautatu duzu?

– Garbizalekeriari eta zabarkeriari ihes egiten saiatu naiz. Zenbait gauzatan oso aberatsa da euskara, baina teknika gauzatan oso behartsu aurkitzen da. Edozein hizkuntzak hartzen ditu beste hizkuntzetatik hitzak. Gaztelaniak "gramófono", "Teléfono", "televisión" eta abarren ordeez "grabasonidos", "hablalejos". "miralejos" eta honelakoak asmatze parregarria gertatuko litzateke.

Bi Hiztegi berri ditugu bapatean. Euskal Herrian binaka sortzen dira gauza guztiak: partiduak, sindikatuak, astekariak, egunkariak eta hiztegiak. Batzuetan bestea zertan ari den ez jakiteagatik, zenbaitetan besteari aurrera hartzeagatik, askotan bakoitzak berea egiteagatik.

Hiztegien beharra bazen. Hona hutsunea betetzen hasi.

M.A.

MARTXOA 13 - 20

LIBURUAK

LA VASCONIE ET L'EUROPE NOUVELLE, Heiko Sagredo de Ihartza. ELKAR, Col. OLDAR. 116 orr., 300 pta.

Krutwigen hiru lan jasotzen dira liburu honetan; lehena "les problèmes de la culture et de la langue basques", 1974ean Triesten eginiko minoriei buruzko konferentziaren batean aurkeztua; "Les mouvements ethniques en Europe Occidentale", C.E.E. ari azaltzeko MRPrek ekarguz, eta collaboration entre l'Europe libérée et les autres peuples méditerranéens". Bere ikuspegia, du-darik ez, oso eztabaidagarria dela.

DICCIONARIO EUSKERICO Y DE NOMBRES VASCOS, Jaime de Kerejeta. CAJA DE AHORROS VIZCAINAREN oparia.

Liburuxka euskara-gaztelania eta gaztelania-euskarazko hiztegia —5.000 hitz— "Registro Civil" delakorako euskal izenen zerrendak (hau Jose M. Bereciartuaren lana) eta betiko 50 euskal kantak osatzen dute.

NAVARRA ANTE EL FUTURO, V.M. Arbeloa, T. Caballero, J.I. del Burgo, A. Floristán, J.C. Garaicoechea, M. Gaviria, J.M. Lander, J.M. Leceas, A. Pascual, M.J. Urmeneta, J.A. Zubiaur. Col. DIARIO DE NAVARRA. 190 orr., 200 pta.

Iruñeko "Colegio Mayor Larraona", iazko urtariletik apirilera bitartean izan zen hitzaldi saioa jaso da hemen. Hizlarien artean alderdi eta talde desberdinetako jendea aurkitzen da; gaiak Nafarroaren arlo desberdinei dagozkienak dira, hoiaren artean, geografia, ekonomia, laborantza, sindikalismoa, kazetagitza, foruak, estatutua...e.a.

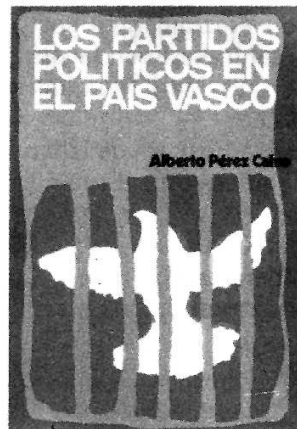
LA LENGVA VASCA
I. LOPEZ MENDIZABAL

**GRAMATICA
CONVERSACION
DICCIONARIO**

LA LENGUA VASCA, Isaac Lopez Mendizabal. AUNAMENDI 116-117. 351 orr., 350 pta.

Egilea hil berri denean iritsi zaigu liburu hau. Gramatika, elkarrizketak eta hiztegia dakartzatza; azalean dioenez, "... uno de los métodos de aprender euskera más pedagógicos y eficaces". Liburuari baliorik kendu nahi izan gabe, hori ez dela egia uste dugu, egun beste metodo berriago batzuek gaintitu bait dituzte klasiko hauak. Gainera ez dago euskara batuan.

LOS PARTIDOS POLITICOS EN EL PAIS VASCO, Alberto Pérez Calvo. Ed. Luis Haranburu TURNER 119 orr., 170 pta.

Hego Euskal Herriko alderdiak —gehienak bai, baina ez guztiak— analizatzen dira liburu honetan. Lehen zatian ideia orokor batzu: alderdi berrien sortzea, abertzale eta estatuen arteko banaketa, bi talde hauetako bakoitzean ematen diren desberdintasunak Euzkadiren geografik konzeptuaz, Espainiako estatuko beste herriekiko harremanez, sozio-ekonomik gaiaz... Bigarren zatian, talde bakoitzaren aurkezpena egiten da: sorrera, organizazioa, programa, e.a. Kasu batzuetan nahiko erru agertzen direlarik. Organismo unitarioak ere azaltzen dira, azkenak sortutakoak ez besteak. Egilea Donostiako Deretxo Fakultatean "Derecho Político"ko irakasle da.

FAUNA MARINA DE LA COSTA VASCA-EUSKALE-RRIKO ITSAS ABEREAK, Vicente Laffite. Sdad. Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones. 163 orr., 175 pta.

J.J. Iraola Mujika eta M. Ibañez Artiak egin dute lehen

aldiz 1935ean argitaratu liburuaren moldaketa; euskarazko itzulpena berriz Jesus Gastañarena da. Hemengo itsas-ertzeko arraien izenak biologia eta marrazkiak ematen dira.

LES TRAVAILLEURS DE LA CHAUSSURE DE HASPARREN ET LES SENS DE LEUR HISTOIRE, Dominique Cornu. ELKAR, Col. OLDAR. 107 orr., 300 pta.

Dominique Cornu —apaitza bera— Hazparrenko zapata-gintzako langileen ingurua (sozial sistema, ideologik eta politik arloak...) eta azkenaldiko historia aztertzen du, den-dena fededun katoliko ikuspegiz moldatua; azkenean, beste gauza batzuen artean, hauxe dio: "...le dynamisme du mouvement est un chemin privilégié de rencontre de Dieu".

les travailleurs
de la chaussure
de hasparren...

ANTZERKIA

Legorretako Herri Aretoan, Debako GOAZ taldeak Daniel Landarten "Hil biziak" antzestuko du; martxoaren 12an, gaueko 9.30etan.

I HARDUNAK

Iruinean "Ikaslearen lehen astea", honoko hitzaldiez:

— martxoaren 14ean, Jabier de Miguel Nafarroako irakaskuntzaz mintzatuko da.

— 15ean, "Unibertsitatea eta gizartea" gaiaz J.M. Burdiel Nales, Madrilgo Complutense Unibertsitateko Ekonomi fakultateko irakaslea.

— 16ean, ikasle mugimenduz mahain-ingurua; bertan J.M. Balbas kazetariak eta Teodoro Ronco eta J.J. Zifia ikasleek hartuko dute parte.

— 17an, "Euskal Unibertsitate-runtz", Koldo Martinez Garate eta Koldo Martinez Urionabarrenetxeak.

Aste hau Nafarroako Unibertsitatean sortu diren Kultur eta Prentsa eta Informazio komixioek antolatuta dute. Champagnat aretoan (Maristen ikastetxean) izanen dira hitzaldiak, ilunabarreko 8etan.

Durangoan, ikastola berriaren zabaltea dela-eta, honoko ekintzok prestatu dira, martxoaren 14ean "Errepublikak garaiko araudien historia"z Beltzaren hitzaldia; 16an, amnistiaz mahain-ingurua, 18an berriz ikastolaz; 19an ikastolaren inaugurazioa; goizeko 10,30etan meza, dantzariak, abeslariak...; 22an Xabier Kintana "Ikastolako esperientzia hizkuntzen berpiztean" gaiaz arituko da; 24ean Joxe Ra-

mon Etxeberria: "Euskara zabalteko zer egin"; 25ean bertsolaritzaz mintzatuko dira Lopategi eta Amuriza, 27an, eguerdian Urkoren kantaldia. Hitzaldiak iluntzeko 9etan izanen dira.

HITZALDIK

Zegaman, Guraso Elkarrekin honoko hitzaldi saioa antolatu du:

— martxoaren 11an, Fornei buruz Andoni Azkuek.

— 17an, ekonomiaz, Juan Ramon Ibarrek.

— 25an, euskal sindikalgintzaz, Mari Feli Ugarte eta Feli Ariznabarretak.

Tolosako kultur ikastaroaren barnean, Edorta Kortadi, bere saioari jarraiki, martxoaren 19ean, euskal industria ereduak: tresneria, moda, publizitatea gaiaz mintzatuko da; 17an, Nestor Basterretxearen lantokira ikustaldi bat egingo da.

JAIALDIK

Berastegin, hilaren 12an, gaueko 9etan, ikastolaren aldeko jaialdia, bertan Lupe eta Hiba Re-kondo kantariak eta Josxe Lizaso, Attola eta Zeberio bertsolariek parte hartuko dute.

Añorgan IV. Orixe Saria, bertsolari hauekin: Jon Enbeita, Intxaurreaga, Murua, Zelaia, Mañu-korta, Mendiburu, Alkat, Mixel Xalbador, Bittor Agirre eta Attola. Martxoaren 13an izanen da, goizean 11,30etan eta arratsaldean 5etan. Bazkaria eskatu nahi duenak dei beza telefono honetara: 363791.

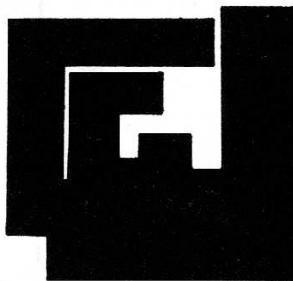
Hernaniko Galarreta pelotalekuan, Mendi-Gain elkarrekin antolatutako hirugarren urtez Txirritaren omenezko jaialdia.

Lopategi, Azpillaga, Amuriza,

Igarzabal, Lizaso (semea) eta Muruak parte hartuko dute. EKINTZAko txaranga ere bertan izango da.

Hilaren 18an izanen da, gaueko 10,30etan.

ZINEA

cine club universitario
zine klub unibertsitarioa
villarias 2, tf. 4241939. bilbao

Bilboko Zine Klub unibertsitarioak egitarau hau antolatu du martxorako:

— 15ean, Felliriren "Amarcord"

— 22an, Orsün Wellesen "El proceso".

— 29an, Paul Newmanen "El efecto de los rayos gamma sobre las margaritas".

S. Bizente zinean emango dira filma hauk, iluntzeko 7,30 etan. Hil guztirako ordain-saria: 125 pta. Zine klub unibertsitarioaren helbidea: Villarias, 2; tf: 4241939, BILBAO.

LEHIAKETAK

EUSKAL HERRIKO HARRI-JASOTZAILIEN LEHEN TXAPELKETA. Azpeitiko Zezen plazan, maiatzaren 1ean, jokatu da, garaiz aditzera emango diren orduetan. "Motriko" harriz jokatu da, berau 11 arroba eta 4 kilokoa delarik

eta zilindro gisakoa. Harrijaso-tzaileek 85 kilo barruan plaza-tzera behartuak daude. Sariak 25.000, 20.000, 15.000, 10.000 eta 5.000 pezetakoak izanen dira lehenengotik bosgarrenera arte; beste guztiei 3.000 pezeta emango zaie. Izen ematea Azpeitiko Pastorkua tabernan, apirilaren 10eko gaueko 11ak baino lehen. Txapelketaren begiraleak Gipuzkoako Federaziokoak izanen dira.

ETA BESTE

EUSKERA NON? Gai horri buruz atera dute "Goiherri ballarako guraso elkarrekin" eta "Goiherriko kultur elkarrekin" poster hau.

NONDIK NORA ?

1

Beti gogoan izango dugu
San Sebastian bezpera;
historirako beste egun bat
makala ez zaigu gera,
balikoietatik zintzilik dela
debekatako bandera;
borrokarako hezia denez
euskaldunon izaera,
gehiago ere lortuko dugu
tajuz saitzen bagera.
Tajuz saiatzen bagera.

2

Nabarmen dago ze balio dun
aukerata izateak;
inoiz ez dira hoin bat mugitu
Euskadiko alkateak;
konturaturik desonra dula
honen kontra joateak,
bota dituzte beldurrak eta
jo Madrileko ateak,
baina hemengo lanak lortu du
ez hango borondateak.
Ez hango borondateak.

3

Oraindik orde gure herriak
baditu eske trebeak:
lehenbiziko aitortutzeko
dituen eskubideak,
eta urrena deklaratzeko
Fueroaren legeak,
Euskal-herria triste dagola
jakin beza Erregeak,
ez badizkio itzultzen urrun
dituen bere semeak.
Dituen bere semeak.

4

Eta gainera eskatzen dugu
Euskara ofiziala,
jakin bezate bere tititik
edanez bizi ginala;
agortu bada ere sartzean
bihotzean hain bat bala,
denok dakigu, garai batean,
bera, hutsik, aski zala;
orain berriro zabal dezagun
indartsu lehen bezala.
Indartsu lehen bezala.

5

Sindikatu bat zeharkakoa
hori da beste asmua,
behin betiko ehortzi dadin
hemen kapitalismua,
bera delako gaur eguneko
gizartearen pasmua;
alderdi batek ez gaituela
salbako daukat susmua,
eta hargatik betor aguro
euskal sozialismua.
Euskal sozialismua.

6

Gero barruan nola konpondu
hori guri dagokigu,
behar dena da ez jarraitzea
inolaz ere katigu;
organizatzen urte batzuek
agian joango zaizkigu;
zahartu eta oinez ikasten
bada bai, naiko kastigu !
Baina guziak gero batera
paga beharko dizkigu.
Paga beharko dizkigu.

RUFINO IRAOLA

IKASLE BATEN ESTUASUNAK

1

Mila urte bederatzirehun
hirurogei ta zazpian
eguna emeretzigarrena
urteko lehen zatian
zenbait alkate izandu zaigu
atzo Madrilgo alderdian
ikurriña onartu dezaten
Hegoa Euskal Herrian
euskaldun denak alkar gaitzen
bandera horren azpian.

2

Ministroari esan diote
arrazoia hara joateko
alegia gure ikurriña
foru ta euskera pizteko
modu berean euskal presoak
kartzelatik ateratzeko
Ikurriña esan du Martinek
nazionalarekin jartzeko
Ondo dago Españaren pean
gaudela ez ahanzteko.

3

Hirugarren bertso hau dihoa
San Sebastian egunetik
ez aurreko bi horik bezala
egun horren bezperatik
Bart Donostian ez zen ikusten
gure ikurriña besterik.
Atzo gaueko poza pasa zait
biharko examinagatik
Atzo juerga gaur ezin bururik
jaso liburuetatik.

IBON

KAIKO LAGUNDU!

IXO.... NERE
SENARRA
PIPER-A
JOTZEN ARI
DA...

TON!
HIRE SENARRAK
SOLFAZ TUTIK
EZ ZEKIN ETA.

HORREXEGATIK
JOTZEN DIN
PIPER-A

HONATXHEMEN
GURE **PIPER-A**

HIK, ORDER, EZ DUK
SOLFAREN
ARRASTORIK!

EZTA BEHARRIK
ERE **PIPER-A**
JOTZEKO
JOLAS BAT DUK
ENTZUN, ENTZUN!

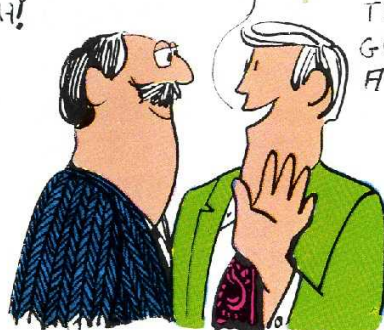

NOLAMOLDATZEN
HAIZ, ORDER?
HARRIGARRIA
DUK!

PIPER-A
BAI
HARRIGARRIA!

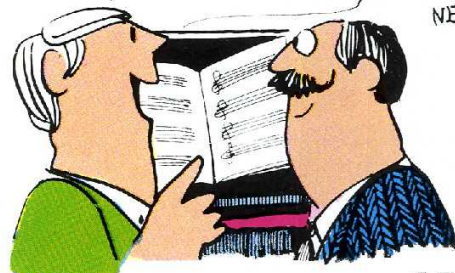
EDERRA DUK,
EZTA?
IKUS, IKUS.

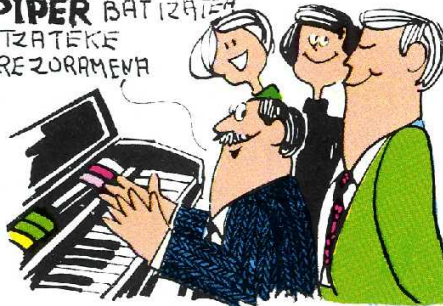
PE DALIK EZ DIK, JAKIMA
EZKERRAREN BEHAR
HAUNDIRIK ERE EZ.
TEKLA BAT JOAZ BESTERIK
GABE EGITEN DIK DENA ARMONI
AUTOMATIKOAZ.

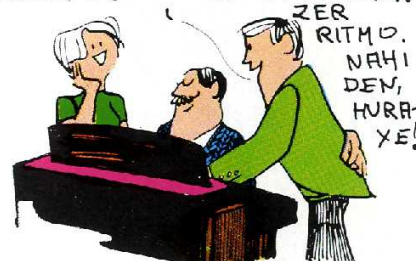
...GERO, ESKUINAZ ZER-DINU
JO LEZAKE. JAKIMA
"**PIPER PARTITURAK**" BEHAR
NOSKI, APROPOSAK DITUK

KONTXO-KONTXO!
NERE AMETSA MUSIKA
JOTZEA DUK, UTZ IEZADAK
PIPER BATIZATEA
LITZATEKE
NERE ZORAMEVA

ALDAGAILU HUKERA DU:
PIANOA, KITARRA,
MARINBA, BIBOLINA,
BANJO... ETA HAU DUK ONEVA!

BOTOIA ZAPALDU
ETA NAHI DUZUN
RITMOA:
VALS, ROCK
JAZZ, LATINO...

ARRAIOA! MUTILA
DUK **PIPER** HAU.

HAIZAK...
NON EROS ZEZAKET?

BENGDA

INGENIERIA ELECTROACUSTICA
Urrut. 424929 - 426832

Donostia
Victor Pradera 27

Zuk dirua Donosti-Aurrezki-Kutxa'n ezarritakoan, kredito, laguntza ta sari bidez eskuratzen dezun zurekiko etekiñaz gaiñera, zertxobait geiago eman-azten diozu. Gizarte-lan laguntzaille egiten zaitu.

Gipuzko-erriak ba-ditu bere-bearrak. Nai ta nai ez ordaindu bear diran bearrak, bakarka ez baiña elkar lanean bete daitezkenak. Ori dala ta, zuk aurreratzen dezuna, beste gipuzkoar askok aurreratzen dutenari egozten diogu ta orrela, laister-bideak, lurpe-berebiltegiak, industri, sal-erosketa, etxebizitza, nekazaritza ta abar Euskalerriaren laguntza ekintzetan darabilkigu. Ona emen, Donosti-Aurrezki-Kutxa'k, zuri esker, Gipuzko-erriaren alde, kredito bidez, zabaldu ditun 11.500 milloi

pezeta.
Gure bitartez, zu, Gipuzko-erriaren onerako, Euskalerriaren etorkizuna sendotzen eta indartzen ari zaitugu. Bejondeizula!

GUZION ARTEKO LANGINTZA

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**